

ThDr. Josef Šebestian Pelczar,
biskup v Přemyšlu.

Ježíš Kristus vzorem a mistrem kněze.

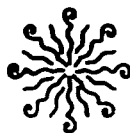
ROZJÍMÁNÍ PRO KNĚZE.

DÍL IV.

**Ježíš Kristus ve svém umučení vzorem
a mistrem kněze.**

Se svolením autorovým na jazyk český
přeložil

JAN MOTTL,
farář ve Velharticích.

VELHARTICE.

Nákladem vlastním. — Tiskem družstva „Vlast“ v Praze.
1913.

Nihil obstat.
Pragae, 10. martii 1913.

Dr. **Ant. Podlaha**,
censor.

IMPRIMATUR.

Ex archiep. Ordinariatu.
Pragae, 12. martii 1913.

Dr. **Joannes Sedlák**,
vicarius generalis.

Ježíš Kristus ve svém umučení jest vzorem a mistrem kněze.

Rozjímání I.

Proč má kněz rozjímati o umučení Páně a kterak
má rozjímati?*)

I. Proč třeba rozjímati o umučení Páně? Proto, že umučení Spasitelovo čili kříž jest ohniskem tajemství Božích a zřídlem našeho spasení; a kdož má o tom častěji rozvažovati, ne-li kněz, který zvěstuje tajemství Boží a pracuje o spáse lidí a povinen jest starati se především o spásu svou. Mimo to kněz netoliko vylévá ve svatých svátostech na duše milost posvěcující, ovoce to krve Ježíšovy, ale koná obět nejsvětější, která jest památkou a opakováním oběti krvavé na kříži; proto jest záhodno, aby též o té oběti každodenně rozjímal. K tomu jej vyzývá sám Spasitel, jednak že tak často mluvil apoštolům o svém umučení, jednak že při své poslední večeři poručil: To čiňte na mou památku.

Z toho rozjímání plynou přehojné milosti, jak sám Pán Ježíš zjevil sv. Anděle z Foligne: »Kdokoliv si přeje naléztí milost, nemá nikdy odvracetí očí svých od kříže, i když mu Prozřetelost utrpení sesílá, i když mu radosti a veselí uštědřuje.« Jindy zase těm, kteří rozvažují umučení Páně, přislíbil takovéto požehnání: »Buďte požehnáni od Otce mého vy, kteří lítost máte nad mými bolestmi, kteří sdílíte se se mnou o mé zármutky a jdete mou cestou, cestou kříže, neboť za-

---

*) Rozjímání tato jsou vypracována dle osnovy postních kázání konaných v katedrále přemyšlské; r. 1910 a 1911.

sloužili jste si tím, aby vybílena byla roucha vaše v mé krvi.«

Skutečně co duší obrátilo již rozvažování o umučení Páně s cesty hříchu na cestu ctnosti! Kéž i tebe kříž udrží na cestě ctnosti!

A jak sladké útěchy z toho plynou! Čteme,*) že jistý řeholník navykl si každodenně odříkávati k uctění svatých ran Ježíšových ta slova: »Klaníme se Tobě a dobrořečíme Tobě, Ježíši Kriste, neboť skrze svatý kříž svůj svět jsi vykoupil;« při tom pětkrát klekať a přidával pětkrát »Otče náš.« Jednou se mu zjevil Pán Ježíš, zval jej k svým nejsvětějším ranám a dovoloval mu líbati ty rány. A když on tak s velkou uctivostí učinil, pocítil takovou radost, že potom všecko kromě Boha zdálo se mu hořkým, a všeliká hořkost pro Boha zdála se mu sladkou. Proto také rozvažování o umučení Páně skýtalo mučedníkům velice silnou pomoc a všechněm trpícím jest velice účinnou potěchou; spravňuje se tu zajisté vždy to, co sám Pán Ježíš zjevil sv. Gertrudě, že kolikrátkoli kdo na něj přibitého na kříž pobožně pohlédne, na toho též on nejmilostivěji hledí! Čiň tak i ty!

Z toho plyne též nadpřirozená moudrost, neboť kříž jest kazatelnou božského Mistra a nejdokonalejší knihou, z níž duše zbožné učí se cestám Božím a ctnostem křesťanským; a komu ta znalost jest více nezbytná, ne-li knězi? Vypravuje se, že sv. Filip Benitius leže na lůžku smrtelném, zvolal: »Dejte mi mou knížku.« Ti, kdož stáli kolem jeho lože, podávali mu různé knížky, konečně podali mu kříž, na nějž světec ustavičně pohlížel. Tu přitiskl jej s radostí k srdci a řekl: »Hle, má knížka nejmilejší, z níž vypíšu svůj testament; do té knížky pohlížel jsem často v životě; s ní přeju si umřítí!«

---

*) Rodriguez: O postupu v dokonalosti. II. 8, 9.

Měj i ty co nejčastěji tu knížku v ruce a vůči duším řiď se těmito slovy sv. Pavla: »Nesoudil jsem, že bych co jiného mezi vámi uměl, než Ježíše Krista a to ukřižovaného. (I. Cor. 2, 2.)

Uč se též od Ježíše trpícího, jakou cenu má každá duše a s jakou horlivostí třeba pracovat o spáse duší; a zároveň často vypravuj o umučení Páně, abys pohnul hříšníky! Připomeň si tu příběh jistě známý! V jedné osadě dva missionáři dávali missie, ale bez účinku, neboť lid byl velmi zkažený a nechtěl se obrátiti. V poslední den jeden z těch kněží kázal s takovým ohněm a s takovou bolestí, že v té chvíli praskla mu žíla v prsou a nastal výron krve. Skonal na místě, ale druhý kněz ukázal s kazatelny jeho sutannu krví zbrocenou, řka: »Hleďte, toť krev za vás vylitá, a vy chcete dáti ďáblu duše, které nás tolik stály.« Po těch slovech padli všichni na kolena a přislíbili polepšení. Způsobil-li to pohled na krev kněžskou, čeho nedokážeš, budeš-li netoliko sám patřiti na Ježíše z tolika ran krvácejícího, ale budeš-li jej také stavěti před oči jiných lidí?

Z toho rozjímání plyne láska k Bohu i lidem, neboť kříž velmi hlasitě nám zvěstuje, že Bůh tak miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal za svět. Proto již pouhý pohled na kříž otrásá lidskými srdci a nabádá je k všelikým obětem a uprostřed nesnází a utrpení života posiluje. Když jednou sv. Josafat modlil se před obrazem Ukřižovaného, vyletěla jiskra ze srdce Ježíšova a vpadla do srdce sv. biskupa mučedníka. Rovněž na tvé srdce spadne jiskra lásky, budeš-li často a vroucně modliti se před křížem.

Tak činili vždy a činí svatí kněží. Blahoslavený Jan Maria Vianney velmi často rozjímal a kázal o umučení Páně; této pobožnosti věnoval zvláště každý pátek. Připomínal si též nejednou výkřik lásky sv.

Kateřiny Sienské: »Ó drahý Spasiteli, proč nebyl jsem tím kamenem a tou zemí, do niž zaražen byl Tvůj kříž? Co milostí a co potěch bylo by na mne vyplynulo s tou nejsvětější krví z ran Tvých!«

Svatý František Xaverský procházel v rozjímání každý měsíc celé umučení Páně a z toho čerpal nevýslovnou zmužilost a zápal apoštolský. Není také divu, že svatí doporučují to rozjímání netoliko duším začátečnickým, ale i dokonalým. Tak na př. sv. Alfons z Liguori do 88. roku života konal každodenně křížovou cestu, klekaje před každým zastavením; později pak, když nemohl choditi a klekati, třímal v ruce kříž s odpustky křížové cesty.

Velikou úctu k umučení Páně měl sv. Karel v té míře, že v r. 1578 jako arcibiskup a kardinál vykonal pěšky velmi obtížnou pout z Milánu do Turinu, aby tam uctil sv. prostěradlo (*sacrasindon*); na cestě pak téměř stále měl před očima své duše trpícího Spasitele. Rád také uchyloval se k tomuto rozjímání do sanctuaria ve Verallo; tak učinil též krátce před smrtí svou.

Ty, sluho Boží, rozjímej aspoň v postě o umučení Páně a při tom konaje křížovou cestu anebo modle se druhou část růžence, rozjímej současně bolestná tajemství

Měj rovněž často v ústech i v srdci tu modlitbičku: Kterýs za nás trpěl rány atd.; když pak sloužíš mši svatou, připomínej si scény z umučení Páně!

A kterak o něm rozjímati? Některé duše svaté jako sv. František z Assisi, sv. Kateřina Sienská, sv. Veronika Giuliani, sv. Františka od Pěti Ran a v posledních dobách Anna Kateřina Emmerichová, Maria Merová, Gemma Galgani netoliko patřily duchem na muky Spasitelovy, ale opětovaly je v sobě, časem i viditelně; odtud ony jizvy na ruce i nohou, stopy trnové koruny, bolesti smrtelné a p.

Tak rozjímati není možno, neboť jest to milost neobyčejná a dar duším vyvoleným. Můžeš však následovati jiných svatých. Sladký způsob rozjímání měl svatý biskup Pelafoz. Představoval si, že jest ptáčkem a lítá kolem kříže a unaven létáním usedá na hřebu, kterým přibita byla dlaň Spasitelova, a tu dívá se na svatou ránu a pije z ní svatou krev, tu zase, že jest včelkou a jako s kvítku na kvítek, létá od rány k ráně a z každé dobývá sladký med lásky — tu konečně, že jako pocestný chůzí unaven vrhá se k nohám Spasitelovým, aby si na chvílku odpočal.

Ty, knězi, spojuj meditaci s kontemplací a proto zadívej se v jednotlivé scény umučení Páně a vyvozuj z nich různé myšlenky, vzbuzuj hodné city a čiň náležitá předsevzetí! Pamatuj však, že třeba před každým rozjímáním prositi o světlo a milost s hůry, neboť nikdo nemůže říci: Pán Ježíš, jedině v Duchu svatém. (I. Cor. 12, 3.)

Zda rozjímal jsi dosud často o umučení Páně a kterak?

II. Umučení Páně náleží rozvažovati se živou věrou, neboť jest to tajemství, které toliko víra poznává a proniká! Rozumu samému, neosvícenému věrou a mimo to zatemnělému nějakou vášní mohlo by se tajemství kříže zdáti pohoršením, jako se zdálo Židům, anebo bláznovstvím, za jaké je pokládali Řekové.

Než v tom ukázala se láska Boha k nám, že Syna svého jednorozeného poslal Bůh na svět, abychom živi byli skrze něho. (II. Jan. 4, 9.); kterýžto vlastnímu Synu svému neodpustil, ale vydal jej za nás za všecky. (Řím. 8, 32.)

Představ si takovouto událost! V jistém mocném království odsouzen byl jakýsi veliký zločinec pro četné zločiny na smrt. Již vedou jej na popraviště;

v tom před trůnem královým stane jeho jediný syn, chlouba otcova a naděje národa, a takto praví: »Otče můj a králi, místo zlosyna, ježž spravedlnost tvá chce potrestati smrtí, utrať mne na šibenici a jej propust na svobodu, přijmi jej za syna a povyš k důstojnosti královské.« Otec svoluje k té oběti, odsuzuje syna k smrti, zločinci pak daruje život a korunu. Co bys řekl o takové lásce? Nazval bys ji zajisté šílenou a víře nepodobnou.

Než v díle vykoupení lidského děje se něco nekonečně většího a podivnějšího. Hle, sám Syn Boží se svolením Otce nebeského přijímá na sebe viny a tresty všech lidí a obětuje se za ně, pyká za ně, trpí a umírá za ně, aby jim zjednal odpuštění od Otce nebeského, synovství Boží a trůny v nebi; a ačkoli je mohl vykoupiti jednou kapkou své krve, vylévá všechnu krev v nejkřutějších mukách, takže právem církev zpívá:

A do kapky krev božského těla
láska, kněžka, obětovat chtěla.

Tato pak obět byla zcela dobrovolná, jak už prorok Isaiáš předpověděl: Obětován jest, protože sám chtěl (Is. 53, 7.); a co později vyjádřil apoštol těmi slovy: Miloval nás a vydal sebe samého za nás. (Efes. 5, 2.)

Před tím oněměti musí rozum lidský, a teprve když víra jej osvíti, volá s údivem a nadšením:

Ó Bože, jak svatý jsi, jak moudrý, jak laskavý!

Měj, knězi, živou víru, a odhalí se ti celá hloubka toho tajemství; co více, bude ti nezvratným důkazem, že Ježíš Kristus jest Bůh, neboť jenom Bůh sám mohl tak lidi milovati a toliko láska Boží mohla vynaléztí tajemství kříže.

Ve světle živé víry zkoumej netoliko to, co Pán Ježíš vytrpěl na těle, ale i především to, co snesl na

duši; vnikej tedy do jeho srdce, neboť tam teprve odkryješ ohromnost bolesti a ohromnost lásky.

Za druhé zahleď se do umučení Páně okem víry, tak jakoby se opakovalo před tebou, jako bys byl jeho svědkem, ano jakobys se ho účastnil. Tak na př. si představ, že jdeš krok za krokem za trpícím Spasitelem, že se modlíš s ním v zahradě, že cítíš na těle ty biče, které jej zranily, že neseš na hlavě trnovou korunu, že sbíráš krev z ran jeho plynoucí, že mu pomáháš nésti kříž, že spolu s ním jsi potupen a ukřižován, tu zase, že s Magdalenou klečíš pod křížem anebo s Matkou bolestnou vyprovázíš svaté tělo do hrobu.

Za třetí nezapomínej, že všechna utrpení snesl Pán Ježíš za tebe, tak jako by mimo tebe nebylo žádného vinníka. Neboť skutečně jako v každé hostii a v každé částce hostie jest celý Pán Ježíš přítomen, takže kdo jenom částku nejsvětější hostie přijímá, celého Pána Ježíše přijímá; podobně každému člověku dostává se celé lásky Pána Ježíše, zářící v jeho umučení a veškerého jejího ovoce. Procházej tedy v duchu utrpení Ježíšovo, rci k sobě: Všechno to pro mne, ó Ježíši; a není jednoho úderu ve Tvém srdci, ani jedné rány na Tvém těle, ani jednoho trnu ve Tvé koruně, ani jedné kapky Tvé krve, ani jedné chvílky ve Tvém skonání, co by nebylo pro mne. Trpě za všechny, měl jsi stále i mne před očima.

A kterak se Ti za to všecko odvděčím? Kdybych život za Tebe položil, nebylo by to ničím oproti oběti Tvé; a já jsem tak skoupý a chladný vůči Tobě!

Konečně nepřestávej na pouhých myšlenkách neb obrazech, ale vzbuzuj zároveň vhodné city podivu, soustrasti, lásky, lítosti, pokory, odhodlanosti ke všemu a zvláště k práci a k utrpení pro Krista. Nespokojuj se však přeletavými city, ale čiň předsevzetí, abys

zvláště následoval těch ctností, jichž nejdokonalejší školou jest umučení Páně.

Zda jsi tak dosud rozvažoval umučení Páně! Bohužel, křesťané ano i někteří kněží málo přemýšlejí o umučení Páně, třebaže často na kříž patří; proto není divu, že tak málo milují Pána Ježíše. Snad i ty k nim náležíš?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

O Ježíši, ve světle Tvé milosti přeji si rozvažovati Tvé umučení a divě se Tvé nesmírné lásce, padám k stopám kříže a s celým nebem a s celou zemí velebím Tě za to, že jsi skrze svůj kříž vykoupil svět. Sláva budiž také Otci nebeskému i Duchu svatému za ten nevýslovný div lásky! Zároveň Tě prosím, ó Pane, abys oživil mou víru, roznítil mou lásku, prohloubil mou pokoru a lítost, tak aby rozjímání o Tvém umučení přineslo prospěch duši mé i duším jiných.

Rozjímání II.

Kterak má kněz rozvažovati umučení Páně?

(Pokračování.)

I. Třeba rozvažovati o umučení Páně s pocitem pravé lítosti a s přáním dostičiniti za hříchy, neboť právě hříchy byly příčinou tak strašných utrpení Spasitelových. *Vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra.* (Is. 53, 5.) Tak jest, Spasitel přijal na sebe hříchy všech lidí, a tudíž i moje, aby za ně zaplatil spravedlnosti Boží a dle slov apoštolových učiněn byl pro nás zlořečenstvím. (Gal. 3, 13.)

Rozvaž tu, že nezpůsobily toho mučení Boha—člověka všechny hříchy dohromady, ale každý hřích zvláště, takže kdokoliv se dopustil jenom jednoho hříchu smrtelného, může a má říci: Já jsem zbičoval, já jsem trním korunoval Syna Božího v lidském těle.

Poznej z toho, knězi, jak veliké zlo jest jeden toliko hřích! Agnosce, o homo — praví k tobě sv. Bernard — *quam gravia sunt vulnera, pro quibus necesse est Dominum Christum vulnerari. Si non essent haec ad mortem et sempiternam, nunquam pro eorum remedio Dei Filius moreretur.* (Hom 3. in Natali Domini). Věru, kdyby Bůh potrestal hříšný svět znovu potopou a všechny lidi vyhladil, méně by to ukázalo tíži a ohavnost hříchu, nežli umučení a smrt Boha—člověka! A zda nebudeš hříchu litovati?

Rozvaž dále, že hřeše nyní jako křesťan a kněz dopouštíš se tím ohavnějšího zločinu, že se odplácíš Pánu hanebnou nevděčností a že dle slov apoštolo-vých přibijíš Spasitele znovu na kříž a pošlapáváš jeho krev.

Představ si, že Pán Ježíš trpící takto praví k tobě:

Co jsem ti zlého učinil, že mne tak trápíš? Já jsem tě vyvolil za svého služebníka a pomocníka apoštolův, a ty, abys vyhověl podle vášni, prodáváš mne ďáblu jako Jidáš. Já jsem ti dal takovou moc, jaké nemají andělové, a ty svazuješ mé ruce provazy hříchův a dáváš mi políčky. Já jsem tě zasypal dary přirozenými i dary milosti, ty mi za to dáváš biče, trní a hřeby. Já jsem ti slíbil život věčný, a ty mi kážeš umřít na kříži.

Abys posílil city lítosti, představ si, že ty sám jsi byl od počátku až do konce katanem Spasitelovým — dále že všechna ta utrpení patřila tobě samému, ale že Pán Ježíš stal se tvým zástupcem, — že konečně některé jeho bolesti byly dostiučiněním za některé tvé hříchy, jako na př. bičování za hříchy těla, trním korunování za hříchy pýchy atd.

Truchleti třeba nad umučením Páně, ale ještě více nad zaslepeností a převráceností vlastní, která Spasiteli takové bolesti způsobila, neboť i k ~~tobě~~ praví On

sám, jako kdysi k ženám jerusalemským: Neplač nade mnou, ale plač nad sebou! Ó kéž rány Ježíšovy jsou dle slov sv. Bonaventury střelami pronikajícími tvé srdce, aby vypustilo ze sebe prameny slz, protože způsobilo takovou bolest srdci Ježíšovu.

Dokonalou lítost za hříchy dávné i nové vzbuzuj netoliko při každém rozjímání, ale co nejčastěji, zvláště při každém zpytování svědomí a před každou mší svatou; a v náhradu Spasiteli obětuj jednak jeho bolesti, jeho slzy, jeho krev, neboť to všecko jest tvůj majetek, kdykoliv mši svatou sloužíš, jednak všechny své skutky kající, nesnáze a utrpení, spojuje se stále s Pánem Ježíšem.

Navykej si také ukládati si po každém rozjímání o umučení Páně nějaké třeba dosti malé mrtvení. Tak činili svatí; a jeden z nich — sv. František Saleský — každý rok v noci se Zeleného čtvrtku na Veliký pátek připojoval se ku processí kajících sv. kříže a v rouchu bratrském obcházel bos ulice a po dlouhých modlitbách nelítostně se bičoval. Co budeš ty činiti od nyníška na dostiučinění Spasiteli?

II. Třeba rozvažovati umučení Páně s pocitem hluboké pokory. Pán Ježíš ponížil se tehdy co nejhlouběji před Otcem nebeským, neboť stal se před ním jaksi vinníkem, přijav na sebe hříchy lidí a patřičný za ně trest; z lásky však k Otci a k lidem ponížil se také před lidmi, takže dle proroka byl jako červ a ne člověk a posměšek obce. Bůh—člověk pohrdaný, posmíváný a trápený — toť strašný obraz, jaký představuje našim očím umučení Páně. Oč více máse ponížiti člověk, vzpomene-li, že byl příčinou těch strašných pokoření.

Poněvadž nám však těžko o pokoru, proto rozvažuj, knězi, jak nepatrný a nuzný tvor jsi, — jak špatně se odplácíš Bohu za tak četná dobrodiní, — jak chtivě prahneš po svém povýšení neb slávě neb

důstojnosti, a rozčiluješ se pro lečjaké slovo urážlivé, — slovem, jak nepodoben jsi Tomu, který se ponížil až k smrti kříže. Zda při pohledu na umučení Páně si neumíš, že od nynějška půjdeš za Spasitelem pokorujícím se z lásky k tobě a že z lásky k němu budeš ochotně snášeti pohrdání lidské?

III. Třeba rozvažovati umučení Páně s pocitem živé lásky, neboť jest věčným pomníkem lásky Boží a povzbuzuje nás k lásce k Bohu. Povídá to pěkně sv. Bernard: »Dobrodiní stvoření a zachovávání a tolik tisíc jiných, která jsem dosud od Boha přijal a přijímám, jsou silnými pohnutkami k lásce; než jedno jest převyšující jiné, které mne dojíká, nutí, zapaluje více než jiné, které mi činí dražším Tebe, ó dobrý Ježíši; a to jest kalich hořkosti, který jsi vypil, a dílo vykoupění, které jsi dokonal. To právě poutá na vždy srdce naše, — to dobrodiní nejvyšší, ten důkaz nepřirovnatelný lásky Tvé táhne tklivěji naše city a dojíká je silněji.«*)

A není v tom nic divného. Uvaž jen, že jak praví sv. Pavel, Kristus místo předložené sobě radosti strpěl kříž, to jest, moha zůstat ve slávě na lůně Otcově, volil raději sestoupiti na zemi, aby se stal člověkem a obětoval se za lidi.

Rozvaž dále, že ti lidé, za které se Spasitel obětoval, nejsou jen nějací jeho přátelé, věrní a vděční, ale i zaujatí nepřátelé a urputní odbojníci a spolu podlí nevděčníci, kteří nedbajíce takové lásky zavrhují jeho pravdu, pošlapávají jeho zákon, pohrdají jeho milostí a běží slepě v propast záhuby.

Rozvaž konečně, že Pán Ježíš mohl nás vykoupiti nejmenším utrpením, jakožto nekonečnou cenu majícím, na př. jednou slzou svou; než On přijal na sebe všechny muky a všechna ponížení; neboť trpěl:

*) Sermo 20. in Cant.

nikoli několik dní, ale po celý život, — trpěl na všem; na státcích pozemských, na slávě, na těle, na duši, — trpěl ode všech — od židův i pohanů, od kněží i od lidu, od katanův i od učedníků, — trpěl pro svou matku nejmilejší, když ji viděl státi pod křížem, — trpěl pro Otce nebeského, když viděl se takořka prokletým za hříchy lidské, takže až zvolal s kříže: Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil, — trpěl však bez útěchy, bez úlevy a s toužebností co největší.

Láska jeho jevila se i v tom, že za nástroj své smrti zvolil kříž, aby člověk poznal v kříži lásku Boží, ponižující se proň až do hloubky, — a moudrost Boží, používající toho, což hanebné a slabé, k překonání ďábla a k podrobení odbojného světa, — a spravedlnost Boží, vyžadující k usmíření svému až oběti kříže, — a svatost Boží a s druhé strany těžkost hříchu, — těžkost tak velikou, že na jeho zhlazení prolil Syn Boží svou krev; — aby člověk neměl od té chvíle výmluvy, ale aby byl takořka nucen milovati Boha, který tak miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal.

Což tomu řekneš, knězi? Jistě budeš opakovati slova apoštolova: Nemiluje-li kdo Pána našeho Ježíše Krista, budiž proklet. (1. Cor. 16, 22.).

A kterak dokážeš lásku Ukřižovanému?

Hle, myslí co nejčastěji o umučení Páně a vždycky se živým soucitem! »Přeji si — tak pravil Pán Ježíš u vidění k sv. Veronice — aby lidé usilovali vzdávati mému umučení úctu srdečné bolesti a živého politování nad mými utrpeními. Kdyby uronili jenom jednu slzičku, mohou býti jisti, že učinili mnoho, neboť jazyk lidský nedovede vyjádřiti radosti a uspokojení, které mi působí ta slzička.«

Za tím účelem sv. František Saleský netoliko rozjímal často o umučení Páně, nazýváje Kalvarii dokonalou školou lásky, ale i historii umučení vlastní rukou napsanou stále nosil na prsou, jakoby svůj štít a své ohnisko, a rád pohlížel na obraz představující Magdalenu pod křížem, kterou často v duchu zastupoval.

Abys na novo nekrížoval Syna Božího, střež se bedlivě hříchu smrtelného a měj také v ošklivosti hřích všední; proto odtrhuj srdce od věcí pozemských!

Abys se stal podobným Ukřižovanému, cvič se ve ctnostech, které v jeho umučení podivuhodným leskem září.

Z lásky k Tomu, který se modlil na kříži za své katany, odpouštěj rád urážky a konej dobré skutky na dostiučinění, zvláště za ty, kteří odporem svým maří umučení Spasitelovo.

V duchu pokory a lásky snášej všelijaké pokoření a bolesti a těš se, vloží-li Pán na chvíli trnovou korunu na tvou skráň, anebo přibije-li tě na svůj kříž!

Konečně za celou obět Spasitelovu odplácej se obětováním sebe samého a tedy umrtvováním těla i ducha, milosrdnými skutky a horlivostí apoštolskou!
 »O Bože — tak se k tomu povzbuzoval sv. František Saleský — učinil-li náš božský Spasitel tolik pro nás, čeho neučiníme my pro něho? Dal-li on za nás svůj život, proč bychom neměli ztráviti svého života v jeho službě a z lásky k němu?«

Podobně sv. Pavel z Kříže opakoval často: »Kterak to? Bůh člověkem! Bůh ukřižovaný! Bůh poddaný smrti! Bůh pod svátostnou způsobou ukrytý! — Kdo? Bůh;« a potom trval nějaký čas v zamyšlení, jakoby u vytržení a znovu volal: »Ó horoucí lásko! Ó nesmírná lásko! Kdož jest On, a kdo jsme my, pro něž tak mnoho učinil? Ó nevděční tvorové! A kterak to může býti, abyste nemilovali Boha? Ach,

proč nemohu rozžehnouti po celém světě ohně lásky Boží? . . . Proč nemám té síly, abych hlásal na polích, pod nebes klenbou svého nejsladšího Ježíše Ukřižovaného, našeho dobrého Otce, umírajícího za nás hříšníky!«

Týž světec celý svůj život obětoval, aby hlásal kříž, žil podle kříže a založil zvláštní řeholi dle učení kříže.

A ty knězi, co jsi dosud učinil z lásky k Ukřižovanému?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

O Ježíši, umučení Tvé ukazuje mi nejlépe, jak ohybný, jak odporný Tobě a jak záhubný jest nám každý hřích. A přece jsem se tak často v životě dopustil hříchu, a ani nyní nemám k němu takového odporu, jak jsem povinnen. Nechať tedy pohled na utrpení Tvé tak dojde srdce mé, abych raději volil umřítí nežli zhřešití. Nechať ze srdce Tvého vyjde veliký plamen, který by v mém srdci zapálil oheň trvalé lásky. Obracím se také k Tobě, Matko Bolestná, s vroucí prosbou:

Sancta Mater, istud agas,
Crucifixi fige plagas
Cordi meo valide,
Fac me tecum pie flere,
Crucifixo condolere
Donec ego vixero.

Rozjímání III.

Pán Ježíš předpovídá své umučení.

Židé činí úklady životu Pána Ježíše.

I. Již ve Starém zákoně předpověděl Bůh skrze proroky, že Spasitel světa bude »mužem bolesti«, že spravedlnost Boží vloží na něho hříchy všech lidí, že potřen bude pro nepravosti naše; a všechna ta pro-

roctví splnila se na Kristu Pánu až do nejmenších podrobností, že bude prodán nepřátelům, bičován a ukřižován. Tak moudrost Boží připravovala lidi na tajemství kříže.

Mimo to sám Pán Ježíš po několikráte předpovídal učedníkům své umučení, jednak aby je posílil na duchu a přitáhl za sebou na cestu ponížení a utrpení, — jednak aby je poučil, že přišel na zemi jako kněz a obět za hříchy světa, — jednak aby ukázal celému lidstvu, jak velice je miluje, kdyžtě tak horoucně si přeje za ně trpěti.

První předpověď se stala, když Petr vyznal božství Kristovo. Od té chvíle počal Ježíš ukazovati učedníkům svým, že musí jíti do Jerusalema a mnoho trpěti od starších a zákonníkův i velekněží a býti usmrcen a třetího dne vstáti (Mat. 16, 21.). Tehdy Petr domlouval mu za to, řka: Odstup to od tebe, Pane, to se ti nestane; ale uslyšel z úst Kristových těžkou výčitku: Jdi mi s očí, satane! Pohoršením jsi mi, neboť nemáš na zřeteli věci Božích, nýbrž věci lidské. (Mat. 16, 22—23.) Snad i ty knězi, díváš se po lidsku na tajemství kříže a pohoršuješ se nad tím, že církev Kristova tolik trpí a že ty také musíš trpěti, chceš-li býti opravdovým sluhou Kristovým.

Druhá předpověď byla učiněna na cestě s hory Tábor do Kafarna. Pán Ježíš netoliko přikázal učedníkům, aby před jeho zmrtvýchvstáním nemluvili o slávě proměnění, chtěje nás naučiti pokoře, ale vymítнув ďábla z náměsíčníka řekl učedníkům: Syn člověka bude vydán v ruce lidské, a zabijí ho a třetího dne vstane z mrtvých; nad čímž oni velice se rmoutili, ačkoli ještě tomu tajemství nerozuměli. (Mat. 17, 21., Luc. 9, 44—45.).

Třetí předpověď předcházela poslednímu vstupu Pána Ježíše do Jerusalema a byla ještě jasnější nežli předchozí, neboť Pán Ježíš oznámil, že ho v Jerusalemě odsoudí na smrt a vydají pohanům, aby se mu posmívali, jej bičovali a ukřižovali, a třetího dne že vstane z mrtvých (Mat. 20, 19.); ale ani tentokráte učedníci ničemu z toho nesrozuměli (Luc. 18, 34.); tak velice opanovaly jejich mysl předsudky, že Messiáš přijde jako mocný král, aby zajistil Israeli moc a slávu. Ó jak rozdílné jsou soudy Boží od soudů lidských! Hleď, knězi, abys vždycky soudil dle světla víry a dle vnuknutí Ducha svatého!

Pán Ježíš netoliko viděl před sebou okem Božím celé umučení se všemi podrobnostmi, ale též po tom umučení horoucně prahнул, neboť jej k němu táhla nesmírná láska. Mám pokřtěn býti křtem a kterak jsem stísněn, dokavad se nevykoná (Luc. 12, 50.); když pak přišel ku poslední večeři, řekl k nim: S toužebností jsem žádal tohoto beránka jísti s vámi, prve než bych trpěl (Luc. 22, 15.); a tato toužebnost týkala se také utrpení. Ach tak, Pán Ježíš od první chvíle pozemského života měl své umučení před očima, a tedy stále trpěl a přál si nepoměrně více trpěti, aby ukázal, jak veliká jest jeho láska k Otci nebeskému a k lidem.

V šlépějích Spasitelových jdou rovněž opravdoví jeho učedníci. Také oni prahnou trpěti, vědouce, že ten ukazuje Kristu zvláštní lásku, kdo rád pro něho trpí. Porozuměli tomu apoštolové po seslání Ducha svatého; proto také, když byli zbičováni, šli od tváře velerady, radující se, že hodni učinění jsou trpěti pohanění pro jméno Ježíše (Act. ap. 5, 41.). Rozuměli tomu mučedníci; proto nejednou před utrpením líbali své katany na znamení radosti,

— anebo tak jako blah. Jan Fischer, zpívali na popravišti *Te Deum*. Rozuměli tomu vyznavači, proto volali se sv. Terezií: »Buď trpěti anebo umřítí,« — se sv. Janem z Kříže: »Trpěti a pohrdánu býti,« — se sv. Františkem Saleským: »Neumírati, ale milovati a trpěti.«

Rozumějí tomu i dnes svatí kněží, kteří v práci pro duše maří své síly a mnohdy snášejí mohé svízele. Rozumějí tomu missionáři, kteří jdou mezi divoké lidi do nesnází, do hladu a nejednou na mučení.

Zda ty, knězi, patře na muky Pána Ježíše nepřejješ si trpěti pro něho aneb aspoň neprosíš o tu milost, abys ochoten byl trpěti?

Vzorem budiž ti tu jeden z polských kněží — O. Vojtěch Męciński T. J. Prosil vroucně své starší, aby jej vyslali na missie do Japonska, kde by mohl umřítí za Krista; a skutečně toho štěstí dosáhl. Sotva s několika tovaryši vstoupil na půdu Japonskou, byl zajat a odsouzen k trestu napájení vodou. Trest ten záležel v tom, že odsouzenému lili do úst nálevkou tolik vody, kolik vnitřnosti mohly pojmouti, a potom kladli jej do lisu mezi dvě desky a tak dlouho mačkali, až všechnu vodu ústy zvrátil. Muky toho druhu opakovali každý druhý den a to po sedm měsíců čili 105 kráte a mezi tím nasycovali odsouzené ztuchlou rýží.

Kněz Męciński a jeho tovaryšové snášeli tyto muky s velikou statečností ano i s veselím; až konečně gubernator vynesl nad nimi výrok smrti, což oni přijali s nesmírnou radostí.

Nejdříve je vodili po větších ulicích města Nagasaki, kdež luza pohanská metala po nich urážky i kamení; potom je zavedli na horu položenou nad městem a zvanou Horou mučedníků. Tu noví mučedníci políbili s uctivostí nástroje svého mučení, potom je katané přivázali k šibenicím umístěným nad dolíky, ale tak, že jim nechali jednu ruku volnou, aby mohli

dáti znamení, kdyby uprostřed muk chtěli se zřeknouti víry. Dolíky byly dříve naplněny smradlavými látkami; potom spustili do nich mučedníky hlavou dolů a to tak, aby jim kal nezavřel dechu, konečně zakryli otvor zapáchající stoky prkny, ponechavše jediné skulinu, ze které vyčnívaly nohy přivázané k šibenici. Bylo to 17. března 1643. Dlouho se mučili služebníci Páně, neboť Vojtěch Męciński teprve sedmého dne, to jest 23. března, vešel s palmou mučednickou do nebe. Dle zvyku japonského byla těla všech mučedníků rozčtvrcena a spálena, popel pak v pytlích uvržen do moře.

Zdaž i ty, knězi, hotov isi zemřítí pro Krista? Ovšem oběti krve tvé Pán nežádá; a proto mu obětuj celý život svůj na práci neúmornou, věrnou a svatou a spolu na všelikou bolest, kterou na tebe sešle!

II. Židé po zajetí babylonském zkroutili messianskou ideu, očekávající nikoliv Spasitele od bludu hříchu a smrti věčné, nýbrž vítězného vůdce a mocného krále; a v tom bludném přesvědčení utvrzovali je vlastní kněží a fariseové, kteří kromě toho zavedli do života náboženského formalismus a pokrytectví.

Když Syn Boží přišel na svět v šatě nejhlubší pokory a oznámil, že má umučením svým a smrtí svou vykoupiti lidstvo, uvěřila v něj pouze část Židů a vyznala víru svou ústy Petrovými: Ty jsi Kristus Syn Boha živého... Ty máš slova života věčného. Za to však starší židovští stojící v čele Fariseů, Saduceů a Herodiánů vystoupili nepřátelsky proti němu; a po vzkříšení Lazarově dokonce ustanovili zahubiti Krista. Vidiš, kterak i kněze může nenávisť zaslepiti!

Vejdí do sezení rady židovské, již předsedá velekněz Kaifáš, a slyš, co ti soudcové k sobě praví: »Co učiníme, neboť ten člověk činí mnohé divy?« Kdo jest ten člověk? To jest Ježíš Kristus.

Ó převrácení soudcové, kterak sami se odsuzujete! Ten člověk tedy činí mnoho divův; a proč to činí? Aby potvrdil, že jest pravý Bůh a Messiaš. Uznáváte-li tedy divy, proč nevěříte v jeho božství?

Proč? Protože jim toho nedovoluje pýcha a závist. Hle dodávají: Necháme-li jej tak, všichni v něj uvěří a tedy nás opustí. Pokrytci, jim nezáleží na slávě Boží, ani na blahu lidu, ale na vlastní vážnosti a na vlastním prospěchu. Chtějí také zabít Spasitele za to, že jim vytýká bludné jejich nauky, že kárá jejich pokrytectví, že horlí proti jejich vášním.

Podobně se děje i dnes. Proč někteří lidé nevěří v Pána Ježíše a chtějí jej zabít v srdci svém a v srdcích jiných a za tím účelem tvoří bezbožné spolky a rozvíjejí pekelnou vsutku činnost? Hle, proto, že Pán Ježíš zavrhuje jejich vášně a nehodné záměry, — že Ježíš pokorný zavrhuje jejich pýchu — Ježíš nejčistší zavrhuje jejich prostopášnost, — Ježíš ukřižovaný zavrhuje změkčilé jejich žití, — Ježíš umírající za lidi zavrhuje nespravedlivost jejich a sobectví.

Na dně nevěry jest pak vždycky zkaženost srdce; a nic jiného než vášně dohnaly takového Aria, Husa, Lutra, Lamenaioho, Döllingera a jiné k odpadu. Chceš-li tedy mít silnou víru, měj čisté srdce!

Ale slyš dále, jak se vymlouvají nehodní soudcové! Nezahubíme-li Krista, prohlásí jej lid za krále a vzbouří se; a tu přijdou Římané a vezmou naše místo i národ. Zaslepení, chtějí chrániti své moci a pokoje národa a zatím dopouštějíce se strašného zločinu uvalují naň těžký trest Boží, jehož vykonavateli budou Římané.

Podobně i dnes pomatení mudrci a politikové jaksí ve jménu svobody a pokroku národů vyhánějí Krista Pána i jeho učení ze zákonodárství, z vychovatelství a ze života veřejného, ale tím právě uvrhují národy v propast záhuby.

Tu zase ten neb onen odvrhuje víru, aby se zbavil poutajícího jej jařma a užíval sladké svobody, a zatím spolu s vírou ztrácí svědomí, ztrácí ctnost, ztrácí pokoj duše, ztrácí cíl života a svatou svobodu a stává se otrokem podlých žádostí. Ne nadarmo řekl Duch svatý: Člověk, když ve cti byl, nesrozuměl; přirovnán jest hovadům nemoudrým a učiněn jest podoben jim (Ž. 48, 13. Dnes, bohužel, působením sekt bezbožných slábne duch náboženský v celém světě a zvláště v nešťastné Francii. Než kdo nevidí, že z toho pocházejí strašné choroby a rány, které trápí dnes lidstvo. Z toho totiž pochází úpadek veškeré autority: duchovní, úřednické, rodičské, — z toho krutost u vládnoucích a nespokojenost a vzpoury u poddaných, — z toho ta strašná zkaženost mravů a ta skutečná nakažlivost samovražd a ten potok zločinů zatopující svět. Běda lidstvu, nevzpamatuje-li se a nenavrátí pro záchranu ke Kristu Pánu a k jeho církvi!

Zda působíš v tom směru?

Na oné radě usnesli se nejvyšší kněží a Fariseové zabítí Krista Pána a vynesli nad ním kletbu; a za tím cílem poručili sledovati jej o svátcích velikonočních. Když Pán Ježíš vykonal slavný vjezd do Jerusalema, neměla jejich bázeň a zloba hranic, takže říkali mezi sebou: Vidíte, že nic neprospíváme, to jest nedovedeme odtrhnouti lidu od Krista. Hle, celý svět odešel za ním (Jan 12, 19.).

Znovu sešla se velerada v příbytku Kaitášově a ustanovila zradou zajmouti Krista, ale popraviti jej až po svátcích, aby se nevyvolal rozbroy v lidu. Tak se usnesla převrácenost lidská; jiné však byly výroky Boží, neboť Pán Ježíš chtěl trpěti a umřítí o svátcích velikonočních.

Když nejvyšší kněží rozmýšleli se nad tím, kdy a kterak Krista zajmouti, stanul před nimi Jidáš, jeden

z apoštolův a řekl: Co mi dáte, a já vám ho zradím? Oni mu slíbili třicet stříbrných, to jest asi osmdesát korun naší měny, tolik právě, kolik Mojžíš poručil platiti za hlavu otroka, v čemž tkví hluboké tajemství, neboť Kristus chtěl býti přirovnán k otroku, aby nás vysvobodil z otroctví hříchu a pekla.

Jakmile Jidáš svolil k tomuto platu, byl prodej uzavřen.

Tak vyplnili Židé, ač nevědomky, proroctví Zachariášovo (11, 12.) a chtějí zhatiti plány Prozřetelnosti boží, stali se jejími nástroji; neboť není moudrosti, není opatrnosti, není rady proti Hospodinu (Přísl. 21, 30.).

A co dohnalo nešťastného učedníka k tak mrzkému zločinu? Lakota a nedostatek víry. Přijat byv do sboru apoštolů, neboť patrně sám po tom toužil, neměl od počátku čisté pohnutky, ale snil o tom, kterak by v království Ježíšově dosáhl důstojnosti a peněz. Brzy však poznal, že Pán Ježíš nepomýšlí založiti království pozemského, a že u něho neukojí své lakoty, neboť ačkoli kradl ze společného měšce, přece jeho měšec byl velmi skrovný.

Když Pán Ježíš mluvil v Kafarnau o ustanovení tajemství oltářního, Jidáš neměl již víry, takže padala naň ona strašná slova tehdy pronesená: Jeden z vás jest ďábel (Jan, 6, 71.); přes to však dělal se, že chce vytrvati u Ježíše, neboť nevěra strojí se nezřídka v šat pokrytectví, aspoň do jisté doby. Nepomohla též výtky, kterou dostal od Ježíše, když v Betanii po farizejsku se pohoršoval nad tím, že Maria Magdalena pomazala drahou mastí hlavu Ježíšovu; myslil si totiž v duchu: Mohl jsem prodati tuto mast a získati z toho pro sebe tři sta grošů.

Konečně se rozhodl opustiti Ježíše a před tím prodati jej starším židovským za hojnou odplatu, v čemž opět se zklamal.

Tento krok Jidášův toť strašné mysterium iniquitatis, které musí hrůzou proniknouti každého kněze; neboť klesl-li tak hluboko apoštol po boku Spasitelově, kdož nebude se strachovati o sebe a kdo se odváží hověti jakékoliv vášni, zvláště pak té, kterou apoštol nazývá kořenem zla, a která u kněze věkem se vzmahá? Sřez se proto každé vášně, neboť každá tě může zahubiti!

Co mi dáte, a já vám ho zradím? — tato scéna stále se opakuje, neboť srdce lidské jest tržnice, na níž vášně jako obchodnice rozkládají své zboží. Lidé chodí tolikráte po té tržnici a ptají se vášní: Co mi dáte a já vám prodám Boha? Tu každá vašeň chváli své zboží, volajíc: Prodej, rychle prodej Boha, neboť Bůh tvůj má menší cenu nežli to, co já ti nabízím; prodej, neboť Bůh ti jest jenom závadou a otravuje ti rozkoš života. A hle, lidé za několik grošů, za dým marné chvály, za chvílku ošklivé rozpustilosti, za trochu ničemného nápoje, za ukojení pomstychtivosti o závod prodávají Boha a často jej dávají zadarmo, aby se zbavili nemilé tíže. Ó Bože, jak laciný jsi lidem! Ó lidstvo, jak podlé jsi, že odstupuješ od Boha!

A ty, knězi, zda nikdy jsi neprodal Pána Boha nějaké vášni?

Jidáš jest jaksi představitel materialismu, který se nestará o Boha a o věci boží, neboť jeho bohem jest zlaté tele, a heslem užívání života. Skutečně lidé hledají dnes nebe na zemi a zdá se jim, že nebe našli, neboť mají civilisaci omamující smysly a theorii Darwinovu vysvětlující počátek věcí; co jim tedy po náboženství! Mají divadla, salony a hostince, — co jim tedy po kostelích! Mají vynálezy, peníze a zábavy — co jim po milosti boží a po modlitbě! Mají noviny, romány a přednášky beznáboženské, — co jim po evangeliu a knihách duchovních a kázáních! Mají parlamenty, bursy, krásná umění, spolky světské, —

co jim záleží na dílech Božích a na záležitostech duševních! Materialismus zažral se dnes do srdce společnosti, a z něho pochází bezuzdnost v literatuře a umění, — honba po zlatě, která zabíhá někdy až k podvodům a vraždám, — nechuf ku pracím, bojům a obětem, — a za to však hovění tělu a šílená touha po zábavách a pohodlí, — a konečně pessimismus, který dohání tolik lidí k samovraždám, nemohou-li najíti v životě rozkoší.

Materialismus snaží se dnes vetřít i do srdcí kněžských, aby se upoutávala k věcem pozemským a kladla je nad věci duchovní. Než co jsou ty věci? »Hle, prach a popel a pel před zavanutím větru; dým, a stín, listí padající se stromu a pomíjející květ; vítr a počasí nestálé, lehounké peří, pramen plynoucí, a co nad to všechno nižšího.« (Sv. Jan Chrysost. Hom. in Ep. s. Pauli ad Hebr. IV.)

Zkoumej, knězi, zda necítíš v sobě jedu materialismu, — a zejména, zda neprahneš lakotně po penězích, — zda si nehledíš svého těla a nepečuješ příliš o své zdraví, — zda se nestráníš těžké práce, nemiluješ dlouhého odpočinku, skvělého stolu, hojných číší, veselých společníků?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, Ty i za mne a pro mne jsi trpěl netoliko v čase umučení, ale v celém pozemském životě, neboť hříchy mé stály ustavičně před očima Tvýma; a já nechci trpěti pro Tebe; musím-li však trpěti, pak jest to bez té lásky ke kříži, již plno bylo Tvé srdce, již vyznačují se vždy svatí Tvoji služebníci. Za to však kolikráté byl jsem ti zrádcem Jidášem! Kolikráté jsem Tě prodal za bezcennou věc ošklivým vášním! A také dnes jak slabá jest láska má k Tobě, o Ježíši! Než ty ji rozpal, abych od nynějška již neprodával Tebe. ale přál si pro Tebe pracovati a trpěti!

Rozjímání IV.

Pán Ježíš a apoštolové při poslední večeři.

I. Když přiblížila se chvíle, vyvolená před věky, aby Pán Ježíš umřel za pokolení lidské, pospíšil sám do Jerusalema, ačkoliv jej tam čekala smrt. Tím nás poučil, že náleží vyplniti povinnost i těžkou, třeba bychom předvíдали, že nás proto potkají nepříjemnosti. Zda, knězi, neutíkal jsi nikdy před těžkou povinností?

Nějaký čas zdržel se Pán v Bethanii v domu Lazarově; a tehdy Maria Magdalena vylila mast nardovou na hlavu jeho, proti čemuž reptal Jidáš a čemu nebyli rádi ani učedníci. Zda, knězi, nelitoval jsi nikdy groše na ozdobu chrámu Páně anebo na záchranu ubohých trpících?

Když přiblížil se desátý den měsíce Nisanu, kterého přiváděli židé do Jerusalema beránky velikonoční, aby je obětovali čtrnáctého Nisanu k večeru, ustanovil se Pán Ježíš vykonati slavný vjezd do téhož města, chtěje ukázati, že On jest pravý Beránek velikonoční, který má umříti za hříchy světa, a spolu zaslíbený Messiáš a král duchovního království.

Sestupuje s hory Olivetské pohlédl na Jerusalem prostírající se u jeho nohou; a když učedníci plni nadšení kochali se spanilým pohledem, On zaplakal, neboť okem božským předvídal strašný zločin a v patách za ním jdoucí ukrutné zničení města a rozptýlení lidu vyvoleného. Taková bolest potkává dnes nejednou kněze v krajích katolických, když musejí patřiti, kterak nejedna duše schází s toho světa bez smíření s Bohem, pohrdajíc svatými svátostmi. Staly se dokonce během věků případy, že kněží — odpadlíci — umírali bez pokání. Ó, co tu třeba nad těmi dušemi zaslepenými plakati a za ně se modliti! Zda ty, knězi, modlíš se za obrácení aspoň těch, kteří jsou ti blízcí, jako tvoji pokrevní, kollegové, žáci neb osadníci?

Když Pán Ježíš přiblížil se do Bethfage, poručil dvěma učedníkům, aby odtud přivedli oslici s oslátkem a sednuv na oslátko jel do města, čímž opětně dal nám příklad hluboké pokory. Četný zástup vyšel mu vstříc, prostíraje na cestu svá roucha a ratolesti palmové a volaje při tom s nadšením:

Hosanna Synu Davidovu! Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně, král israelský. Požehnané, jež přichází, království otce našeho Davida; pokoj na zemi a sláva na výsosti! Hosanna!

Jakmile Pán Ježíš ukázal se na ulicích Jerusalema, pohnulo se celé město, takže nespočetné zástupy volaly Hosanna, a sami pohané, kteří přišli do města, zachtoužili poznati Ježíše. Toto znamení úcty náleželo jeho božské a královské velebnosti; ale jak velikou bolest působila mu ta myšlenka, že to radostné Hosanna změní se za krátko v nepřátelské Ukřižuj!

Na podobné změny budiž i ty, knězi, připraven ve svém životě, neboť láska lidská jest jako světlo měsíce, které se mění každého dne. Mimo to vezmi si příklad ze zástupu, abys volal stále v duši Hosanna Kristu Pánu, skládal mu ochotně dary, prohlašoval jej za knížete pokoje a vítězného vůdce, neboť to znamenají symbolicky roucha prostíraná na cestu, jakož i haluze olivové a palmové.

Téhož dne a ve dnech následujících učil Pán Ježíš ve chrámu jerusalemském, tu zase na hoře Olivetské; a tenkrát vyšla z božských úst jeho podobenství o dělnících na vinici, o svatbě královské, o pannách moudrých a bláznivých, konečně o rozdělených hřivnách, jakož i předpověď o zboření Jerusalema, o konci světa, o posledním soudu. Tehdy také vyhnal znovu z chrámu prodáváče a k uschnutí odsoudil fík, který neměl ovoce, aby byl postrachem lidem vlažným a lenivým. Tehdy konečně, když Pán ve smutku se modlil:

O t ě e, o s l a v j m é n o S v é, p ř i š e l s n e b e h l a s :
O s l a v i l j s e m a j e š t ě o s l a v í m. (Jan 12, 28.)

Pán Ježíš vracel se na noc s učedníky do Bethanie; a když se přiblížil čtrnáctý den měsíce Nisanu čili první den přesnic, poslal dva učedníky Petra a Jana, aby u jednoho z věřících, dle pozdějšího podání na Sionu, připravili večeři velikonoční; potom téhož dne večer odebral se do města, rozloučiv se prve se zarmoucenou velice, ale Bohu oddanou Matkou a žalostně plačící rodinou Lazarovou. Uč se tu, knězi, činiti násilí přirozeným citům a tudíž i lásce k pokrevencům, záleží-li na vyplnění vůle boží!

Jakmile Pán usedl s učedníky ku připravenému již stolu, vyřkl s hlubokým zajisté pohnutím: S t o u ž e b n o s t í ž á d a l j s e m t o h o t o b e r á n k a j í s t i s v á m i, p r v e n e ž b y c h t r p ě l. (Luc. 22, 15.) A proč tak žádal? Hle, chtěl nám býti vzorem poslušnosti k zákonu církevnímu a zároveň ukázati, že v něm, jako Beránku Božím, který má zemříti za hříchy světa, splnil se předobraz Starého Zákona představený v beránku velikonočním.

Pán Ježíš zachoval přesně všechny předpisy Mojžíšovy, ano i pokud se týkaly dne samého, kdežto Židé pro nastávající sobotu odložili požívání paschy na den následující. A ty, knězi, jak zachovávaš předpisy církevní a nařízení vlády biskupské?

'Nyní nastoupilo ustanovení oběti Nového Zákona, které mělo nahraditi všechny oběti starozákonní; dříve však chtěl Pán Ježíš umýti nohy učedníkům, jednak aby nám dal příklad pokory, jednak aby nás poučil, že k oběti nejsvětější a ku požívání těla a krve Beránka Božího máme přistupovati se srdcem čistým, aneb aspoň očištěným ve svátosti pokání.

Pamatuj tedy, knězi, abys jda k oltáři měl vždycky srdce čisté od hříchu těžkého! Pamatuj rovněž, abys často se zpovídal a každodenně při zpytování svě-

domí a ráno přede mší svatou vzbuzoval dokonalou lítost! Pamatuj konečně, abys pro bližní rád konal služby duchovní, šetřil chudých a byl pokorným vůči všem!

Požívaje s učedníky svými beránka velikonočního, jednal Pán Ježíš jako velekněz dle řádu Aronova; nyní však měl vystoupiti jako velekněz dle řádu Melchisedechova čili jako tvůrce nové oběti a nového kněžství a zároveň jako Otec celého lidstva, kterému chtěl před smrtí odkázati poklad poslední a nejdražší, totiž sebe samého.

Ó, Pane, kdo vypraví ten největší div tvé lásky vykonaný právě tenkrát, kdy Židé činili úklady tvému životu!

Srdce jeho zajisté hořelo tenkrát vnitřním ohněm a tvář zářila nebeským nadšením, když nad chlebem vyřkl ta slova: Vezměte a jezte, totoť jest tělo mé, a nad kalichem s vínem: Pijte z toho všichni, neboť toto jest krev má Nového Zákona (Mat. 26, 26. – 28.) Těmito slovy, o nichž budeme jinde rozjímati,*) ustanovil Pán Ježíš Nejsvětější svátost jako obět a jako přijímání; dalšími pak: To čiňte na mou památku dal kněžstvu Noveho Zákona, jež sám ustanovil, moc vykonávati tu obět.

A ty, knězi, dosáhl jsi té milosti, že každodenně obětuješ Beránka Božího a sytiš se jeho tělem a krví. Zda pln pokory a vděčnosti nezvoláš se sv. Bonaventurou: »Odkud mi to, že Bůh můj stává se mým pokrmem, že Slovo předvěčné, Moudrost Otcova ráčí býti posilou mé duše . . . Ó Ježíši nejsladší, dovol, abych se tě otázel, zda Jsi nešel příliš daleko v lásce Své k nám?«

Při poslední večeři rozmlouval Pán Ježíš s učedníky a po ustanovení Nejsvětější svátosti proslovil tu

---

*) Čti od téhož autora Ježíš Kristus v Nejsvětější svátosti jest vzorem a mistrem kněze. Rozjímán. IV.

podivuhodnou řeč na rozloučenou, ve které jednak odhaluje dokonaleji své božství a své messiášské poslání, jednak je utvrzuje ve víře a lásce, jednak vystříhá před pokušeními, jednak těší slibem, že sešle Ducha svatého, jednak posiluje, aby snášeli pronásledování — na konec pak obrací se u vroucí modlitbě k Otci nebeskému, prose zvláště o zachování učedníkův a věřících v jednotě, jakož i o posvěcení jich a ochránění před zlým světem (Jan 14, 15, 16, 17.)

Spojuje se se srdcem Ježíšovým pros i ty o totéž pro sebe a pro celou církev!

II. A jak se tehdy zachovali apoštolové? Kromě Jidáše věřili všichni v Pána Ježíše a milovali jej; ale podléhali ještě slabostem lidským a nebyli prosti předsudkův svého národa. Když Maria Magdalena počtila Božského Mistra v Bethanii, reptali spolu s Jidášem, řkouce: K čemu je ztráta tato? Vždyť mohla tato mast prodána býti za mnoho, a dáno býti chudým; takže Pán musil je napomenouti: Chudé vždycky máte s sebou, ale mne ne vždycky máte. Vylivši tato zajisté mast tu na tělo mé, ku pohřbu mému to učinila. (Mat. 26, 8—12.)

Na pochodu Pána Ježíše do Jerusalema volali zajisté hlasitě: Hosanna Synu Davidovu; a potom s radostí požívali beránka velikonočního. Když Pán poklekl, aby jim políbil nohy, dojatai byli zajisté mocně kromě samého zrádce; a ještě mocněji zarazila je ta slova: Vezměte a jezte, totoť jest tělo mé. Ale za krátko potom začali se příti, kdo z nich bude větším v království messiášském, takže je Spasitel musil napomenouti. Kdo větší jest mezi vámi, budiž jako menší, a kdo předchází, budiž jako sloužící. (Luc. 22, 26.)

Hleď, knězi, jak city lidské se mění; proto nedůvěřuj si, neboť bezprostředně po vroucí modlitbě

anebo po mši svaté může pýcha nebo sebeláska neb žádost smyslná vznítiti silnou bouři.

Neubráníl se lidské slabosti sám Petr, vždy horlivý a vznětlivý v citech svých.

Když Pán Ježíš jal se umývati nohy, Petr u vědomí své nízkosti, zvolal: Pane, ty mně myješ nohy? . . . . Nebudeš mně mýti nohou na věky; ale jakmile uslyšel odpověď Páně: Neumyji-li tebe, nebudeš míti podílu se mnou, zaleknuv se řekl: Pane netoliko nohy mé, ale i ruce a hlavu. (Jan 13, 6—9.) Brzy však jeho bázeň ustoupila domýšlivosti, takže Pán čtoucí v jeho duši dal mu výstrahu: Šimone, Šimone, hle, satan vyžádal si vás, aby vás tříbil jako pšenici, ale já jsem prosil za tebe, aby nepřestala víra tvá, a ty někdy obrátě se. potvrzuj bratry své! Ó, jak dobrý jest Pán, že netoliko Petrovi, ale všechněm jeho nástupcům dal dar neomylnosti.

Petr příliš v sebe doufaje, zvolal: Pane, s Tebou jsem hotov i do žaláře i na smrt jíti (Luc. 22, 31—33); ano i tenkrát, když Pán předpověděl mu, že jej té noci třikrát zapře než kohout zazpívá, nepřestal ujišťovati: B y c h m ě l u m ř í t i s t e b o u , n e z a p r u t e b e (Mat. 26, 35).

Troufal si tedy odporovati Božskému Mistru, zakládaje si na své ctnosti; než jak těžce potrestána byla jeho domýšlivost.

Nezakládej si, knězi, na sobě, neboť jsi jako ztrouchnivělý strom anebo jako vetchá třtina; ale boj se sama sebe, třeba se ti zdálo, že jsi utvrzen ve ctnosti, pamatuje na výstrahu sv. Augustina: Nikdo se nestane silným, kdo se necítí slabým (Ser. 13. De verb. Dom.).

Tak činí vždy svatí kněží. Sv. Filip Nerejský na př. modlil se každodenně: »Chraň se mne, Pane,

chraň se, neboť vypustíš-li mne na chvíli ze Své péče, zradím Tě a budu vinen všech zločinů.« Když vycházel z domu, modlíval se: »Ó Pane, drž mě pravici Svou; sice vyjdu jako křesťan a vrátím se jako žid.«

Proto také pokořoval se nejednou sv. Vincenc Paulianský: »Život můj byl by jedním pásmem hříchů, kdybys Ty, Pane, nebděl nade mnou.«

A kterak se choval Jidáš při poslední večeři? Pokrytec, vydával se za věrného a milujícího učedníka, chtěje se dovědět, kam se Pán Ježíš po večeři odebere, aby jej tam vydal židům. V převrácenosti své dokonce svolil, že mu Pán netoliko umyl nohy, ale i požívati dal své tělo a svou krev.

Vidíš, kterak jeden hřích táhne jich za sebou celou řadu a to stále horších, a kterak na konec možno dospěti ke strašné svatokrádeži! — Přehlédni uplynulá léta kněžská, zda nebylo v nich někdy svatokrádežné mše! Byla-li na neštěstí, oplakávej ji po celý život!

Spasitel chtěl zachrániti nešťastného a poznovu jej varoval před spácháním šeredné zrady. Hned na počátku večeře pravil: Amen pravím vám: jeden z vás mne zradí, ten, kterýž jí se mnou. Oni pak počali se rmoutiti a říkati: Zdali já? Pán pak odpověděl: Jeden ze dvanácti, kterýž se mnou omáčí ruku v míse... Ale běda člověku, skrze něhož Syn člověka zrazen bude; lépe by mu bylo, aby se byl nezrodil člověk ten (Mar. 14, 18—20). Učedníci nedomyslili se ještě, kdo jest ten zrádce, ani v té chvíli, když Pán na troufalou otázku Jidášovu: Zdali já jsem to, Mistře, odpověděl, zdá se, po tichu: Ty jsi řekl (Mat. 26, 25).

Hned po ustanovení Nejsvětější svátosti předpověděl Pán znovu, že jeden z učedníků jej zradí; a oni, pohlíželi po sobě, jsouce na rozpacích, o kom

to praví. Tu na pokyn Petrův milovaný učedník Jan položiv se na prsa Ježíšova, otázal se: Pane, kdo jest? Ježíš odpověděl: Ten jest, komu já podám skývu omočeného chleba; i podal Jidášovi kousek omočeného chleba. Ten vida, že je prozrazen, netoliko se nevzpamatoval, ale utíkal ihned z večeřadla k židům, neboť satan jej už docela opanoval.

Ó jak i tobě, knězi, třeba se lekati, aby satan tebe neopanoval nějakou vášní! Zda ti tu nic nehrozí?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

O Ježíši, Tys za života pozemského myslil o tom, abys mne obohatil nebeskými poklady, šťastným učinil a spasil; umíraje pak odkázal jsi mi všechno, co jsi měl, ano i sebe samého. Než já jak často zapomímám na Tebe, jak lehce měním své city vůči Tobě, jak nevěrný a skoupý jsem k Tobě. Než od nynějška s milostí Tvou bude jinak. Skládaje dnes svou závět, připisuji Ti všechno, co mám a co jsem, — rozum svůj, aby Tě dokonaleji poznával, — paměť svou, aby se ustavičně Tebou obírala, — vůli svou, aby se vždycky vůli Tvé podrobovala, — tělo své, aby se pro Tebe namáhalo a trpělo, — celou svou bytost, aby byla celozápalem z lásky k Tobě a k slávě Tvé.

Rozjímání V.

Smutek a modlitba Pána Ježíše v zahradě.

I. Z večeřadla odebral se Pán Ježíš do zahrady zvané Gethsemani, kde obyčejně se modlíval. Příklad to pro každého kněze, aby ve vážnějších a těžších chvílích života uchyloval se na místo osamocené a v modlitbě prosil o světlo a pomoc. Pán Ježíš přešel potok Cedron a část údolí Jozafat, kde dle proroka Joele má se konati poslední soud, a kde tedy bude jeviště posledního triumfu Spasitele—Soudce.

A proč Pán jde do zahrady? Hle, proto, že v zahradě rajske začalo se naše zatracení, neboť klesl tam první otec, a proto také v zahradě měl druhý Adam začít dílo našeho vykoupení.

U vchodu zůstává Pán osm učedníkův a bere s sebou pouze tři — Petra, Jana a Jakuba, aby titíž byli svědky jeho bolesti a ponížení, kteří na hoře Tábor patřili na jeho slávu a povýšení.

Pamatuj i ty, knězi, že i v životě tvém po dnech slávy přijdou dnové ponížení a přijímej rád všechno, co přichází z rukou Božích, aby Bůh ve všem byl veleben.

Tu Pán Ježíš počal se rmoutiti a teskliv býti a řeknuv třem apoštolům: Smutná jest duše má až k smrti; pozůstaňtež tuto a bděte se mnou (Mat. 26, 38.), vzdálil se, co by byl kamenem dohodil, a začal se modliti.

Na místě tom jest jeskyně přeměněná později v kapli pod názvem »jeskyně smrtelné úzkosti.«

A kde se vzal ten smutek u Spasitele? Vždyť přece s toužebností očekával chvíli umučení! »Co to jest, Pane — táže se sv. Vavřinec Justiniani — že se rmoutíš a lekáš? Zda může se rmoutiti Ten, skrze něhož smutní bývají potěšeni? Zdaž rmoutí se radost, leká se zmužilost, bojí se ctnost, znepokojuje se a chvěje se velebnost?« Hle, Pán chtěl ukázati, že jest pravý člověk, ve všem nám podobný kromě hříchu, a že tedy má také lidské city; věděl zajisté, že přijdou falešní učitelé, kteří budou tvrditi, že člověčenství Kristovo bylo pouze zdánlivé. Proto také nyní odložil pocit blaženosti, které požívala jeho duše ze svého spojení s přirozeností božskou, a dopustil na ni pocity smutku a strachu nad všeliký výraz lidský.

Mimo to chtěl Pán dáti na jevo, že přijav na sebe hříchy lidské, aby za ně dostiučinil spravedlnosti Boží, pocituje za to veškeru hanbu, veškeru hrůzu a

veškeru bolest a zároveň snáší celý trest, který lidem patřil za ty hříchy. Pán Ježíš jest veliký kajcník za hříchy světa; proto první jich litoval, jak náleželo; a cítíme-li dnes opravdovou lítost nad hříchy, to pochází z toho, že nám Pán Ježíš tu milost zjednal. Spojuj tedy vždy lítost svou s lítostí Pána Ježíše, neboť On prvé hříchů tvých litoval.

Tato lítost Spasitelova byla tak veliká, že bolestí téměř umíral a že netoliko slzami, ale i krví zaplakal. Kéž jeho krev pohne srdce tvé, aby volalo ke Spasiteli: Že ty, ó Ježíši, lekáš se za mne, proto i na mne přišla bázeň, abych za hříchy své nebyl zavržen. Poněvadž ty se za mne rmoutíš, proto i já truchlím s Tebou a lítostí svou chci setřít slzy s Tvých očí, krev s Tvého těla.

A kde hledal Pán útěchu v tom strašném utrpení? V modlitbě, — hle, padnuv na tvář svou, modlil se a pravil: Otče můj, je-li možná, nechť odejde ode mne kalich tento. Ach, Pane, zda nechceš píti kalicha bolesti, po němž jsi tak toužil? A co se stane s námi ubohými hříšníky? Pán Ježíš neodmítá kalicha, neboť hned do lává: Však ne jak já chci, ale jak Ty (Mat. 26, 39.).

Rozvaž, jak tklivá, jak pokorná, jak poddaná vůli Otcově a jak vytrvalá jest modlitba Pána Ježíše, třeba že od něho kalich neodešel; podobná budiž vždycky modlitba tvá! Žel, lidé nechtějí se takto modliti, ale nejednou v modlitbě volají: Ne jak Ty chceš, ale jak já chci, tak nechť se stane!

Jest i mnoho takových, kteří se vůbec nemodlí, takže právem rozhorluje se nad nimi sv. Caesarius: »Modlí se Milosrdenství, a nechce se modliti nuzota, modlí se Láska, a nekoří se nepravost; modlí se Lékař, vrhnuv se na zemi, a nechce se pokloniti nemocný; modlí se Nevinnost, a nemodlí se převrácenost; modlí se Ten, jenž hříchu nespáchal, a neponižuje se ten,

jenž dopustil se mnohých hříchů ; modlí se Soudce chce odpustiti, a nemodlí se vinník, aby dosáhl odpuštění.« Zda tato výtká aspoň částečně netýká se tebe?

Mezitím bolest Krista Pána vzmáhá se jak vzbouřené moře. Před okem jeho duše stojí hříchy všech lidí, nahromaděné za tisíce let. Všechny jako sešikované vojsko dorážejí na Ježíše, volajíce: I my jsme tvoje, vezmi nás na svá bedra a kaj se za nás! Pán Ježíš odvrací s ošklivostí svůj zrak, — ale marně; kamkoli se obrátí, vidí hříchy, a jak četné, jak strašné, jak ošklivé!

Byly tam také i moje hříchy spáchané ve stavu světském i životě kněžském; — ó jak velikou způsobilý Ti, o Pane, bolest! Rmoutil jsi se tehdy a plakal jsi nade mnou, rmoutil jsi se právě nad mou nevděčností za tak veliké povýšení, nad mou nevěností k tolika Tvým milostem, nad mou chladností k Tobě a k duším mi svěřeným, nad mou leností v plnění povinností. Ó jak záhodno, bych i já nad sebou zaplakal; a přece tak zřídka pláču!

Každý těžký hřích zasluhuje pekla; každého také Pán lituje a za každý snáší trest, neboť On dle slov apoštolových stal se pro nás »hříchem« a »prokletím«.

Ten trest objevuje se nyní před očima jeho; neboť vidí před sebou i zradu Jidášovu i útěk apoštolův i zapření Petrovo i hanebné zajetí a převrácené soudy a strašné urážky a biče a trny a kříž. Pod tíhou těchto bolestí celý se schyluje a padá k zemi, obtíženě hněvem Otcovým, poskvrněné tolika špatnostmi, naplněné potoky nevinné krve; objímá tu zemi na znamení odpuštění a prosí Otce o milosrdenství pro ni: Otče, odpusť hříšníkům!

Tu zase vstává a jde k učedníkům, podobaje se strápenému člověku, který v těžké chvíli hledá potěchy

u přátel. Oni však usnuli; nebylo tedy nikoho, kdo by jej potěšil.

Ó jaká to bolest pro Spasitele, a jaké zahanbení pro učedníky! Zatím co nepřátelé bděli a kuli pikle, — kdy bděl Jidáš, bděl Annáš, bděl Kaifáš s celou stařešinou, — vyvolení před jinými učedníci spali.

Proč spíte? — řekl k nim Pán — nemohl jste jedné hodiny bdíti se mnou? Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení; duch zajisté hotov jest, ale tělo nemocno (Mat, 26, 40.—41.).

Zda netýká se tato výtká i tebe, knězi? Snad spíš, místo abys bděl s Pánem na modlitbě? Snad spíš, místo abys staral se o duše péči tvé svěřené? Snad spíš, místo abys shromažďoval zásluhy pro život věčný? A tu zrádný nepřítel číhá na tvou záhubu a na zatracení jiných duší; a tu smrt jako zloděj nestřeženě se blíží. Pro tři oči vzbuzením víry, lítosti a lásky, bdi a modli se; při modlitbě pak vzdaluj ospalost a roztržitost, které zvláště při modlení breviáře kněze napadají.

Pán Ježíš vrátil se do jeskyně na delší modlitbu a bolest jeho byla ještě větší než předtím. Vidí totiž, že ta smrt, kterou má podstoupiti, bude pro mnohé bez užitku, — že ta krev, kterou má prolíti, bude od mnohých pošlapána, — vidí pronásledování své církve, tu od židův a pohanův, tu od heretiků, schismaticův a nevěrců, — vidí své služebníky pobité, svátosti zneuctěné, pravdu a milost svou pohrdanou, chrámy své poskvrněné; — vidí ohavnost zpuštění ve svém království, to jest lenost aneb i hříchy tolika duchovních, zkaženost neb lhostejnost tolika křesťanů, — vidí muky tolika zavržených, slyší jejich rouhání a zoufalé nářky; — a On přeje si spasiti všechny! •Jaký užitek z krve mé?« — ta myšlenka trápí nevýslovně srdce Ježíšovo.

Kdo změří hlubokost jeho zármutku? A ten zármutek jest netoliko náhradou za zlou rozkoš, jakou lidé hledají v hříchu, ale i posilou kněží, kteří nejednou musí se rmoutiti nad zatvrzelostí lidskou. Zda jsi toho v životě nezakusil?

II. Než tu není konec bolesti. Pán Ježíš cítil nedokonaleji celou urážku, jakou každý hřích působí velebnosti Boží; a poněvadž byl zástupcem všech hříšníků, proto přijal také na sebe všechn hněv Otce nebeského, kterého každý hříšník zasluhuje. Jaká to bolest pro Syna viděti se opuštěným, odmítnutým a téměř prokletým od Otce nejlepšího, jež nekonečně miloval! Není tedy divu, že z jeho srdce vycházela též modlitba prosebná a že podruhé vydal se k učedníkům jaksi pro potěchu; ale znovu našel je, ani spí.

Otec nebeský seslal mu nyní k občerstvení anděla, ale s kalichem bolesti. A ty bolesti tak vzmohtněly, že krvavý pot vyplynul z jeho těla a zrosil zemi vůkol. Ten pot byl jistě zázračný, ale větším zázrakem bylo to, že Pán bolestí neskonal. Stalo se to — jak praví Doctor Angelicus — proto, že Spasitel sám chtěl se zachovati na živu, aby potom svůj život obětoval na kříži Otci nebeskému.

Ó Ježíši, kterak Ty trpíš pro nás a za nás, a tudíž i za mne! Plakal jsi již netoliko slzami, ale krvavým potem, abys mým slzám dal moc usmiřovati spravedlnost Boží a zachovati mě od věčného trestu. Plakal jsi celým tělem, abys smyl všechny skvrny svého mystického těla.*)

A nyní povstaň, ó Pane, a přijmi ten kalich, neboť jest to kalich našeho spasení, z kterého bude pítí tolik duší! Zda nevidíš toho zástupu patriarchův a prorokův vztahujících z předpekli ruce k Tobě a volajících: Přijď, Spasiteli náš, a vysvoboď nás z vězení! Zda

---

*) Sv. Bernard.

nevidíš toho ctihodného sboru apoštolů, nesoucích Tvé jméno až na hranice země a skládajících Ti v oběť své životy? Zda nevidíš slavného davu mučedníků prolévajících svou krev na svědectví Tvé pravdě? Zda nevidíš spanilé řady panen jako lilije prostřed trní kvetoucích a nesčíslného množství vyvolených ze všelikého národu, pokolení a věku volajících k Tobě hlasem velikým: Čest Bohu našemu, čest Beránkovi! Zda nevidíš, jak satan přemožený Tvou smrtí utíká do krajiny temnosti, — jak noc bludu a hříchu prchá před vycházejícími paprsky Tvé pravdy a milosti, — jak na troskách zbořených bůžků vznáší se vítězný kříž, — jak ten strom života objímá svými větvemi celou zemi, — jak miliony lidí na jméno Tvé sklánějí koleno a skrze Tebe dosahují spasení? O povstaň, Pane Ježíši, a přijmi ten kalich!

Ačkoli Pán Ježíš nepocítil žádné úlevy, přece povstal se země a dodal silným hlasem: Ne má, nýbrž Tvá vůle se staň (Luc. 20, 42.)! Chci ukójiti spravedlnost Tvou, Otče, a pokání činiti za viny lidské. Nechť přijdou na mne všeliké muky ano i smrt s celou hrůzou, jen když Ty budeš oslaven, a lidé spaseni!

I tobě, knězi, jako služebníku a učedníkovi Ukřižovaného dostává se časem kalichu bolesti. Zda budeš jej vzdalovati od sebe? Nikoliv, neboť jest to kalich spasení pro tebe i pro jiné duše. Dovoleno ti sice prositi: Pane, přenes ten kalich ode mne; třeba však hned dodávati: Ne má, ale Tvá vůle se staň! A třeba by přišlo trpěti až do smrti a vypítí kalich hořkosti až do dna, neklesej na duchu, neboť za nedlouho přijde čas odplaty a ještě před tím sešle ti Pán svého anděla, aby tě potěšil.

Trpě nehledej kvapně úlevy u lidí; pamatuj totiž, že jedni nechtějí, jiní, třeba by chtěli, nedovedou tebe potěšiti. Za to spěchej ke zřídlu přeslaské potěchy,

totiž k srdci Ježíšovu a k srdci Matky Bolestné; a především pros o trpělivost a lásku ke kříži! A třeba bys na modlitbě pocífoval vyprahlost a hořkost, neodstrašuj se tím, nýbrž vytrvej s Ježíšem v zahradě, neboť ani On nepřestal se modliti, ačkoli z toho nečerpal žádné potěchy.

Modlitba nedobrovolně vyprahlá, jako byla právě modlitba Ježíšova, jest ovšem nemilá, ale přece duši velice prospěšná, protože stává se obětí čistou, prostou příměsku sebelásky.

Sv. František Sálezský radí duši pohroužené ve vyprahlosti, aby nehledala potěchy, leda v kříži Spasitelově, neopouštěla žádné pobožnosti a žádné povinnosti, nermoutila se, ani si nenaříkala před lidmi, ale za příkladem Jobovým aby díky činila Bohu. Jiný učitel duchovní takto káže v onen čas se modliti: »Pane, chceš-li, abych byl v temnotách, buď za to veleben; a chceš-li mne míti ve světle, buď za to veleben! Ráčíš-li mne těšiti neb chceš-li mne trápiti, stejně buď vždy veleben.« *)

Kterak jsi se choval dosud v utrpeních a vyprahlostech? Jaká byla dosud lítost tvá za hříchy?

Zp y t o v á n í s v ě d o m í. P ř e d s e v z e t í.

Ó Ježíši, Tys v zahradě litoval mých hříchův a obětoval za ně jako pokání svůj krvavý pot. Já však nestarám se o to, abych s milostí Tvou vzmohl se na takovou lítost, jaké si přeje ode mne srdce Tvé, ani nechci pokání činiti, abych se vyplatil spravedlnosti Tvé! Než Ty sám krví svou změkči srdce mé! Nechť bolest cítí za minulost a nelne ke hříchům v budoucnosti! Učiň také, abych od nynějška přijímal kalich bolesti, který mi anděl Tvůj v životě a při smrti přinese s poddáním se vůli Tvé, v duchu kajicnosti a s velikou láskou.

---

*) O nás. Ježíše Krista. III. 17.

Rozjímání VI.

Zrada Jidášova a zatčení Kristovo.

I. Pln pokoje a zmužilosti povstává Pán Ježíš od modlitby, a srdce jeho rozpaluje horoucí touha, aby trpěl a umřel za lidi. Přiblíživ se k učedníkům, kteří znovu zármutkem usnuli, zvěstuje jim, že přiblížila se hodina, ve které Syn člověka bude vydán v ruce hříšníkův; potom vychází ze zahrady; za ním pak jdou učedníci ustrašení a znepokojení.

V tom slyšeti lidské kroky a řinkot zbraní, — to Jidáš blíží se v čele zástupu vojáků a tlupy služebníků velekněžských, nesoucích pochodně, meče a kyje. Dal pak těm pochopům znamení, že koho políbí, toho mají zajmouti, neboť právě ten jest Ježíš, kterého hledají; proto směle vystupuje napřed a líbá na tvář Božského Mistra, řka: *Z dráv buď, Mistře!*

Ó jak hanebné to pokrytectví! A co Pán učiní? Zda rozkáže zemi otevřít se, aby za živa pohltila bídníka? Nikoli — ani se naň neobořuje ani neodvrací své tváře, ale praví se sladkou výčitkou: Příteli, na č jsi přišel? Jidáš, políbením zrazuješ Syna člověka; jakoby chtěl říci: Učedníku můj drahý, co činíš? Já jsem tě povolal do sboru svých přátel a knížat mé církve, abys zvelebil jméno mé na zemi. Tobě jsem svěřil stráž nad svým učením, rozdělení svých milostí, pasení svých oveček; tobě jsem odhalil svá tajemství, tebe jsem nasytil před chvílí svým tělem a napojil svou krví, a ty přicházíš v čele mých nepřátel, abys mne zrádným políbením vydal v jejich ruce. Jidáš, vzpamatuj se a já ti odpustím a přitulím tě k srdci. Všecko marno, neboť v duši Jidášově není víry, není svědomí, ale za to panuje v ní lakota, skrze ni pak satan, který svatokrádeží ve večeradle zcela si ji podmanil.

Divná věc, že Pán Ježíš dal se políbiti Jidášovi, čehož nedovolil nikdy ani Petrovi ani Janovi. Znamení

to, že neměl v srdci nenávisti k Jidášovi, a že jej chtěl všelikým způsobem zachrániti. Tak Bůh jedná nejednou s největšími nepřáteli, neboť je zasypává pozemskými statky, jichž odpírá svým přátelům. Tak na př. Herodovi dostává se královského trůnu, a sv. Janovi vězení a smrti od kata — veleradě židovské cti a přízně u lidu, a sv. Štěpánovi kamenování, — Neronovi slávy císařské, a svatým Petru a Pavlu kříže a meče, — pronásledovatelům církve vlády a moci, a služebníkům jejím pronásledování. Zda se nad tím horšíš nebo rmoutíš? Nikoliv, neboť přátele své Bůh jinak odměňuje.

Jidáš toť věrný obraz těch pokrytců, kteří mají v ústech pobožné slovo a odvažují se i přistupovati ke stolu Páně, ale v duši své a v duších jiných snaží se zabít Ježíše, aby místo jemu sloužili satanovi. Takových, žel, ani dnes není nedostatek; přihodilo se dokonce, že podvodníci vydávali se za svaté, vymýšleli si vidění a zjevení; a takovou podvodnicí jest v našich časech Marie Františka Kozłowska, matka Mariavitův a Mariavitek.

Jidáš, toť vůdce těch špatných kněží, kteří plní své povinnosti na venek a dělají se časem horlivými v práci, kdežto v úkrytu hoví té neb oné vášni a dopouštějí se bez bázně svatokrádeží.

Ke každému z těchto praví Pán Ježíš: Příteli, proč jsi přišel do kněžství? Zda proto, abys v mé službě myslil o vysokých hodnostech, o shromažďování peněz, o hovění sebelásce, o životě pohodlném, aneb i rozpustilém? Zda proto? Proto-li, pak běda ti, jako následovníku Jidášovu; neboť třeba bys upokojil svou vášeň, nenajdeš v tom štěstí, ale zapálíš v duši peklo a stáhneš na sebe kletbu jako ji na sebe stáhl Jidáš.

Nevzpamatoval se, a proto padla naň kletba předpověděná od proroka: Zamiloval zlořečení a přijdeť na něj, a nechtěl požehnání a vzdálíť se.

od něho. A oblékl se v zlořečenství jako v roucho, a vešlo jako voda do vnitřností jeho a jako olej do kostí jeho. (Ž. 108, 18.)

Zda ty, knězi, nelekáš se zlořečení a jsi prost i stínu pokrytectví?

II. Opustiv učedníka zatvrzelého v zlobě přistoupil Pán Ježíš k zástupu pochopů a otázal se: Koho hledáte? Odpověděli: Ježíše Nazaretského. Řekl jim Ježíš: Já jsem; a v té chvíli mocí jako povalení všichni spolu s Jidášem padli nazpět k zemi, jak by je hrom porazil. Proč Pán Ježíš učinil ten zázrak? Hle, chtěl ukázati nepřátelům i učedníkům, že jest pravý Bůh a že dobrovolně vydává se na pouta, biče, urážky a na smrt kříže, naplňuje proroctví Isaiášovo: Obětován jest, protože sám chtěl. (Is. 54, 7.)

Tento zázrak polekal pochopy i Jidáše, ale neobrátil jich. Tak bylo nejednou i později; ani patrné zázraky nedovedly překonati zaslepených nepřátel Kristových, protože je připisovali černokněžství, podvodu aneb i tajným silám přírodním.

Ani dnes není nedostatek takových, kteří zavrhují víru v božství Kristovo; vždyť nedávno tomu (v r. 1910), co protestantský theolog Drews na veřejné schůzi v Berlíně vystoupil s tvrzením, že vůbec Krista na zemi nebylo; a našel se tam četný zástup šilenců, kteří mu přizvukovali.

I dnes nejedna duše hyne, odporujíc patrnému působení milosti Boží a dokonce i před tváří smrti odmítá kněze. Ó nešťastná, jak strašně bude naříkati po celou věčnost!

Povalil-li ten hlas »Já jsem« pochopy na zemi, co bude tehdy, až Pán v den soudu zvolá k nepřátelům svým: Já jsem týž, kterému jste se za živa rouhali, jehož jméno jste zneuctívali, jehož zákon jste pošlapávali, jehož církev jste pronásledovali. Já jsem váš Bůh a Spasitel, a nyní váš Král a Soudce! Proto

také, knězi, dle rady sv. Bernarda, líbej obě nohy Spasitele ukřižovaného čili spoj s nadějí svatou bázeň! On jest Beránek Boží, a proto nepřestávej doufati; jest zároveň »lev z pokolení Judova«, a proto nepřestávej se lekati! Zda tak činíš?

V Gethsemaně nekonal Pán soudu, proto dovolil pochopům povstati se země a otázal se jich opětně: Koho hledáte? A když oni odpověděli: Ježíše Nazaretského, řekl k nim: Pověděl jsem vám, že já jsem. Jestli tedy mne hledáte, nechte těchto, ať odejdou. (Jan 18, 8.)

Vidíš, kterak tu Pán ukazuje se znovu Bohem, majícím moc nad svými nepřáteli a spolu něžným otcem nezapomínajícím ani v té chvíli na své učedníky, aby se naplnilo slovo, které byl řekl (při poslední večeři): Z těch, které jsi mi dal, neztratil jsem žádného. Doufej tedy v Pána, že tebe neopustí ani v nejtěžších chvílích života, ty-li ho neopustíš, a že bez jeho vůle ani vlas s hlavy tvé nespadne.

Pochopové povzbuzení zajisté od Jidáše, vrhli se na Spasitele; což vidouce apoštolové zvolali: Pane, máme-li býti mečem? V té chvíli Petr, jak obyčejně prudký, vytasiv meč a vrhnuv se na Malcha, služebníka veleknězova, uťal mu pravé ucho. Ale pokáral jej za to Pán a uzdraviv zázračně ránu Malchovu, řekl k Petrovi: Vtas meč svůj na jeho místo; neboť všichni, kteří berou meč, od meče zahynou. Či myslíš, že nemohu prositi Otce svého a dá mi nyní více než dvanáct pluků andělů? Kterak tedy naplní se Písmo, že musí se tak státi? (Mat. 26, 52—54.) Nemám-liž píti kalicha, který mi dal Otec? (Jan 18, 11.)

Tu učí Pán, že ne mečem, ale křížem měl býti svět spasen a že zbraní jeho učedníkův jest láska, trpělivost, modlitba. Pouze této zbraní slíbil vítězství

a skutečně tou zbraní mučedníci přemohli své pronásledovatele.

Pěkný příklad čteme v životě sv. Františka Saleského. Jistý šlechtic beze cti a bez víry chtěje trápit svatého biskupa netoliko napsal na něho jedovatý pamflet, ale i posílal v noci ke vratům biskupství své služebnictvo a své psy, aby tam vyvolávaly pekelný opravdu rámus. Světec to snášel trpělivě a nemoha spáti, modlil se v noci před Ukřižovaným za obrácení nehodného. Služebníci biskupovi chtěli v noci odehnati a zbíti útočníky, ale on je od toho zdržoval. Co více, potkav onoho šlechtice na ulici, objal jej jako svého přítele, což zlomyslníka a rozpustilce tak dojalo, že byl od té doby jiným člověkem. Zdaž bys' to dokázal?

Vlož meč svůj do pochvy — tak praví Pán k nejednomu knězi, který v boji se zlem používá lidské zbraní neodporučené Mistrem Ukřižovaným. Zadržuj svůj jazyk příliš rychlý k metání hromů s kazatelny anebo používající ve zpovědnici ostrých slov, — buď opatrný v kárání a v úsudcích o bližních, — krot' tu příliš horečnou žádost vytrvati na svém nebo potrápiti protivníky — vypuď ze srdce svého hněv neb urážku, a zasadil-li jsi již někomu ránu ostřím svého jazyka, snaž se zhojiti ji olejem pokory a sladkosti anebo bálsamem odpuštění! Bylo-li ti však s druhé strany ublíženo nebo ukřivděno, připomeň si slova Páně: Kalicha, který mi dal Otec, nebudu pít!

Poté obrátil se Pán k přednějším kněžím a velitelům chrámovým a starším, kteří v zavilé nenávisti přidružili se ku pochopům: Jako na lotra vyšli jste na mne s meči a kyji? Když jsem býval denně s vámi ve chrámu, nevztáhli jste rukou na mne; ale tato jest hodina vaše a moc temnosti (Luc. 22, 52—53). Ale to všecko se stalo, aby se naplnila Písma prorocká. (Mat. 26, 56.)

Ustanoveno bylo od věků v radě Trojice svaté a oznámili to proroci v čase, že syn Boží v lidském těle měl ponížením a bolestí vykoupiti svět; a hle, ta hodina temnosti právě se přiblížila. Ale za nedlouho měla přijíti hodina světla, to jest vítězství pro Krista Pána a radosti pro učedníky, — hodina z mrtvých vstání.

Tak i v životě církve, jakožto nevěsty Kristovy, mění se ty hodiny. Nastala-li jí nyní hodina ponížení a smutku, ve které nepřátelé ve Francii a jinde vydávají vítězný pokřik, jakoby zasadili těžkou ránu »království Galilejského«, nestrachuj se, neklesej na mysli, třeba by ta hodina temnosti déle trvala, neboť dříve nebo později odbije zase hodina světla a naplní se slovo sv. Chrysostoma: Spíše možno slunce zhasiti než zničiti církev Kristovu.

Pochopové tehdy vrhli se na Spasitele a spoutali svaté ruce, které tolik dobrodiní rozsypaly, a na šiji vhodili mu řetěz. Pohled na ten zločin tak polekal učedníky, že všichni utekli, zůstavivše Spasitele na pospas nepřátelům. Ó jak rmoutilo se srdce Ježíšovo nad jejich slabostí!

Takovou bolest působí mu všichni ti, kteří ve chvíli pronásledování zapírají své zásady aneb opouštějí své stanoviště, nechtějíce nic trpěti pro Krista.

Než On si neposteskl na malodušné učedníky, ale přijal pokojně tu bolest, aby dal příklad svým služebníkům, že nemají se odstrašovati sklamáními, která je potkávají v práci apoštolské, ani převráceností neb nevděčností lidskou. Skutečně naučil se od Pána Ježíše trpělivosti takový sv. Abrahamius, který stále se vracel do téhož města s poselstvím evangelia, ačkoli jej obyvatelé pokaždé těžce zbili, anebo takový sv. Kassián, jež vlastní jeho žáci šípy ubodali, kdežto on se za ně modlil, — anebo takový sv. Benedikt, kterého vlastní řeholníci ze závisti a nenávisti chtěli

otráviti, — anebo takový sv. Karel, na nějž jeden z nepolepšitelných kněží střelil skrze okno.

Pohleď i ty, knězi, na Božského Mistra, zakusíš-li v životě nezdaru nebo nevděčnosti od lidí.

Zároveň rozvaž, že Pán Ježíš z lásky k tobě dal se svázati, aby spoutal ruku spravedlnosti Boží, držící nad tebou meč trestu, — aby tě vybavil od vězení pekelného, — aby roztrhal pouta tvých žádostí a hříchův, — aby tě provazy lásky přitáhl k sobě a dal ti svobodu synů Božích. Obětoval-li pro tebe svou svobodu a to dobrovolně, úplně, do konce — takže dovoli! přibíti ke kříži své ruce a nohy, zdaž ty mu nesložíš v obět své svobody, abys se podrobil úplně jeho vůli, chodil vždy v jařmě povinností a plnil ochotně rozkazy starších?

Zda nebudeš ochoten pro Krista nésti okovů, kdyby toho bylo třeba? Vždyť svatý Pavel kladl si za čest, že mohl se nazvati »vězněm Kristovým« a sv. Chrysostom neváhal tvrditi, že nositi okovy pro Krista jest větší slávou, nežli býti králem. Zda máš takového ducha?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Ježíši i já tolikráte v životě jsem tě poutal provazy svých hříchů. Než nyní lituji té zaslepenosti své z celého srdce. Nyní odevzdávám Ti svou vůli, která se protivila tolikráte vůli Tvé. Přivaž ji silným provazem k Svému kříži a přikovej mne řetězem lásky k Svému srdci, abych od nynějška byl věrným otrokem Tvým a činil jenom to, co líbí se Tvému srdci a čeho vymáhá ode mne povinnost má nebo vůle starších.

Rozjímání VII.

Soud u Kaifáše a urážky Spasiteli způsobené.

I. Uprostřed tlupy rozzuřených pochopů jde Spasitel, jímž strkají a ježž bijí, a nohy jeho zraňují se

o ostré kaménky potoka Cedronu a strmé cesty vedoucí do Jerusalema. Nepřátelé mu zlořečí a rouhají se, On však mlčí a modlí se jako tichý beránek vedený k zabití; všechno to snáší ochotně z lásky k Tobě.

Hleď, knězi, abys navzájem z lásky k Ježíšovi snesl ochotně pouta jeho příkázání a vystříhal se okovů hříchu, kterými ďáblové táhnou duši do pekla; jinak bys musel si zlořečiti a zoufati po celou věčnost.

Zpráva o zajetí Ježíšově šíří se rychle po městě. Mnoho obyvatelů vybíhá na ulice, kdežto členové velerady, kněží a fariseové ubírají se spěšně do domu Kaifášova, volajíce po cestě s ďábelskou radostí: Již máme v rukou toho svůdce, který se nazýval Messiášem a synem Božím; vyměříme mu zasloužený trest.

Ve smýšlení lidu nastává náhlá změna; už není slyšeti radostného Hosanna, — za to však ten a onen praví: Zajisté ten Ježíš jest svůdcem, když kázali jej kněží zajmouti, a vlastní učedník jej zradil. Kdyby byl synem Božím, zdaž by se dal uvězniti?

Tak mění se snadno mínění lidské; a proto nenaslouchej zvědavě, co lidé o tobě říkají ani se neboň za populárností podobnou příliš často dýmu poletujícímu v povětrí, ale dbej vždy a všude o to, aby Bůh dobře o tobě soudil! Zda nestaráš se zbytečně o úsudek světa?

Mezi obyvateli jerusalemskými nescházelo věřících mužů a žen, jimž zpráva o zajetí Ježíšově vynutila z duše nárek bolesti; od nich nebo též od sv. Jana dověděla se o tom Bohorodička; ale její bolest, ačkoli nejhlubší, byla pokojná, neboť rozuměla tajemství vykoupení a velebila vždy nejsvětější vůli Boží. Podrobuj se i ty pokorně vůli Boží, a nepovalí tebe ani těžké rány ani neuvrhnou v zoufalství, jako se to, žel, u mnoha duší děje.

Učňové postrašení byvše rozprchli se; pouze sám Petr šel za Ježíšem, ale zdaleka, neboť ačkoli jej láska

táhla, přece bázeň vzdalovala. Obraz to těch lidí malodušných, kteří by chtěli jíti za Ježíšem, ale lekají se boje se žádostmi a pronásledování od světa a proto nejednou opouštějí Spasitele. Ne nadarmo také Pán vystříhá: Kdo není se mnou, proti mně jest (Mat. 12, 36). Zda jsi nenáležel k takovým?

Za hlasitého zlořečení zavedli Pána Ježíše k Annášovi, bývalému veleknězi, kterého sesadil s úřadu římský vladař Valerius Gratus, ale který dovedl věc tak chytře navléci, že pět jeho synů a zeť Kaifáš zastávalo po něm tu důstojnost. Kaifáš kázal zavésti Ježíše nejprve k Annášovi, jednak aby měl více času na svolání velerady, jednak aby svému tchánu připravil velikou radost; vědělf, že jest zavilým nepřítelem Ježíšovým a duší celého spiknutí; a snad se také nadál, že stařec chytrý a zkušený pomůže mu v odsouzení Pána Ježíše na smrt.

Tak lidská převrácenost pomáhá si v hříších; katolíci však, aneb i kněží nezřídka ustupují, mají-li podporiti dobré dílo, jehož se někdo jiný podejímá. Co horšího, stává se i podnes, že mezi katolíky tvoří se strany, mezi kněžími koterie vzájemně se potírající, kdežto nepřátelé udeří jako jeden pevný šik. Vidíme to dnes ve Francii i jinde.

S pocitem ďábelského vskutku vítězství přivítal Annáš spoutaného Ježíše a zajisté mu dal mnoho otázek; ale Pán Ježíš na jeho výtky a potupy nic neodpovídal; za to odplatila se luza novými urážkami.

Mezitím shromažďují se v domu Kaifášově členové synedria: kněží, fariseové a falešní svědkové a všichni vrou pekelnou nenávistí a pomstychtivostí za to, že Pán Ježíš káral jejich pýchu a pokrytectví, že je nazýval plemenem ještěrcím a obílenými hroby.

Uprostřed nich na povýšeném místě zasedl velekněz Kaifáš rovněž nesmířitelný nepřítel Kristův, — týž, který na tajné schůzi takovouto radu dal židům:

Vy nic nevíte ani na to nemyslíte, že jest vám prospěšno, aby jeden člověk zemřel za lid, a ne aby celý národ zahynul (Jan 11, 49—50). Radil tak jako zběhlý politik, chtěje zachrániti národ svůj od války s Římany a od hrozící z toho záhuby; a zatím dle slov evangelia tehdy prorokoval, neboť skutečně Pán Ježíš ustanovil se umříti za spásu lidí, aby je zachoval od věčného zatracení. Tak i špatní lidé přičiňují se proti své vůli o vyplněníjmoudřejších výroků Božích.

Jakmile Kaifáš uzřel před sebou Ježíše, zakryl svou nenávist klidnou na pohled otázkou: Kde jsou tvoji učedníci a jaké jest tvoje učení? — chtěje z odpovědi vyvoditi výčitku Božskému Mistru.

Spasitel nemohl říci nic chlubného o svých učednících, neboť jej zbaběle opustili; mlčel tedy o nich, dávaje i nám poučení, že nesluší se mluvit o chybách bližních, nemáme-li k tomu důležitých důvodů. Výstraha tato potřebna jest i pastýři, neboť se přihází, že ten neb onen vyjevuje před jinými neopatrně tajné poklesky svých oveček, z čehož vznikají nejednou veliké nepříjemnosti. Nevyčítá ti tu nic svědomí?

Na otázku o svém učení takto Pán Ježíš odpověděl: Já jsem mluvil zjevně světu; já vždycky učival ve škole a v chrámě, kdežto se všichni židé scházejí, a tajně jsem nic nemluvil. Co se mne ptáš? Ptej se těch, kteříž slýchali, co jsem jim mluvil, aj ti vědí, co jsem já mluvil (Jan 18, 20—21).

Božská to vskutku odpověď! Kéž bys ji mohl opakovati o sobě! Hleď proto, aby ve tvých kázáních a katechezích, jakož i ve tvém životě všechno bylo jasné, pravdivé, zušlechťující!

Spravedlivě pokáral Pán Kaifáše, že nechtěl slyšeti jeho učení, a proto v ně nevěří. I dnes nemálo takových Kaifášů, kteří proto nevěří, že neznají dogmat a zákonů katolických, a proto jich neznají, že nechtějí.

Jsou vlastní vinou slepí, podobní krtkům, kteří zahrabávají se v zemi, aby neviděli slunce. Ale i k nim řekne jednou Pán: Byl jsem mezi vámi a mluvil jsem k vám, a vy jste zacpávali uši své, byste mne neslyšeli.

Snad i ty, knězi, proto tak nedokonale sloužíš Bohu, že neznáš dobře ascetiky kněžské, — proto jí neznáš, že nečteš duchovních knih? Snaž se rovněž prisvojit si důkladnou znalost theologie a zároveň nabýti hluboké pokory, neboť právem vystřihá tě zbožný spisovatel: »Co je platno promlouvati vznešeně o Největější Trojici, nemáš-li pokory, bez níž nemůžeš se líbiti Trojici Největější« (O násl. J. Kr. I., 1).

Na slova Spasitelova zableskla tvář Kaifášova hněvem. To postřehl ničemný služebník, jak tvrdí, týž Malchus, jemuž Pán zázračně uzdravil ucho, a chtěje se zalíbiti veleknězi udeřil ozbrojenou rukou ve tvář Spasitelovu. Vypravuje podání, že Pán Ježíš, do něhož vráželi a jímž trhali, padl na stupně, a tvář jeho zalila se krví.

Ó zločine strašný, jakého trestu jsi hoden! Když král Jeroboam chtěl udeřiti proroka, ruka jeho hned uschla; — když Datan, Kore a Abiron vzbouřili se proti Mojžíšovi, země je živé pohltila; — a hle tu kdosi nekonečně vyšší a důstojnější nežli prorok neb Mojžíš! Než Pán Ježíš odpověděl mírně: Mluvil-li jsem zlé, vydej svědectví o zlém; pakli dobře, proč mne tepeš? (Jan 18, 23.)

Toť jest pomsta Ježíšova, toť příklad, knězi, pro tebe! Utrzíš-li kdy od lidí urážku, volno ti říci: Proč mne tepeš? — volno se brániti slušným způsobem, ale není dovoleno hněvati se a mstíti, není dovoleno poliček poličkem, zlé zlým spláceti. Když křesťanský vojin Krištof postaven byl před soud, obdržel od pochopa poliček, řekl mu: »Kdybych nebyl křesťanem;« chtěje tím říci: Kdybych nebyl sluhou mírného Krista, odplatil bych ti tu urážku. Podobně není ti dovoleno

mstítí se, když jsi netoliko křesťanem, ale co více. knězem.

Svatému Františkovi Regis vyfal jednou na náměstí jistý mladý rozpustilec poliček, mstě se za to, že dívka, kterou byl svedl, po zpovědi se obrátila. Svátý muž odpověděl pokojně: »Hle, tu máš druhou tvář! Věř, že není potupy, které bych nezasloužil a které bych nechtěl snéstí pro svého Spasitele.

Podobně sv. František a Hieronymo dostav poliček od jistého rozpustilce, kterého chtěl obrátiti, padl na kolena a nastavil mu tvář svou, za což málem života neztratil, neboť onen šílenec vytáhl meč a vrhl se na světce.

A ty, knězi, zda nechceš se mstítí na svém protivníku? Řekneš snad: Potupa mi způsobená jest velmi veliká, nemohu jí odpustiti! Tak? — ty tedy jsi důstojnější Syna Božího, a urážka tvá větší nežli poliček, který mu vyfal podlý sluha? Zda nevidíš, že poličkuje svého bratra, poličkuješ samého Krista?

Ó Pane, co takových poličků dostáváš od lidí! Neboť dnešní svět stal se takořka jedním Malchem a bez přestání dává Ti poličky. Poličkují Tě nevěřící, poličkují tě křesťané, poličkují špatné řeči, špatné spisy špatné činy, tak že se všech stran země vznáší se smělá pravice, aby Ti, Pane, zasazovala poličky.

Ó kolikráte i ty, knězi, byl jsi takovým Malchem; neboť co hříchů ve tvém životě, tolik bolestných poličkův! Možná že ještě ruka tvá se chvěje od posledního poličku, možná, že i napřáhla se k novému? Pro Bůh, co činiš? Spusť ji, co nejdříve! Či nevidíš, kterak tvůj Ježíš patří na tebe žalostně a praví: Proč mne tepeš? Jsem tvůj Stvořitel a Bůh, mohu tě každé chvíle setřítí v prach anebo zavrhnouti do pekla; — a ty, smělče, proč mne tepeš? Já jsem tvůj Otec a Spasitel, odívám tě, nasycuji, pečuji o tebe a žehnám ti; všecko jsem ti také dal, co jsem měl, ano i Matku svou, ano

i krev svou, ano sebe samého; a ty nevděčníku, proč mne tepeš?

Ó kéž ten hlas pronikne do tvé duše a tak tě zkruší, abys litoval upřímně hříchů minulých a nedopouštěl se jich v budoucnosti.

Kaifáš nejen že nepokáral nectného pochopa, jenž osmělil se dáti Pánu poliček, ale kázal přivolati svědky, aby proti němu falešně svědčili. Žaloby jejich byly však tak neshodny, že soudcové, ačkoliv tak převráceni nemohli se o ně opřít. Tu vystoupili dva falešní svědci s obžalobou: Tento pravil: Mohu zbořiti chrám Boží a ve třech dnech jej zase vystavěti (Mat. 26, 61). Pán Ježíš mohl snadno říci, že ta slova týkala se jeho z mrtvých vstání, ale byl ticho a mlčel, protože často nejlepší odpovědí na osočování jest mlčení. Tato trpělivost Ježíšova uvedla Kaifáše v opravdovou vzteklost, takže zvolal hněvivě: Nic neodpovídáš k těm věcem, kteréž tito proti tobě svědčí? — ale ani Pán na něj nepohlédl.

Tu Kaifáš povznesl náhle ruce vzhůru a zvolal slavnostním hlasem: Zapřísahám tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li Kristus, Syn Boží? Nastalo hluboké ticho; nebe, země i peklo čekají na odpověď, — a Ježíš hlasem nevýslovné velebnosti odpověděl: Já jsem (Mar 14, 62). Ty jsi řekl; avšak pravím vám: Od tohoto času uzříte Syna člověka sedícího na pravici Boží a přicházejícího v oblacích nebeských (Mat. 26, 62).

Já jsem Syn Boží; svědčí o tom moje narození, můj život, moje předpovědi a zázraky. Nevěřte tomu, služebníci vášně a satana, — rouhejte se a posmívejte se, neboť nyní hodina vaše. Přejde však čas, že vy stanete před trůnem mým, nikoliv jako soudcové, ale jako vinníci, pokoření, sklíčení, třesoucí se; tenkrát budete naříkati a zakrývati tváře své, volajíce v zoufalství: Hory a skály, padněte na nás a zakryjte

nás před hněvem Sedícího na trůnu. Totéž potká všechny nepřátele Kristovy.

Sotva Pán Ježíš umkl, ihned Kaifáš peklem nadchnutý roztrhl prudce roucho své na znamení rozhořčenosti a zvolal s pocitem triumfu: Rouhal se; což ještě potřebujeme svědků? Aj nyní jste slyšeli rouhání. Co se vám zdá? A celá rada vzkřikla strašným hlasem: Hoden jest smrti.

Slyšíš, knězi, Syn Boží jest nařčen z rouhání za to, že lidé rouhavě sebe zbožňují. Nejsvětější odsouzen jest na smrt za to, že lidé pro hříchy zasloužili výrok smrti. Kdyby totiž všechny milosti a dary duchovní, které jsi promarnil, chtěly tě souditi, zvolaly by: Hoden jest smrti. Kdyby všechny mohutnosti duševní a údy tělesné, kterých jsi ke hříchu zneužil, chtěly tě souditi, zvolaly by: Hoden jest smrti. Kdyby všichni tvorové, kterých jsi proti Bohu používal, chtěli tě souditi, zvolali by: Hoden jest smrti. Ó hleď, aby takový výrok nepadl na tebe v den soudu!

Scena u Kaifáše opakuje se i dnes; Kaifáše následují nyní ti mudrci pýchou nadutí, kteří volají Krista před svůj tribunal a za pomoci falešných svědectví dokazují, že není Bohem, — že jeho učení odporuje rozumu, porušuje práva člověka a společnosti, zdržuje postup lidstva; a v patách za nimi celá rota dnešních tariseů volá: Rouhal se, hoden jest smrti! Pýcha rozumu — to hlavní zřídlo nevěry — vyvolala tolik heresí a odpadů; ona též zavinila, že v nejnovějších dobách několik pyšných kněží jeho Loisy, Minocchi, Murri, Tyrell a jiní odvážili se vystupovati proti Svaté stoličce a předělávati učení Kristovo v duchu »reformovaného katolicismu« a »modernismu«. Střez se, knězi, nášeptů pýchy a stůj pevně při nástupci toho, jemuž Pán Ježíš řekl: Potvrzuj bratří svých!

Bylo již pozdě v noci, když rada židovská se rozešla, aby shromáždila se znovu na úsvitě v celé

plnosti a potvrdila výrok smrti. Před tím Kaifáš vydal Ježíše v ruce pochopův a řekl jim zajisté: Vydávám vám toho, který se prohlašoval Synem Božím; vzdejte rouhači pocty, jakých si zasloužil!

Tu vrhla se tlupa bídníků s neukrotitelnou vzteklostí na Spasitele. Jedni jej škubali za vlasy, jiní bili pěstmi a kyji, jiní plivali na jeho tváře a zakryvše mu oči poličkovali jej, říkajíce: Prorokuj nám, Kriste, kdo jest, který tě udeřil. Ó noci strašná, kolik zločinů strašných skryla jsi ve svých temnotách! Kdož dovede na tebe vzpomenouti bez hrůzy!

A přece ta noc stále se opakuje; neboť kolikráte lidé vypouštějí z úst kletby, lži, slova rouhavá neb nečistá, tolikráte plivají na tvář Spasitelovu. Kolikráte nevěří jeho učení, reptají proti jeho prozřetelnosti, útočí na jeho církev, tolikráte zakrývají mu tvář a poličkují jej volajíce: Prorokuj, kdo Tě udeřil! Pán Ježíš konal pokání za ty hříchy; a mimo to ona noc strašná u Kaifáše byla jaksi spravedlnosti Boží náhradou za krádeže, za opilství a smilstva, jakých lidé dopouštějí se v noci.

Ó knězi, kdykoliv ukládaš se ke spánku, spoj se se Spasitelem zneuctěným u Kaifáše a obětuj aspoň krátkou modlitbu na dostiučinění Bohu za hříchy té noci a za obrácení hříšníkův.

Pán Ježíš snášel všecko v mlčení, naplňuje předpověď prorokovu: Tělo své dal jsem bijícím a líce své rvoucím; tváři své neodvrátil jsem od lajících a od plivajících na mne (Is. 50, 6)

Cítil veškeru urážku těch posměšků, potup, proklínání a rouhání, — cítil tím silněji, že nebylo nikoho, kdo by jej potěšil neb bránil, neboť i Petr před chvílí zapřel božského Mistra; — ale nevzdaloval se od bolesti a pohrdání, — nýbrž dovolil bezbožným činiti, co chtěli, aby tím ponížením vyléčil naši pýchu a posílil nás k snášení pokořování.

Kdož tedy se osmělí vynášeti se nad lidi aneb naříkati si na pohrdání lidské, vida, kterak Bůh — člověk z lásky k lidem jest od nich pohrdán? Milé jest však ponížení tomu, komu Ukřižovaný jest milý.

Skutečně příklad Krista Pána a láska k němu dodávaly takové síly mučedníkům a vyznavačům, že pro něho netoliko zmužile, ale i ochotně snášeli utrpení fysické a nejstrašnější urážky.

Zda přeješ si jíti v jejich šlépějích?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane, jak musím stydět se před Tebou, neboť i já nejednou soudil jsem Tě jako Kaifáš anebo jsem Tě poličkoval jako onen bezbožný zástup; zakusil-li jsem však časem urážek neb pokoření od lidí, nedovedl jsem toho klidně snést, ale hově pomstychtivosti, chtěl jsem odplatiti zlé zlým. Dnes dojat jsa Tvou trpělivostí příslibuji, že nebudu nikdy nařikati na záměry Prozřetelnosti Tvé ani ponižovati svých představených, — slibuji, že nebudu opovážlivě posuzovati svých bližních, ani jim škoditi pomluvou neb nenávisí, — slibuji, že z úst svých nevypustím nikdy slova lživého neb neskromného, — slibuji, že budu brániti pravdy Tvé a zákona Tvého proti Tvým nepřátelům a odpouštětí lidem všeliké urážky; Ty jen učíň, abych protivníkům svým odpovídal s mírností a laskavostí a z lásky k Tobě abych hotov byl snášeti pokoření a potupy.

Rozjímání VIII.

Pád a pokání Petrovo — Zoufalství Jidášovo.

I. Když Pána Ježiše přivedli ke Kaifašovi, šel za ním Petr z pozdálí a na cestě přidružil se také Jan apoštol. Poněvadž sv. Jan byl znám nejvyššímu knězi a jeho služebnictvu, proto byl vpuštěn na dvůr a se svolením vrátné uvedl tam Petra, který přiblížil se hned k ohni rozdělanému na nádvoří, protože noc byla stu-

dená (Jan 18, 15 — Luc. 22, 55.). Tam oba učedníci slyšeli, jak rada vydala výrok smrti na Ježiše; potom Jan spěchal, jak se zdá, s tou smutnou zvěstí k Největější Matce; Petr pak hřál se u ohně stavě se lhostejným divákem. V tom přiblížila se vrátná a řekla k Petrovi: »Zdaliž i ty nejsi z učedníkův toho člověka? (Jan 18, 17.) A pohledši naň blíže dodala: I ty jsi byl s Ježíšem Galilejským (Mat. 26, 60.). A on zapřel přede všemi, řka: Ženo, neznám ho (Luc. 22, 37.), nevím, co praviš (Luc. 26, 70.). Potom vyběhl ze dvora, a v té chvíli kohout zazpíval. Ale to zazpívání ho neprobudilo; tak jako nejednoho kněze, který zabředl do hříchů, nevzpamatuje hned volání Boží.

Když Petr vyšel ze dvora, potkala jej jiná služebnice a řekla těm, kteří stáli okolo: Také tento byl s Ježíšem Nazaretským (Mat. 26, 71.). A on opět zapřel s přísahou: Neznám toho člověka. Přes to vrátil se do dvora a přiblížil se ke služebníkům obklopujícím ohniště.

Po uplynutí asi jedné hodiny zvolal kdosi ze středu té luzy: V pravdě i tento byl s ním, neboť jest také Galilejský (Luc. 22, 59.), a jiní mu přisvědčovali, řkouce: V pravdě i ty jsi z nich, neboť také mluva tvá tě prozrazuje (Mat. 26, 73.). Co více, jeden ze služebníků nejvyššího kněze, příbuzný toho, jemuž Petr uťal ucho, dodal: Zdaliž jsem já tebe neviděl s ním v zahradě? (Jan 18, 26.). Tu Petr postrašen netoliko zapřel, ale počal se proklínati a přísahati, že nezná toho člověka. A hned kohout zazpíval (Mat. 26, 74.).

Ó Bože, jak těžký byl pád knížete apoštolův!

Uvaž jen, knězi, že právě Petra Pán zasypal tolika neobyčejnými milostmi, — že jej nazval skalou své církve — že jej vzal s sebou na horu Tábor i do Getsemane, — že jej před chvílí posílil svým tělem

a svou krví; a přece se Petr tak špatně odvděčil. Podobně odvděčuje se kněz, zapírá-li Pána Ježíše, byť ne ústy, tož skutkem. Děje se to tehdy, neplní-li v životě toho, čemu učí s kazatelny, takže bylo by možno obrátiti naň ta slova: Hlas Jakubův, to jest slova služebníka Božího, ale ruce Ezauovy, to jest skutky nevěrcovy.

Uvaž dále, že Petr nedlouho před tím vyznal Krista Pána Synem Boha živého, — tu zase zvolal s velikým zápalem: Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova života věčného, — a při poslední večeři ujišťoval, že i na smrt půjde za Božským Mistrem; zatím však nyní praví jako s pohrdáním: Neznám toho člověka. Ó kolikráte každý kněz přislubuje, že chce žíti pouze pro Krista a sloužiti mu celým srdcem, ale zda každý dostojí tomu slibu?

Uvaž také, že Pán vystříhal Petra a kázal mu bdíti a modliti se, aby nevešel v pokušení; ale Petr neposlouchal té výstrahy, ale sám vydal se v nebezpečenství pádu a padl. Tak, žel, děje se nejednomu knězi, že miluje nebezpečenství, v nebezpečenství hyne.

Uvaž konečně, že pád Petřův byl tím těžší, že pokušení bylo slabé, neboť, hle, ulekl se hlasu pouhé služky, která nemohla mu nic zlého učiniti — že k zapření viry přidal křivou přísahu, — že konečně zapřel Spasitele právě tehdy, když byl povinen potěšiti jeho srdce svou věrností a dáti svědectví pravdě. I dnes bývá, že ten neb onen kněz dostav se do společnosti lidí mluvících neslušné řeči, mlčí anebo jim i přisvědčuje, aby jich neurazil. Zda knězi, nenásledoval jsi nikdy v životě Petra v pádu?

A co způsobilo ten pád?

Především domýšlivost čili zakládání na svých silách. Petr si byl tak jist svou oddaností k Božskému Mistru, že nechtěl ani připustiti, že by se měl kdy zpronevěřiti; a když Pán jej napomenul ve večeřadle,

osmělil se odporovati jeho slovům. Za krátko však poznal z vlastní zkušenosti, jak slabým jest člověk, spoléhá-li na sebe. Pýcha — praví Písmo svaté, — předchází pád, a před pádem povyšuje se duch (Přísl. 16, 18).

Věděli o tom svatí kněží a proto se tak báli o sebe a za to celou naději skládali v Bohu. Opustíš-li mne, Pane, — toť slova jednoho z nich — stanu se druhým Jidášem. Takovouto také všechněm, zvláště kněžím dávají výstrahu. — Nespoléhej nikdy pouze na vlastní síly v té víře, že sám ze sebe něco můžeš anebo sám sobě dostačíš, sice jinak dříve nebo později tě Bůh zahanbí, — neboť kdo se domnívá, že mnoho může, nic nemůže.*)

Nezakládej si také na své ctnosti anebo na vyšší důstojnosti a vážnosti u lidí nebo pokročilejším věku, neboť jsou to křehké podpory, které láme silnější pokušení. Ó, co již kněží ztrávilo první léta pro Boha a potom hanebně padlo!

K pádu Petrovu přispělo také to, že netoliko proti výstraze, již obdržel od Spasitele, nebděl a nemodlil se, ale ztratil jej s očí a zapomenuv na jeho slova vmísil se mezi jeho nepřátele. Šel z pozdálí za Pánem, boje se lidí, ačkoliv jej láska spolu se zvědavostí táhly na nádvoří Kaifášovo. Tu již hřál se při ohni, neboť v jeho duši bylo stále chladněji, až konečně láska na chvíli ustydla, aby ustoupila bázni. Nastal pád; přes to Petr vrátil se na nádvoří a padl po druhé a po třetí.

Podobně i dnes zapomenutí na přítomnost Boží, zanedbání modlitby, častější zpovědi a jiných úkonů náboženských, lenivost v práci kněžské, zvláště pak neopatrné vydávání se ve zlé společnosti a zlé příležitosti působí, že ten neb onen kněz upadá do těžkého hříchu aneb i stává se otrokem hanebného návyku,

---

*) Sv. Vincenc a Paulo.

nezahladí-li hned prvního hříchu pokáním. A proto střež se toho všeho, což vede ku pádu!

Petr ponejprv a po druhé zapřel Krista na slovo dvou žen; a proto cave a mulieribus, quia vinum et mulieres apostatare fecerunt sapientes. Pamatuj na pád silného Samsona, zbožného Davida a moudrého Šalamouna!

Petr ulekl se hlasu pouhých služebnic, a ty, knězi, hleď, abys ze strachu před podlou služebnicí světa, to jest, před měnivým míněním lidským nezpronevěřil se svým zásadám a povinnostem! Zda ti svědomí nic nevyčítá?

Petr u Kaifáše — toť obraz duší ochladlých ve službě Boží, jakých zvláště u nás je nemálo. Nevěra zřejmá a zavilá, jakou na př. vidíme ve Francii, vyskytuje se u nás ve velkých městech, ale celkem patří k dosti řídkým úkazům; za to ve společnosti polské mnoho nestálosti, chladnosti a nevěrnosti ve věcech Božích, tak že nejeden rád by sloučil službu Boží se službou zlého světa a nejednou by chtěl zapáliti svičku jak Bohu, tak satanovi.

Z toho pochází temnota ve věcech víry, ano i u lidí vzdělaných v poznání Krista Pána, takže jest mnohým lidem »Bohem neznámým«, z toho nedostatek ducha v pravdě křesťanského a základních ctností, zejména pokory a sebezapírání — z toho přílišná pečlivost o tělo a odpor ku všelikým mrtvením, — z toho lenost ve věcech Božích, zanedbávání modlitby, nechuf ku zpovědi a k sv. přijímání, utíkání od prací a obětí pro Boha, — z toho víra u mnohých mrtvá, zbožnost povrchní, oddanost k vládě duchovní neúplná, u některých i souhlas s nepřáteli církve a Sv. Otce, vynášení svobody nad víru, vlasti nad Boha, — z toho katolicismus spravovaný záplatami novodobých bludův.

Snad i ty, knězi, upadl jsi v nemoc vlažnosti? Snad tak jako Petr jdeš za Kristem z pozdálí a ztrativ

zápal svaté lásky hřeješ se na ohništi zlého světa. Proto pamatuj, že nemůžeš sloužiti Kristu ani dělití svého srdce mezi Boha a svět, ale třeba ti stanouti celou duší při Kristu a žítí jedině dle nauky kříže; jinak dříve nebo později zapřeš Krista, jako jej zapřel Petr. Zda na to nezapomínáš?

II. Pán Ježíš ponechal Jidášovi i Petrovi svobodnou vůli; a když oba upadli do hříchu, chtěl toho i onoho zachrániti. Jidášovi činil také i hlasité výčitky, ale i plně lásky, z nichž učedník zatvrzelý ve zlém nekořistil; na Petra pak obrátil své zraky plné bolesti a politování, a to tenkrát, když jej vedli do vězení, neboť právě v tu chvíli Petr jej po třetí zapřel a kohout znovu zazpíval.

Ó, jak veliké jest milosrdenství Tvé, Pane! Nevděčný učedník Tě zapírá a k nevěrnosti připojuje křivou přísahu, a Ty ho nezavrhuješ od sebe. On Tě opouští a běží do záhuby, a ty jej hledáš a táhneš k sobě. Tak činíš i dnes s miliony hříšníkův; tak po tolikráte učinil jsi i se mnou. — Ó, budiž velebeno na věky milosrdenství Tvé! Dej mi, Pane, hlubokou lítost, v budoucnosti pak nespouštěj se mne milostivých očí Svých; a kdybych Tě chtěl znovu zraditi, vzezři na mne a smiluj se nade mnou! (Žalm. 118, 132.)

Pohlédl Pán na Petra a světlem svým jej osvětlil, a hned rozptýlily se temnoty, které zachvátily jeho duši. Pohlédl Pán na Petra a milostí svou jej vzrušil, a hned pramen lásky roztavil ledy jeho srdce.

V té chvíli poznal ošklivost svého hříchu a povzdechl bolestně: Ó Bože, co jsem to učinil? Božského Mistra a nejlepšího Pána svého jsem zapřel veřejně a pod přísahou, ačkoli mně před tím dal výstrahu, — a to právě v ten čas, kdy tolik trpěl od bezbožných. Ó jak strašná jest má podlost a nevděčnost!

Při té myšlence zmocňuje se ho veliké vzrušení, srdce mu puká lítostí a z očí vytryskují mu proudy slz. Nic neříká — praví o něm sv. Ambrož — ale pláče a tak svými slzami činí veřejné vyznání hříchův. Těmi slzami zasluhuje si odpuštění a dosahuje odpuštění.

Byly však také slzy Petrovy rychlé a bez odkladu; kohout zazpíval, Pán pohlédl, Petr se vzpamatoval a zaplakal. Než Pán pohlíží častěji na tolik hříšníků, a oni se skrývají před zrakem Božím a nechtějí se obrátiti. Kéž by konečně zaplakali nad sebou, sice Pán přijde a již na ně nepohlédne, a tehdy je zahalí temnosti pekelné.

Slzy Petrovy byly hojné, neboť celá jeho duše napojila se bolestí; proto také nikdy zřídlo slz nevyсыchalo. Vypravuje sv. Klement, že na tváři sv. Petra vyryly se od stálého pláče dvě hluboké brázdy, a že často probouzel se ze sna a slyše, jak kohout pěje, hojnými slzami obmýval své lože. Neupokojil se také, až přibit jsa ke kříži hlavou dolu krví zaplakal.

Následujícíce Petra pláčou netoliko hříšníci obrácení, ale i svatí, kteří Pána Boha neurazili těžkým hříchem. Tak na př. blahoslavenému Janu Marii Vianneyovi ta krev bolavé duše, jak sv. Augustin slzy nazývá, velmi často plynula z očí. Byla to tichá oběť, skrze kterou se spojoval s utrpením Spasitelovým. Kéž by ani tvoje slzy neustávaly!

Slzy Petrovy byly hořké, protože to byly slzy lítosti, ale zároveň sladké, protože to byly slzy naděje a lásky. Kdyby byl tak jako Jidáš měl pouze hřích svůj před očima, byl by si zoufal jako Jidáš; ale on si vzpomínal na slova Páně, která řekl k němu samému, k Magdaleně, k ženě cizoložné a k zástupu, že Spasitel přišel na zemi k vůli hříšníkům — vzpomněl na ona podivuhodná podobenství, v nichž Pán

odhalil nám nejmilostivější srdce své; a to mu dodalo naděje. Kéž bys i ty po každém poklesku připomínal si nekonečné milosrdenství Boží, abys zároveň prosil o milost obrácení!

Slzy Petrovy byly účinné; slzy to požehnané — praví sv. Lev Veliký — neboť majíce v sobě takořka účinnost druhého křtu, zahladily vinu nevěrného apoštola a zrušily trest, kterého za svůj hřích zasloužil. (*Sermo de Passione*). Kéž by i z očí tvých plynuly takové slzy!

Petr netoliko zaplakal, ale vyběhl ihned z onoho místa, na kterém zhřešil; později pak napravil svůj hřích. Neboť po zmrtvýchvstání Pána Ježíše na jeho trojí otázku: Šimone, synu Jonášův, miluješ mne více než tito? odpovídá s pokorou: Pane, Ty víš, že Tě miluji (Jan 21, 15.); a po třetí otázce leká se a rmoutí, protože již nedůvěřuje sobě samému. Mimo to v padesátý den nelekaje se již vězení ani smrti, volá k zástupu na náměstí jerusalemském: Vy jste svatého a spravedlivého zapřeli a zabili jste původce života (Act. ap. 3, 15.). Od té chvíle pracuje a trpí pouze pro Ježíše.

S druhé strany Pán Ježíš netoliko Petrovi těžkou vinu odpustil, ale ukázal se mu zvláště po svém zmrtvých vstání a svěřil mu nejvyšší úřad pastýřský nad svými beránky i nad svými ovci.

Doufej i ty, knězi, že Pán Ježíš netoliko ti odpustí, budeš-li upřímně litovati svých poklesků, ale i znovu tě zahrne milostmi a potěchami. Zároveň však roztrhej pouta zlých náklonností, zapuď zlou příležitost, pohrdni bázní lidskou, odstraň překážky k životu vskutku kněžskému a dvojnásobnou horlivostí naprav chvíle nevěrnosti! Tu i hříchy minulé poslouží ti jako Petrovi ku posvěcení.

Zda dychtíš tak učiniti?

III. Než kde jest Jidáš? Vydav Krista Pána v ruce pochopů, doprovodil jej ke Kaifášovi a tu uslyšel strašný výrok rady: *Hoden jest smrti.*

Nyní teprve probudily se v něm výčitky svědomí. Jidáši — tak volal hlas Boží — staň před radou a vyznej svůj zločin a potom se vrhni Ježíšovi k nohám, abys dosáhl od něho odpuštění! Ale současně ozval se v něm hlas satanův: *Jidáši, hřích tvůj jest tak veliký, že již není pro tebe odpuštění; utec odtud co nejdříve! Jidáš poslechl hlasu satanova a poháněn jsa bolestí a hanbou běžel na pusté místo, aby se ukryl v temnotách nočních; v uších pak zní mu stále ta slova: »Příteli, nač jsi přišel?« Noc uplynula v ponuré zoufalosti.*

Ráno pak slyší, jak obyvatelé jerusalemské si vypravují: *Dnes rada odsoudila Ježíše z Nazareta na smrt. Pilát výrok ten potvrdil a rozkázal přibítí Ježíše na kříž. Prodal jej vlastní učedník za třicet stříbrných. — Ničemník, zrádce, — dodal kdosi z davu — hoden jest šibenice.*

Ta slova *»Hoden šibenice«* vpíjí se v jeho duši jako zmije a stříbrňáky jej pálí jako oheň. Chtěje se jich zbaviti, vběhne do chrámu, kde prodlávalo několik členů rady, a volá zoufalým hlasem: *Zhřešil jsem, zradiv krev spravedlivou. Potom vrhá peníze na zemi.*

Zkamenělí ve své převrácenosti odpovídají mu kněží posměšně: *Co nám do toho, ty viz (Mat. 27, 4.). A za stříbrňáky koupí potom pole na hřbitov pro poutníky, zvané od toho Haceldama čili pole krve.*

Tak zlý svět odplácí pokaždé svému služebníkoví. Napřed mu pochlebuje a vábí jej svými vnadidly, rozněcuje tu neb onu vášeň, a když nešťastník zabřednuv do hříchů chce se zachrániti, odpovídá mu svět posměšně: *Co mi do toho? Ty viz, — a nemá pro něho ve chvíli zoufalství, zvláště před smrtí, žádné potěchy.*

Ale zda není již pro tebe, Jidáši, záchrany? Hle, dobře jsi začal pokání, — vyznal jsi zločin, vrátil jsi odměnu; nyní spěchej pro odpuštění k Ježíšovi, který za chvíli ponese kříž na Kalvarii; a bojíš-li se k němu přistoupiti, pros Matku jeho Marii za přimluvu! Jenom neztrácej naděje, neboť třeba jest zločin tvůj strašný, nekonečné jest milosrdenství Ježíšovo. —

Žel, Jidáš chvátá do údolí Gehemon, »údolí pekla«, kde za dávna matky israelské spalovaly své dítky ke cti bůžka Molocha, a satan jde za ním a stále mu šeptá: Jsi hoden šibenice, synu zatracení, protože jsi zradil krev Spravedlivého. Peklo již čeká na tebe. Prokletý od Boha, opovržený od lidí, neočekávej záchrany! Pro tebe jenom šibenice a peklo! Bídniku, pověs se!

I pověsil se Jidáš. Hle, ještě není konec trestu, — hle, tělo zrádce nadýmá se, puká a vyvrhuje vnitřnosti na zemi, zatím co duše padá do propasti pekelné.

Rozvaž nyní, knězi, že jeden z apoštolů, na nějž Pán pouze pohlédl, kaje se a nalézá odpuštění, — a druhý, jenž dostal tolik výstrah a napomenutí, hyne v zoufalství smrti samovraha a spěje k zavržení. Kéž by to strašné tajemství zarazilo každého hříšníka! Kéž by zarazilo i tebe! Neboť pamatuj si: Mnoho jest povolanych, ale málo vyvolených. Zhřešil-li jsi, nezbyvá ti nic než pokání Petrovo anebo zoufalství Jidášovo. Co si vybereš?

Zpytování svědomí. Předsevzetí. .

Ó Ježíši, i já jsem Tě zapřel nejednou, ne-li slovem tedy skutkem; než Ty popatř i na mne milostivým okem, jako jsi pohlédl na Petra; nechť se vzruší srdce mé a povzdechne lítostí, a z očí nechť plynou slzy, ta krev zraněné duše. Hle, již plynou, již oplakávám:

hříchů svých, — a nepřestanu oplakávati, dokud se nezavrou oči mé. A netoliko pláču, ale i pevně si umiňuji, že nikdy se nevrátím do hříchů, potius mori, quam foedari, — hřichy pak minulé že napravím pokáním a dvojnásobnou horlivostí. Ó Ježíši, milovníku duší, prosím Tě také za tolik hříšníků, kteří chtějí zahynouti odporující tvé lásce, vzezři také na ně, Pane, soucitně, neboť nevzezřeš-li jako na Petra, čeká je konec Jidášův. Obrat nás, Bože, obrat nás, a navrátíme se k Tobě!

Rozjímání IX.

Pán Ježíš u Piláta a Heroda.

I. Po strašné noci zasvitl poslední den v pozemském životě Spasitelově, — nejdůležitější den pro lidstvo ze všech dnů, které byly a které budou, protože den jeho vykopení.

Hned za svitání shromáždili se starší z lidu, přednější kněží a učitelové a uvedli jej do své rady, aby potvrdila výrok v noci daný; a když na otázku jejich: »Ty-li jsi tedy Syn Boží,« Pán odpověděl: Vy pravíte, já jsem (Luc. 22, 66.—71.), zvolali všichni: K čemu ještě potřebujeme svědectví? Vždyť sami jsme slyšeli z úst jeho; potom poručili biřicům spoutati Ježíše a dovésti jej k římskému vladaři Pontskému Pilátovi, který po obsazení země od Římanů sám jediný měl hrdelní právo.

Chtěli se sebe svrhnutí zodpovědnost na Piláta a dostati od něho výrok odsuzující Ježíše k smrti nejpotupnější, jakou popravování bývali otroci, k smrti totiž kříže. A tak přispěli k vyplnění proroctví Pána Ježíše, že bude vydán v ruce pohanů a ukřižován.

Jde Ježíš okovy spoutaný před římský soud, jdou za ním vítězní židé; než krátké bylo jejich vítězství, neboť za 37 let měli oni sami nebo jejich potomci

jíti v okovech do pohanského Říma, aby přispěli k velikoleposti vítězného pochodu Titova.

Přivedše Ježíše před radnici nevešli za ním dovnitř, aby se neposkvrnili, což by jim bylo vadilo na večer požívati beránka; — tak pokrytectví varuje se nejednou drobných chybiček a nedělá si nic z těžkých přestupků.

Když Pilát k nim vyšel, začali žalovati na Ježíše, že bouří lid, zakazuje dávat daně císaři a praví, že jest Kristem králem. (Luc. 23, 2.) Jaké to drzé lži! Vždyť Pán Ježíš zmizel, když jej zástup chtěl provolati králem, a jindy kázal platiti daně císaři. Na tu žalobu Pán neodpověděl, aby odpykal za ty, kteří mnohdy i na soudu obhajují věci nepěkné, anebo v obraně věcí spravedlivých používají nedůstojné zbraně, — jakož i za ty, kteří zneužívají řeči dopouštějí se pomluv, nactiutrhání, nadávání a zlořečení proti bližním. Chtěl také Pán posílit své služebníky, až jim budou vytýkati lživé věci. Takové výčitky metají podnes nepřátelé církve ve svých novinách a na schůzích tu proti Sv. Oci, tu proti biskupům a kněžím; a velmi často není proti nim jiné zbraně kromě mlčení.

Pilát uslyšev žalobu židů, vrátil se do radního domu a pohlédl zvědavě na Ježíše; a vida jej spoutaného, potupeného a zbitého, otázal se pochybovačně: Ty-li jsi král židovský? Odpověděl Ježíš: Sám od sebe to pravíš, či jiní pověděli Ti o mně? Na to Pilát odvětil pohněvaně: Zdaliž jsem já žid? Národ tvůj a velekněží vydali mi tebe. Co jsi učinil? Tedy odpověděl Ježíš: Království mé není z tohoto světa. Kdyby z tohoto světa bylo království mé, služebníci moji bránili by, abych nebyl vydán Židům; ale království mé není odtud.

Pilát podiviv se velice, otázal se po druhé: Tedy král jsi ty? — Na to Pán Ježíš odpověděl s božskou opravdu vážností. Ty pravíš, já jsem král. Já jsem se k tomu narodil a proto jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě. Každý kdo jest z pravdy slyší hlas můj. (Jan 18, 33.—37.)

Já jsem král, tak praví Pán Ježíš ke všechněm věkům, — neboť nebe mým trůnem, a země podnoží nohou mých. Přede mnou všichni králové pozemští jsou jen prach; já lámu jejich žezla a vyvracím trůny; ale království mé neopírá se o meč a silnou zbraň, neboť jest to království pravdy, lásky, pokoje, — a tímto královstvím jest církev katolická, která jest na zemi, ale není se země. V tomto království trůnem mým jest oltář, žezlem mým milost, náměstkem mým římský papež, zákonníkem evangelia, vojskem kněžstvo s věřícími. Blahoslavení, kteří mne uznávají za svého krále.

Těš se, knězi, že jsi netoliko poddaným téhož království, ale i jedním z vůdců jeho; a zároveň hled, abys přispíval ke slávě Krále Krista.

Pilát byl pohan, ale nevěřil v bohy Olympu a neměl žádných zásad; proto také s pohrdlivým úsměvem se otázal: Co jest pravda? Potom nečekaje odpovědi vyšel k židům.

Podobně i dnes jsou lidé, kteří jakoby si vážili pravdy, dotazují se na pravdu u různých mudrců dávnověkých i novodobých, ale pravdy nenalézají, protože jí nehledají tam, kde ji Pravda vtělená uložila.

Jsou i tací, kteří znali pravdu, ale vlastní vinou ji ztratili, protože vpustili do duše pochybnosti anebo poddali se vášním. Běda zajisté takové duši! Ochuravělá, uvadlá, bez sil, bez života vleče se jako souchotinářka neb jako chodící mrtvola. Co v ní bylo krásného, všechno se zničilo, — život jest jí temnou

záhadou nebo nesnesitelnou mučírnou, smrt strašnou vidinou. Hlad jí zmítá, žízeň ji pálí; sytí se tedy zemí a pije z bahna rozkoše; než hladu nenasytí, žízně neuhasí. Spoutána žádostmi zmítá sebou jako pták chycený v osidla a upadá v otroctví čím dále tím větší. Chytá se ještě naděje a jako člověk letící v propast drží se kdejaké křoviny, kdejaké marné útěchy; než naděje se láme jako suché větvičky, a duše padá stále hlouběji, nejednou až na dno zoufalství. Ó, jak nešťastni jsou lidé, kteří ztratili víru; a nejnešťastnější z nich jest kněz pochybující nebo nevěřící!

Jsou i tací, kteří pokládají náboženskou pravdu za zboží zbytečné a bezcenné; — pro ně jest pravdou ten cíl, po němž usilovně prahnou, — jednak peníze, které lakotně shromažďují, — jednak smyslná rozkoš, které vášnivě užívají. Mluv jim o náboženství, a oni si zacpou uši aneb odpovědí, jak oni mudrci athenští odpověděli sv. Pavlu: Vyslechneme tě jindy, neboť nyní nemáme času.

Jsou konečně i tací, kteří netoliko sami pohrdají pravdou náboženskou, ale chtějí tu pravdu vypuditi z duší jiných a z celé společnosti; a k nim náleží netoliko členové spolků protináboženských, zvláště zednářstva a ve Varšavě »Volné Myšlenky«, — netoliko socialisté, kteří pokládají náboženství za věc soukromou čili za nepotřebnou lidstvu, — ale i dnešní svobodomyšlní politikové! Dobro říše — tak říkají — toho vymáhá, aby náboženství mělo co nejméně vlivu na lid, aby církev závisela od říše, aby duchovenstvo nosilo na ústech náhubek, chodilo o holi žebrácké a bylo pokornou čeládkou vlády, ano aby říše sama byla bez náboženství, škola bez náboženství. Tak mluvívali ti novověcí Pilátové a tak také bloudí jako Pilát. Říše bez náboženství jest dle slov sv. Augustina banda loupežníků, protože se jí nedostává nutných

základů mravnosti a spravedlnosti, které spočívají na náboženství. Kdo tedy vydírá lidstvu náboženství, ten podkopává základy souladu a štěstí povšechného, ten také dle slov jistého řeholníka jest buď šílený anebo zlomyslný. A zajisté ztratí-li náboženství vliv na společnost, kdo udrží na uzdě rozbujněné vášně? Tu zaujmou místo kostelů vězení, místo kazatelen a oltářů šibenice, místo kněží krvežíznivá luza, místo evangelia rozpustilost, svévole a utiskování. Viděli jsme to v revoluci francouzské.

Taková říše bez náboženství jest i dnes ve Francii; ale také tam upadá mravnost, množí se zločiny, vzmáhá se společenský rozvrat. Takový stav chtělo by zednářstvo spolu se socialismem zavésti též i v jiných krajinách a za tím cílem usiluje vyrvatí duším náboženství.

Hleď, knězi, jak silné víry a jak veliké obětavosti je ti třeba, abys netoliko žil bez úhony v takové společnosti, ale i lidi nevěřící neb pochybující obrátil znovu ku pravdě Boží.

II. Pilát byl přesvědčen o nevinosti Ježíšově; proto vyšed znovu k židům řekl jim: Nenalézám žádné viny na tomto člověku. Ale oni usilovali řkouce: Bouří lid uče po všem Judsku, počav od Galileje až sem. (Luc. 23, 4.—5.) Pilát uslyšev, že Pán Ježíš jako »člověk galilejský« náležel pod vládu Herodovu, odeslal jej k Herodovi, který byl také v Jerusalemě v ty dny, chtěje svaliti se sebe zodpovědnost a snad i zalíbiti se králi galilejskému, s nímž se byl znepřátelil.

Herodes nebyl tak ukrutný jako jeho otec, který kázal povraždití chlapečky, ale poskvrnil se též hanebnými zločiny: tak netoliko krvesmilným svazkem s Herodiadou, ženou bratra svého Filipa, ale i utracením Jana Křtitele na prosbu tanečnice Salome. Obdržev vědomost od Piláta, že před jeho soud vedou

»proroka a divotvorce z Nazaretu«, zaradoval se velice doufaje, že spatří nějaký zázrak a tak ukojí svou zvědavost a bude z toho míti chvilkovou zábavu. Obklopen jsa četným zástupem dvořanů zasedl na trůnu; a sotva přivedli do síně Ježíše, zasypal jej mnohými otázkami. Ale Ježíš nic neodpověděl. Marně král lichotí, prosí, slibuje, hrozí, — Ježíš stále mlčí a na Heroda ani nepohledne. Nejcitelnější to trest, jaký mohl potkati onoho cizoložníka a vraha.

Poznej z toho, knězi, tajemství milosrdenství Božího a spravedlnosti Boží. Když Bůh navštěvuje hříšnou duši utrpením, když ji trápí výčitkami svědomí, když plní život její hořkostí, neopustil ještě duše a nepřestal k ní býti milosrdným. Pokud mluví Bůh k duši, třeba hromobitím trestů, to jest znamením, že jest mu jí líto a že ji chce obrátiti. Ale běda hříšné duši, které Bůh již nekárá výčitkami svědomí, nezadržuje, když letí do propasti; její záhuba jest jista. »Veliký to jest hněv Boží — praví sv. Jeroným — když Bůh nedává ho pocítiti hříšníkům.« (Ep. 38.)

Proto pros, knězi, aby tě Bůh obracel k sobě třeba těžkou ranou, kdybys nešťastně se odvrátil od něho! —

Běda také hříšnému národu, jehož Bůh netrestá. Vidíš-li tedy tak četná utrpení padající na náš národ, neříkej, že Bůh jej opustil! Neopustil ho, ale zkouší jej, očisťuje a pokáním obrozuje. Třeba nám tedy kořiti se před Bohem, odvrhnouti staré hříchy a vady a pokorně prositi: Trestej nás, o Pane, trap a zkoušej, neboť jsme zhřešili jakož i naši otcové; jenom nás nezavrhuj od Svého srdce, jenom neumlkni vůči nám, neboť hle, z celé naší země vznáší se k Tobě kající hlas: »Odpusť, Pane, odpusť lidu svému,« a s tím hlasem spojuje se modlitba naší královny nebeské a svatých patronů národních.

Mlčení Ježíšovo rozhněvalo Heroda; proto pohrdl jím, jako bezmocným, že nevykonal v jeho přítomnosti žádného zázraku, — jako hloupým, že neřekl ani jediného slova, — jako bázlivým, že před židy naň žalujícími neuměl se brániti. Co více, kázal jej na posměch obléci v bílé roucho znamenající člověka hloupého a odvésti jej zpět k Pilátovi. Ó Bože, jaké to ponížení! Moudrost skutečná jest nazývána hlupcem, protože člověk dělá se někdy moudřejším nad Boha samého, — že pravdy víry, výroky Prozřetelnosti a nařízení církve hrdě posuzuje. Zda ti tu svědomí nic nevyčítá?

Ani dnes neschází Herodův, neboť zlý svět nechápe Krista Pána a jeho učení, a proto se mu posmívá; ty pak, kteří Kristu slouží, nazývá hlupci. Zda neslyšíš, knězi, kterak lidé tohoto světa smějí se těm, kteří žijí nikoli dle světa, nýbrž dle víry, a proto chrání se hříchu více než smrti, svědomitě plní všechna přikázání, urážky hned odpouštějí, křivdy a bolesti trpělivě snášejí, duše své často ve zpovědi očisťují. Zda neslyšíš, jak ti lidé nazývají víru temnotou ducha, zbožnost ženskou zábavou, zpověď výmyslem kněží, čistotu znásilňováním přirozenosti, poslušnost k církvi a pokoru sebeponižováním, odpouštění urážek slabostí, službu Boží otroctvím?

Smějte se, nerozvážní, ale smích váš skončí se pláčem! Přejde smrt a vyrve vám všecko a uvrhne vás v temný hrob. Přejde věčnost a připraví vám strašné peklo. Tehdy vidouce ty, jimž se nyní, jako hloupým, smějete, vyvýšené a oděné slávou, budete volati zoufale: »My nesmyslní, měli jsme život jejich za bláznovství a konec jejich za beze-ctný; aj, jak počtění jsou mezi syny Boží, a mezi svatými jest los jejich. Což nám prospěla pýcha? Aneb co nám spomohla chloubas bohatstvím?« (Moudr. 5, 48.)

Ty, sluho Boží, nechtěj se líbiti světu, nehledej jeho potlesku, nesnaž se blýskati před ním výmluvností aneb učeností; neboť moudrost světská jest hloupostí u Boha.

Střez se též povídavosti tak časté u kněží a mnohdy tak škodlivé; za to však miluj rozmluvu s Bohem a mluv v čas a svatě k lidem, kdykoli toho vyžaduje dobro jejich duší!

Nedbej konečně na posměch světa a nermuť se, že lidé mají tě za hlupce, žiješ-li dle moudrosti Kristovy! Takového názvu dostalo se nejednomu ze svatých kněží. Tak na př. sv. Vincence Paulanského potupil jednou jistý šlechtic těmi slovy: »Ty starý hlupáku«; a světec mu poděkoval za tu urážku.

Svatého Alfonse z Liguori vystrčil jednou sakristán z kostela, protože byl špatně oblečen; a světec sňal pokorně humerál a šel sloužit mše svaté jinam. Jinde zase jedna žena ze hněvu urazila jej veřejně, vyčítajíc mu, že jenom špatné ženštiny dostávají od něho podpory; a on ji uchránil před zaslouženým trestem.

Blahoslaveného Jana Marii Vianneye obžalovali před jeho biskupem, že nemá učenosti a opatrnosti pastýřské; co horšího, došli tak daleko v ničemnosti, že jej nařkli ze špatných zvyků; a on snášel to všecko s nezměněnou trpělivostí a laskavostí. »Byl jsem velmi šťasten, když všichni po mně šlapali jako po blátě na ulici. Říkal jsem si tehdy: Přece jednou biskup zatočí s tebou, jak zasluguješ. Není možno, aby tebe dutkami z fary nevyhnal.« Nikdy též nebylo v jeho slovech hořkosti, omrzelosti ani smutku; neboť sám plnil dokonale v životě, co tak často říkával: »Svatí si nikdy nenařikají.« Když se ho tázali, kterak si mohl zachovati duševní klid a tutéž horlivost, když mu neustále hrozilo, že jej odstraní, odpověděl: »Daleko více činím se pro Boha, pracuji-li bez potěchy a vnitřní sladkosti. Pravda, očekával jsem každý den,

že mne vyženou; ale tu jsem pracoval, jakobych tu měl zůstatí věčně.*

Jak ty jsi se choval, když tě někdo ponižoval a trestal?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Ježíši, Ty Soudce živých i mrtvých, podrobuješ se soudu člověka pohana, abys odpykal za to, že já špatný člověk odvažuji se nejednou souditi netoliko lidí, ale Boha samého, a že moje soudy jsou tak často bludné a nespravedlivé. Ty mlčíš před Herodem, abys odpykal za to, že já časem pochlebují vyšším a mocným — že rád mluvím o sobě s pochvalou, — že i na kazatelně chci se blýskati výmluvností! Ty přijímáš pokorně název i šat blázna, abys odpykal za to, že já chci býti pokládán za mudrce a hledám slávy své v učenosti anebo v chytrosti. Ó budiž za to všecko veleben! Tobě od nynějška vyvýšení a sláva ze všeho, a ~~ž~~nně ponížení!

Rozjímání X.

Ježíš a Barabáš.

I. Když Herodes odeslal Ježíše nevydav naň výroku smrti, pokládal to Pilát za projev zdvořilosti a brzy potom smířil se s Herodem; ale s druhé strany upadl ještě do větší nesnáze. Chtěl Ježíše propustiti věda, že jest nevinnen, ale bál se uraziti starší židovské; proto hledal vytáček, které však nedovedly ho k cíli, ale zvětšily muka Ježíšova.

Bůh sám dal mu výstrahu; neboť vlastní jeho manželka mu vzkázala, když usedal na stolicí soudcovskou: »Nic neměj se spravedlivým tímto, (to jest, nečiň mu nic zlého); neboť jsem mnoho vytrpěla dnes ve snách pro něho« (Mat. 27, 19.); což Otcové církevní tak vykládají, že Bůh jí dal ve snách zvláštní osvícení o nevinosti Ježíšově a

o jeho božském poslání. Tradice praví, že stala se křesťankou, a že její jméno jest Claudia Procla.

Za to však Pilát nevzmohl se na tu odvahu, aby vyhnal židy z radnice jako podlé pomluvače; neboť kdo neodpírá rozhodně pokušení, ale se zlem se smlouvá, ten nechť se připraví na to, že jej pokušení zcela přemůže. Říká se vhodně, že nejednou postačí ďáblu chytiti někoho za vlas, aby jej celého přitáhl k sobě.

Zda jsi toho, knězi, nikdy na sobě nezkusil?

Pilát učinil pouze to, že svolav přednější kněze a představitele lidu, řekl k nim: »Přivedli jste mi tohoto člověka, jakoby odvracel lid, a hle, já vyšetřovav před vámi, nenalezl jsem na tomto člověku žádné viny v těch věcech, které na něho žalujete. Ale ani Herodes, neboť jsem vás poslal k němu, a hle — nic smrti hodného neučinil. Potrestám ho tedy a propustím« (Luc. 23, 14.—16.).

Podlý zajisté soudce, — uznal nevinnost obžalovaného a přece, aby se zalíbil židům, poručil potrestati, to jest zbičovati Ježíše. Tak nejednou vítězí ohled lidský nad hlasem svědomí. Zda se to v životě tvém nikdy nepříhodilo?

Tu židé začali znovu žalovati na Ježíše mnohé věci, a Pilát se ho zase otázal řka: »Nic neodpovídáš? Hleď, z jak velikých věcí tě viní!« Ale Ježíš nic více neodpověděl, takže se Pilát divil (Mar. 15, 3.—5.); a tím více chtěl Ježíše propustiti. K tomu měla mu posloužiti tato vytáčka.

Na svátky propouštěval židům jednoho vězně, o kteréhokoli požádali. A hle, tehdy byl v žaláři zločinec jménem Barabáš, který ve vzpouře spáchal vraždu. Když tedy vystoupil dav s prosbou, aby Pilát podle obyčeje propustil jednoho vězně na svobodu, otázal se tento: »Kterého chcete, abych vám

ze dvou propustil?« Nadál se, že lid proti vůli starších požádá propuštění Ježíše; mezi tím však přednější kněží přitáhli na svou stranu velikou část lidu. Zprvu nastalo veliké ticho; potom se ozvaly hluché výkřiky jako ryk divokých zvířat v daleké oboře, pozvolna vřava roste, až konečně strašně vybuchá jako hukot bouře: Utrať tohoto a propusť nám Barabáše. Ó lide zaslepený, vzpamatuj se! Hleď, tu stojí Ježíš nejnevinější, nejsvětější, největší tvůj dobrodinec, — ten který tolik nemocných zázračně uzdravil, tolik srdcí smutných potěšil, — ten, kterého jsi nedávno vítal voláním Hosanna; a s druhé strany jest Barabáš poskvrněný krví a tolika zločiny; koho vybereš? Přece Ježíše! A luza zavyla pekelným sborem: Barabáše.

Sám Pilát udiven a pobouřen volá: Což tedy chcete, abych učinil králi židovskému? A oni zase volali: Ukřižuj, ukřižuj ho. Tu řekl Pilát po třetí: »I co zlého učinil tento? Žádné příčiny smrti na něm nenalézám; potrestám ho tedy a propustím« (Luc. 23, 22.). A oni tím více volali: Ukřižuj ho.

Ó andělové, můžete-li slyšeti trpělivě, kterak nevděčnost a nenávist lidská dává přednost poslednímu zločinci před Svatým svatých! Ó nebesa, proč nepřikryjete se chmurami černými jako noc, proč nezařhímáte nad hlavami těchto katů a v srdce ďábelská nevmetáte blesků! Ale vy jste trpělivá a tichá, sice vaše blesky musely by na prach setřítí všechna srdce hříšníkův. Neboť kolik srdcí dává přednost i nyní Barabáši před Ježíšem! Barabášem pak jest každý těžký hřích, skutečný lupič a vrah duší.

A hle, v tom srdci stojí Ježíš nejčistší vedle Barabáše — prostopášnosti a volá k srdci: Buď čisto a budeš blahoslaveno, neboť já si tě zamiluji a zůstanu v tobě; kde pak já jsem, tam jest nebe. A srdce volá: Pryč

s čistotou, pryč s Ježíšem! Já chci píti z kalicha propstopášnosti, já volím Barabáše. Barabáše! V jiném srdci stojí Ježíš chudý vedle Barabáše — lakoty, a praví k srdci: Proč tak náruživě bažíš po statcích pozemských, které tě mohou zahubiti, místo aby ti daly opravdové štěstí? Raději hledej mé lásky, které tě obohatí a pokojem naplní. A srdce volá: Co mi po lásce boží, já toužím po penězích, třeba bych lidem křivdil, třeba bych Bohem pohrdal; já chci Barabáše, Barabáše! V jiném srdci stojí Ježíš nejtišší vedle Barabáše-nenávisti a praví k srdci: Odpusť, zapomeň urážku, a též já ti odpustím a za lásku k nepřátelům dám ti hojnou odplatu. A srdce volá: Pryč ode mne, Ježíši! Nechci Tvého odpuštění, protože se chci pomstíti a nasytiti se ponížením svých nepřátel; já chci Barabáše, Barabáše! Ó Spasiteli drahý, kolikráte vyrval se tento pekelný pokřik z lidských prsou; neboť co náruživostí a hříchů, tolik Barabášův, a ty, nejnevinnější a nejsvětější se všemi stojíš na výběr!

Ty, knězi, přece nezvolíš nikdy Barabáše a nevydáš výroku na Ježíše: Ukřižován buď! Raději, když nečistá žádost vzbouří se v těle, odpověz: Ukřižována buď! Když sobeckost anebo nenávist se probudí, rci: Ukřižována buď! Když hněv bude tě páliť, řekni: Buď ukřižován! Když lenost od práce a povinnosti chce tě odvésti, řekni: Ukřižována buď! Slovem, heslem tvého života má býti: Ať žije Ježíš! Smrt Barabášovi! Záhuba všelikým hříchům! »Chci raději skočiti na zapálenou hranici, než dopustiti se nějakého hříchu proti Bohu svému.«*)

Barabáš toť obraz celého hříšného lidstva, které poskvrněno tolika hřichy stanulo před soudem Boha nejspravedlivějšího a nejmilosrdnějšího vedle Spasitele nejsvětějšího a bylo propuštěno na svobodu, a místo něho byl zabit Syn Boží.

*) Sv. Anselm.

Lid pak židovský představuje jednak veřejné mínění našich časů, které lehkověrné a měnivé jednou volá: Hossana, po druhé: Ukřižuj, — jednak zvláště dnešní tábor nevěrců volajících stále směleji: Pryč s Tebou, Kriste, pryč s Tvým evangeliem, pryč s Tvým křížem, pryč s Tvým královstvím; my chceme náboženství vlastního výtvoru, chceme kult zlata a těla, — chceme užívání bez uzdy, volnost bez hranic, — chceme království Barabášovo! Než ty, knězi, potlačuj to království v sobě i v jiných! Ty volej denně k Pánu skrytému v Nejsvětější svátosti: Byť mi slibovali všechnu moudrost, rozkoš a slávu tohoto světa, — byť mi složili pod nohy všechno bohatství, důstojnosti a koruny, pošlapal bych to všecko jako ničemný prach, abych sloužil Tobě a jenom Tobě, ó Ježíši, celým srdcem a v celém životě, neboť Ty jediný jsi králem srdce mého.

Pamatuj také, že s Ježíšem přicházejí nám všeliká dobra, takže, je-li kdo moudrý, to proto, že v Ježíše věří, — je-li kdo spokojený, to proto, že v Ježíše doufá, je-li kdo šťastný, — to proto, že Ježíše miluje, — je-li kdo ctnostný, to proto, že podrobuje se Ježíšovi, — je-li kdo čistý, to proto, že modlí se k Ježíšovi a spojuje se s ním ve svatém přijímání. Pamatuj, že jíti za Ježíšem toť spasení — bojovati po boku Ježíšově toť vítězství — trpěti pro Ježíše toť největší sláva, — míti Ježíše v srdci toť nebe na zemi.

Zda na to nezapomínáš? Jest pro tebe Ježíš vším?

II. Byla to nevýslovná urážka, že Pán Ježíš byl jaksi uznán za horšího zločince nežli Barabáš; a přece přijal tuto urážku pokojně a s radostí, aby pokání učinil za naši pýchu a naučil nás milovati ponížení. Neboť uvaž jen, že Pán Ježíš měl uprostřed lidu židovského mnoho ctitelů, kteří jej uznávali za Syna Božího a Messiaše, — že všickni divili se jeho moudrosti a jeho

zázrakům, — že i nejzavilejší nepřátelé nemohli mu dokázatí nejlehčího hříchu, — slovem, že pověst jeho byla veliká a všeobecná; a přece Pán dovolil, že kněží a farizeové očernili tu pověst křivými žalobami a pomluvami, — co horšího, že ten lid židovský, který jej před několika dny vítal jako vítězného krále, povznesl nyní nad něho vraha.

Uvaž dále, že opatrnost lidská žádala, aby Pán Ježíš nemlčel, ale bránil své pověsti. Neboť co mohli vyvoditi lidé z jeho mlčení? Zajisté jen to, že se přiznává k vině. Ale co stane se v takovém případě s jeho posláním a s dílem našeho vykoupení, roznesou-li židé, kterých se tolik sešlo na svátky do Jerusalema, po světě zprávu, že Ježíš Kristus na smrt odsouzen jako horší než vrah a zločinec.

Uvaž konečně, že Pán Ježíš mohl se lehce obhájití a netoliko několika slovy odhaliti převrácenost nepřátel, ale i obrátiti na ně pomstu lidu. A přece kromě několika slov, jež vyřkl, mlčel před Pilátem, mlčel před Herodem, mlčel před lidem. Dostává se mu též pohrdání a posměchu ode všech a to v míře nejvyšší; neboť byl netoliko spoličkován, zbičován, trním korunován, posmíván ale i na smrt odsouzen.

Kromě ctné Římanky nikdo se ho neujal; ano i sami učedníci jej odsoudili, protože jeden jej prodal, druhý jej zapřel, všichni opustili. Ženy svaté ovšem neochably u víře, ale Pán sám chtěl, aby plakaly kdesi v úkrytu s Matkou Nejsvětější a po ulicích Jerusalemských aby šel pouze jeden hlas: Ukřižuj ho!

Hleď, kterak Pán Ježíš obětuje svou pověst, aby lidé a zvláště kněží nehledali své pověsti, nýbrž aby z lásky ku Spasiteli potupenému a mlčícímu snášeli pokojně a statečně pokořování.

Tak také činí svatí kněží. Tak sv. Petra, dominiána, nařkli pomlvači z hříšných styků s ženami, začož jej představený veřejně napomenul. Světec byl

nevinen; ale přece, rád jsa tomu pokoření, vůbec se nehájil, nýbrž pokleknuv před bratřími, prohlásil, že jest velikým hříšníkem a prosil o určení trestu. Byl také sesazen s úřadu a poslán do jiného kláštera; ale za krátko potom sám Bůh obhájil svého služebníka.

Podobně když byl pomluven sv. František Saleský, jakoby napsal neslušný list jisté ženě špatného života, zvolal svatý muž: »Ó kdyby nevinnost má nikdy nebyla poznána, ale vždy ukryta zůstala v tajemné komoře Moudrosti věčné!« Mohl pohnati před soud rozpustilce, který ten list podvrhl; a přece po tři léta mlčel, až konečně sám pomluvač umíraje náhle za velikých bolestí přiznal se k vině.

Pouze tenkrát, kdyby mlčení kněze mohlo poškoditi úctu Boží a spásu duší aneb i vyvolati pohoršení, bylo by záhodno hájiti se, ale vždy způsobem důstojným a nikoliv s úmyslem pomstíti se, nýbrž ukázati svou nevinu.

Svatí kněží netoliko přijímají ponížení a urážky pokojně, velebíce ve všem vůli Boží, ale těší se z pokoření, dychtí po pokořeních, hledají pokoření, majíce za heslo ta slova sv. Jana od Kříže: *Domine, pati et contemni pro Te.*

Tak na př. sv. Filip z Neri, veliký apoštol Říma jásá veřejně před kostelem, chodí po ulici maje šat na ruby a bradu z pola oholenou, aby jej měli za pomateného. Když polští poslové z doporučení papežova přišli jej navštívit, začal jim čísti pohanské bajky a rozmlouval s nimi o všelijakých malichernostech, aby jej pokládali za člověka povrchního a světského.

Dobře však radí sv. František Saleský, že není třeba činiti věci zdánlivě špatných anebo pošetilých, aby námi svět pohrdal; neboť může to býti předně nebezpečno samé pokoře, a za druhé dobrého jména jest třeba ku vzdělávání bližních. Za to však nesluší se reptati proti pokořením nedobrovolným, která Bůh.

k našemu dobru sesílá, ani unikati zuhanbení, které nás může potkati, když plníme jisté povinnosti. Zda jsi tak dosud činil?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Pane Ježíši, Ty jsi z lásky ke mně přijal tu urážku, že Tě postavili níže nežli zločince, a já nemohu snést pokojně, ublíží-li mi kdo slovem, třeba nerad anebo pronese-li o mně nepříznivý úsudek. Tys mlčel k pomluvám a nenaříkal jsi na nevděčnost lidu, který odplatil se Ti za četná dobrodiní tím, že volal šíleně: Ukřižuj; já však si naříkám na lecjakou příkrost od lidí anebo i na nedostatek jich lásky ke mně. Ó jak daleko mi do toho, abych s věrným sluhou Tvým mohl říci: Domine, pati et contemni pro Te. Než Ty, ó Pane, posilni srdce mé, abych od nynějška hotov byl přinésti Ti v obět i pověst svou, požádáš-li toho ode mne.

Rozjímání XI.

Bičování a trním korunování Pána Ježíše.

I. Dvě jsou hlavní choroby, trápící lidstvo: pýcha a smyslnost. Neboť od té chvíle, kdy satan pokoušel první rodiče těmi slovy: »Budete jako bohové«, chce býti člověk bohem sobě i lidem čili hová pýše. Od té chvíle pak, kdy lidský duch vzbouřil se proti Bohu, bouří se tělo proti duchu čili smyslnost uvolněná z jařma tíhne ku hříchu. Popatř dnes, kterak Pán Ježíš léčí naši smyslnost a naši pýchu.

Pilát propustiv Barabáše chopil se nové vytáčky; poručil totiž před vydáním posledního výroku zbičovati Pána Ježíše, kdežto dva lotři byli bičováni dle obyčeje římského teprve po vydání výroku. Ničemný soudce chtěl se zalíbiti židům; a snad se nadál, že pohled na krev Kristovu zmírní jejich rozjitřenost.

Na jeho rozkaz ukrutní pochopové chápají se Spasitele a vedou jej po dvaceti osmi schodech na nádvoří a tam strhávají s něho šaty a spoutavše ruce přivazují jej provazy k nízkému sloupu.

Hle, tu stojí nyní Pán nebe i země, — obnažený a vystavený posměchu vojáků a rozeštvané luzy. Ó duchové nebeští, pospěšte, abyste zakryli Pána svými křídly; — ó noci černá, přijď rychle, abys spustila na zemi své temnosti! Ale andělové nesletěli s nebe ani noc nepřispíšila svého běhu, protože Pán chtěl snést tu hanbu za nestydatosti lidské.

Pozastav se tu, knězi, zda jsi nejednal nikdy v životě proti svaté čistotě, a jednal-li jsi, lituj a odprošuj a chraň se pádu v budoucnosti!

V tom blíží se katané — skuteční to ďáblové; krvežíznivé jich vzezření a v rukou trnité metly a kožené biče s ostrými háčky na konci. S pokřikem divoké radosti vrhají se na nevinného Beránka, jako hladoví vlci na tiché jehňátko, — napřahují ruce a krupobití ran padá na tělo nejsvětější. Luza zavyla pekelným smíchem; tu zase nastalo mrtvé ticho, — slyšeti jen svištění dopadajících metel.

Již unavili se katané, jiní je vystřídali; — již tryská krev hojně z otevřených ran. Ramena, plece, prsa, hlava, nohy — všecko zraněno a krví zalito, krev plyne na zemi, krev zalévá sloup, krev zbrocuje dlaně vrahův. A Ježíš mlčí a modlí se. Otče můj — tak praví v duši — hle, já jsem ochoten k bičování. Mrskej mne, neboť jsem vzal na sebe nepravosti světa a neodpouštěj mi, ale odpusť hříšným lidem! Vy pak lidé, přestaňte hřešiti a krví mou lečte rány svých duší!

Lid židovský nenasytil se ještě pohledem na krev a metá stále zlořečení; a toliko v koutku tiše pláče a modlí se Matka Nejsvětější spolu s učedníkem Janem a s hloučkem zbožných žen.

Trpělivost Ježíšova rozpaluje vzteklost pochopův, — tož s dvojnásobnou silou sekají rozedrané již tělo a rány na rány přidávají; již kousky těla padají na zemi a možno viděti odkryté kosti. Tak splnily se do-slovně předpovědi prorokův: Od zpodu nohy až do vrchu hlavy není na něm zdraví: vše rána a zsinalost a oteklina... Viděli jsme ho: nemá podoby ani krásy; žádali jsme ho, a nebylo vzezření. Hledali jsme Boha našeho, a našli jsme jen muže bolesti a ubitého od Boha; on pak raněn jest pro nepravosti naše, potřín jest pro hříchy naše (Is. 1, 6, 53, 2 - 5).

Konečně si katané vzpomínají, že Ježíš má býti odsouzen na smrt kříže; a tu z obavy, aby pod ranami nevypustil ducha, roztínají provazy, a On padá k patě sloupu, potom klade své šaty na krvácející rány.

Ó knězi, plač nad Spasitelem svým pro tebe zbičovaným, který z nádvoří Pilátova takto volá: Ó vy všichni, kteří jdete cestou, pozorujte a vizte, zdali jest bolest jako bolest má!

Ale zároveň vnikaj hlouběji v smysl toho tajemství a beř si z toho naučení!

Pán Ježíš dal strhnouti se sebe šaty, aby nám opatřil roucho milosti a s ním roucho slávy, — aby nás naklonil k tomu, abychom svékli šat starého člověka a přikryli bídu lidskou rouchem milosrdenství, aby odpykal za ten hříšný stud, s jakým lidé zatajují své hříchy při zpovědi, tu zase za ta nestoudná obnažování, kterých se tak často dopoustějí. Zda ti tu svědomí nic nevyčítá?

Pán Ježíš dal se přivázati ke sloupu, aby napravil svazek člověka s Bohem hříchem přerušný, aby nás přitáhl k sobě provazy lásky, tak abychom říci mohli: Kdo nás odloučí od lásky Ježíšovy, a ne-

uslyšeli jednou strašného výroku: Svážíce ruce i nohy jeho uvrzte jej do temností zevnitřních. Dal se přivázati, aby nám vrátil svobodu dítek Božích a posílil naši víru, naději a věrnost a uchránil nás od nestálosti v dobrém, bohužel tak časté.

Zda ti tu svědomí nic nevyčítá?

Pán Ježíš dal se zbičovati, aby nám ukázal svou lásku a povzbudil nás k soucitu, — aby v krvi své vybělil naše duše poskvrněné hříchem, — aby nás naklonil ku pokání a k umrtvování těla. — aby nám představil celou ohavnost hříchův smyslnosti, zvláště ohyzdného smilstva a ošklivé nestřídmosti.

Smilstvo — toť krvežiznivý kat, který se pásl na bolestech Spasitelových. Smilstvo — hanebný hřích, který zaprodává Boha nejsvětějšího, poskvvrňuje živé svatyně a snižuje člověka, obraz Boží, k pouhým zvířatům. Smilstvo — hřích prokletý, který zalil svět vodami potopy, který spálil Sodomu a Gomorrhru sirným ohněm, který podnes tolik nemocí a ran na zemi přivádí. Smilstvo — hřích plodný, který rodí tolik nečistých myšlenek, rozpaluje tolik nečistých pocitů, vyvolává tolik ohavných činů. Smilstvo — hřích zhoubný, který tolik duší předčasně zabijí, tolik duší do pekla uvrhuje; neboť jak praví svatí, nejvíce lidí je zavrženo pro hříchy smilstva. Smilstvo — hřích všeobecný, který dnes jako nákaza šíří se po světě.

Všichni však jsou povinni oškliviti si smilstvo a varovati se smilstva; především pak kněží, kteří jsou zavázáni k zachování čistoty pod hrůzou svatokrádeže.

Miluj tedy, knězi, panictví své celou duší, abys hotov byl dle příkladu sv. Kazimíra umřítí raději nežli ujmu na něm trpěti; *potius mori quam foedari!* Tak je miluj, jako mučedník Nicetas, který jsa spoután ukousl si jazyk a vyplivl jej ve tvář ženy, která jej pokoušela. Miluj je tak, jako poustevník Martinian, který v podobném pokušení vložil nohy své do ohně. Miluj

je tak, jako sv. Benedikt, který citě žár tělesné žádostivosti vrhl se obnažený v ostré trní.

Miluj je tak, jako ti svatí kněží, kteří často se bičovali až do krve, nosili na holém těle drátěné pasy, spali na tvrdých prknech. Činili tak, aby zachovali čistotu bez poskvrny, aby se káli za hříchy často velmi nepatrné a nečetné, aby vyprosili si a duším potřebných milostí, zvláště pak aby ukázali lásku ke Spasiteli zbičovanému. Tak na př. sv. Alfons z Liguori v poslední tři dni svatého téhodne rozvažoval se slzami v očích tajemství bičování a tu šlehal se nelítostně disciplinou.

Proto i ty, knězi, z týchž pohnutek odhodlej se k umrtvování těla!

Je toho dnes třeba kněžím, poněvadž žijí uprostřed společnosti, která pokládá tělo za bůžka a má za heslo života slova: Jezme, pijme, bavme se, neboť zítra zemřeme, a za hrobem nic není. Z toho pochází hovnění tělu a šílené užívání rozkoší — z toho modloslužba vlastnímu zdraví a změkčilost ve službě Boží, — z toho nízký realismus v životě, kult nahoty v umění a ohavná pornografie v písemnictví, z toho obrovský vzrůst hostincův a domů smilstva zvláště ve městech a obchod živým zbožím, což zvláště provozují židé, aby zdemoralisovali společnost křesťanskou. Zda není ti, knězi, tělo bůžkem?

II. Sotva Pán Ježíš vytrpěl jednu muku, hned vojáci římsští, patrně z návodu židův a s vědomím Pilátovým, vymýšlejí druhou. Toť král židovský — třeba mu tedy přichystati trůn a korunu. A proto strhávají s Pána šaty, působíce tím strašnou bolest, házejí mu na ramena starý vojenský šarlatový plášť a posazují ho na kamennou lávku jako na trůn, do ruky pak mu kladou třtinu místo žezla. Schází ještě koruna; — tož přinášejí trní s ostrými a dlouhými ostny, pletou z něho korunu a vtiskují na hlavu Spasitelovu,

potom bijí třtinou po hlavě, takže ostny probíjejí kůži i lebku téměř až do mozku. Krev vytryskla proudem. splývají po celé tváři.

Není jim dosti na bolesti, — přidávají rouhání, neboť klekají před Pánem, plivají na jeho tvář, dávají mu poličky a volají posměšně: Zdráv buď, králi židovský. Ó, jak strašné to ponížení Krále nebe i země!

A proč tak strašné? Proto, poněvadž strašná, ohyzdná, zhoubná a všeobecná jest pýcha; aby ji tedy vyléčil, Syn Boží v lidském těle netoliko sám se pokořuje, ale přijímá ochotně ponížení a pohrdání. A jaké to pohrdání, když jej lidé nazývají synem řemeslníka, šilencem, pijanem vína, čarodějníkem — když za jeho umučení svazují jej řetězy, tupí a bijí jako zločince, odsuzují na smrt jako rouhače, posmívají se mu jako pošetilci, korunují jej trním jako samozvance! Ó, vy všichni, kteří jdete cestou, pozorujte a vizte, zda jest bolest a potupa jako bolest a potupa jeho!

Zda ten pohled nepovzbudí tebe, knězi, k soucitu a k následování toho, který tak se ponížil z lásky k tobě za tvé hříchy pýchou spáchané, aby ti příklad dal? —

Hle, Pán Ježíš má na sobě starý kus purpuru, abys nedychtil po hodnosti a důstojnosti a nevynášel se dary Božími, ale spokojoval se tím, co ti Bůh přímo anebo skrze lidi dává a volil žítí v skrytosti. Zda slibuješ to Pánu?

Pán Ježíš třímá v ruce třtinu, abys pamatoval, že sám sebou jsi třtinou větrem se chvějící a proto abys lekal se vlastní slabosti a nevydával se v nebezpečnosti hříchu ani nespoléhal na sebe, ale složil veškeru svou důvěru v Boha. Zda to slibuješ Pánu?

Pán Ježíš nese na hlavě bolestnou korunu z trní, abys nesvoloval nikdy špatné myšlenky a nechtěl býti králem sobě i jiným, ani abys nechodil v růžových věncích,

čili abys nebyl modloslužebníkem a ctitelem světa, který se zdobí zlatou korunou a věncí květy, ale abys se ozdobil ctnostmi a toužil po koruně nebeské. Zda slibuješ to Pánu?

Pán Ježíš snáší posměch a urážku, abys ty měl v ošklivosti svatokrádež, jaké? dopouštějí se pokrytci přijímající nehodně svaté přijímání anebo sloužice mši svatou ve hříchu smrtelném — abys též ochoten byl pro jméno Ježíšovo vydati se na posměch a pronásledování od lidí. Zda slibuješ to Pánu?

Slyš, hle, Král Ježíš s trůnu na nádvoří Pilátově takto volá k celému lidstvu: Lide můj, popatř na svého Krále, pro tebe zbičovaného a trním korunovaného a uč se ode mne čistotě, pokoře, lásce, neboť já jsem Král, ale čistých, pokorných a tichých, nikoli však rozpustilých, pyšných a mstivých, — král těch, kteří po úzké trním vystlané cestě v slzách a postu vstupují na hořejší Sion. Zda chceš sloužiti takovému Králi?

Ó Pane, kdož by nechtěl uznati Tebe za svého krále, když Ty máš neobmezené právo na nás jako náš Stvořitel a když tolik Jsi pro nás vytrpěl, jako náš Spasitel. Hle, co mi dáš, ó Ježíši, budu-li ti sloužiti? Zda mi dáš pravdu? Dám a to pravdu neomylnou. Zda mi dáš svobodu? Dám, a to svobodu svatou. Zda mi dáš pokrm, až mne hlad bude trápiti? Dám a to pokrm nebeský, jehož požívaje hodně, neumřeš na věky. Zda mi dáš útěchu, až na mne utrpení dolehnou? Dám, a to útěchu opravdovou. Zda mi dáš vítězství, když nepřítel na mne udeří? Dám, a to vítězství nad tělem, světem a ďáblem. Co mi ještě dáš, ó Pane? Dám ti synovství Boží, stolicí v nebi a nevadnoucí korunu slávy. Kdož by Ti nesloužil Králi Ježíši?

Budu Ti tedy sloužiti do konce života. Za to však pohrdám světem jako lhářem a svůdcem; neboť slibuje pravdu a dává lež; slibuje pokoj a dává trápení

ducha; slibuje štěstí a dává zklamání v životě, zoufalost při smrti, peklo na věčnosti.

Ty, knězi, víš dobře, co dává ti Ježíš, a čeho se můžeš nadíti od světa. Přesvědčil jsi se již, že všechno marnost kromě milování Boha a sloužení mu, — že mládí vadne jako letní květ, naděje opadávají jako listí na podzim, láska pozemská trápí, věda nudí, přátelství sklamává, — že všechno, co svět dává, uchvacuje proud času ve svých vlnách, všechno zabírá smrt, — že duše lidské nikdo neučiní šťastné kromě Toho, jenž řekl: Já jsem cesta, pravda i život.

Ale zda láska k Pánu Ježíši jest upřímná, vroucí a vytrvalá?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Pane Ježíši, Tys z lásky ke mně dal se tak ukrutně zbičovati, a já tak rád pěstím své tělo, tak pilně dbám o pohodlí a příjemnosti smyslné, tak pečlivě unikám všelikému mrtvení, tak nedbale zapuzuji neslušné představy, nebezpečné pocity, zlé příležitosti. Tys dobrovolně přijal tak strašné ponížení a urážky, a já tak dychtivě hledám lidské cti, vážnosti, slávy, důstojnosti, hodnosti; potká-li mne však nějaké pokoření, třeba zasloužené, bouřím se uvnitř a vybuchuji na venek. Než Ty, ó Ježíši, učiň mne milostí svou netoliko čistým, ale i tichým a pokorným srdcem!

Rozjímání XII.

Ecce homo. — Výrok Pilátův.

I. Pilát vida, že všechno, co dosud činil na upokojení židů, bylo bez účinku, chápe se posledního prostředku. Zbičovaného a trním korunovaného Ježíše vyvádí na pavlač svého paláce a představuje zástupům. Ó, jak bolestný to pohled! Celé tělo zraněné a tvář krví zalitá. Na hlavě trny, na ramenou šarlatový cár, v ruce třtina. Ó, čí srdce nezabolí, čí oko

nezvlhne, patříc na opravdového muže bolesti! S tím také Pilát počítá, že hrozný ten pohled zmírní nenávisť židů; proto ukazuje rukou na Spasitele, volá: *Ecce homo*, jakoby chtěl říci: Hleďte, zda jest podoben člověku ten, jehož smrti žádáte? Či jste již přestali býti lidmi, že není soucitu ve vašich srdcích? Ejhle člověk, — člověk v největší poníženosti a bolesti, a již ne prorok, ne král, ne Bůh; mám jej už propustiti? Všechno marno, — neboť, hle, rozzuřený dav následuje nejvyšších kněží zvolal jedním sborem: Ukřižuj. ukřižuj Ho!

Týž Pán Ježíš představuje se i tobě knězi. Ejhle, člověk, a více než člověk, protože Bůh — člověk. Popatř na ten obličej trpící, na ten zrak lásky, na tu sladkost a trpělivost uprostřed hrozných urážek a bolestí a uznej v něm pravého Boha — člověka! Lekáš-li se jeho spravedlnosti, neboť On také tvým soudcem, — vrhá-li tě v prach Božská velebnost a proniká úžasem, povznes se na duchu, neboť, hle, stojí před tebou Bůh v podobě milujícího a soucitného člověka, který trpí pro tebe a za tebe; a proto nechať vejde v srdce tvé sladká naděje a sladší nade všecko láska. Jest On skutečně Bohem srdce tvého? Dáváš mu, co Bohu patří, to jest čest, oddanost, lásku? Či není v srdci tvém nějakého bůžka, nějaké nezřízené náklonnosti, jemuž bys se klaněl?

Ecce homo — ejhle tvůj Spasitel, celý pokrytý ranami a z těch ran plyne svatá krev jako balsám na zhojení našich ran. Spěchej tedy, abys v té krvi obmyl poskvrněnou duši, a pij tu krev spasení ve mši svaté, aby Ježíš vždycky žil v tobě! Zda duše tvá jest zcela čistá a zda v ní Ježíš žije a působí?

Ecce homo, — ejhle tvůj Král a Vůdce, jehož království a vůdcovství zcela jsi se odevzdal nejprve na křtu svatém a potom při přijetí svěcení. Zda sloužil jsi dosud věrně svému Králi a bojoval jsi statečně

pod jeho vedením? Byly-li chvíle nevěrnosti a slabosti, pak aspoň nyní osvědč: Ó Ježíši můj, vyznávám nyní před celým světem, že Ty jsi můj Král a Vůdce, a já Tvůj poddaný a vojín. Tobě znovu přísahám věrnost, pod praporem Tvým chci od nynějška bojovat, za Tebe hotov jsem poslední kapku krve prolít. Ty jen mne podporuj a jiné duše, zvláště ty, nad nimiž svěřil jsi mi stráž, abychom nesouce na zemi korunu trnovou a statečně se potýkající obdrželi jednou korunu slávy.

Ecce homo — ejhle tvůj Průvodce do nebe. Ty tam toužíš sám a jiné tam vedeš po cestě vsutku úzké a trnité, ale s důvěrou v srdci a s písni *Sursum corda* na rtech, neboť před tebou jde sám Ježíš s trnovou korunou na hlavě a v průvodu Matky Bolestné a tolika svatých, aby ti ukazoval cestu, přinášel stále pomoc a trny tvé oslazoval. Zda jdeš za ním věrně ho následuje?

II. Když židé volali znovu: Ukřižuj, ukřižuj ho, Pilát rozčilen řekl k nim: Vezměte vy jej a ukřižujte, neboť já na něm viny nenalézám. Tu židé již nevytýkali zločinů politických, ale odvolávali se na zákon, aby jiným způsobem zastrašili Piláta: My zákon máme a podle zákona má umřít, protože Synem Božím se činí. (Jan 19, 7.) Skutečně Pilát se zachvěl, neboť, ačkoli byl skeptikem, znal přece mythologii pohanskou a pomyslí si: Kdož ví, snad je to syn jednoho z bohův. Vešel tedy do radního domu a otázal se Ježíše: Odkud jsi ty?

Ale Ježíš nedal žádné odpovědi, čímž Pilát uražen, zvolal: Se mnou nemluvíš? Nevíš-li, že mám moc tebe ukřižovati a mám moc tebe propustiti? Na to odpověděl Ježíš s vážností vsutku božskou: Neměl bys žádné moci nade mnou, kdyby ti nebylo dáno shůry. Proto,

kdo mne tobě vydal, větší hřích má. Nyní snažil se Pilát tím spíše propustiti Ježíše; ale chytrí židé uhodili nyní na nejslabší stránku Pilátovu, to jest, pohrozili mu nemilostí císařskou: Propustíš-li tohoto, nejsi přítel císařův; neboť každý, kdo se činí králem, protiví se císaři. (Jan 19, 12.)

Ničemný soudce ulekl se té hrozby, ale děláje uraženého, praví s posměchem: Ejhle, král váš, jakoby chtěl říci: Takového krále se císař nebojí. Židé porozuměli, že Pilát se jim posmívá, a proto pozdvihše hlasy začali volati: Vez mi, vez mi, ukřižuj ho! — Krále vašeho ukřižují? — ptá se Pilát ironicky. Jaký král, jaký král? volají nejvyšší kněží vztekle a dodávají pokrytecky, jakoby byli dobrými poddanými: Nemáme krále, než císaře. V té chvíli vzmáhá se rozruch; dav stlačený před radnicí již nevřeští, ale vyje: Ukřižuj, ukřižuj ho! —

Vidíš, k čemu dospěla slepá nenávist, že vyzula lidi z přirozených citů a učinila je tygry. Lekej se netoliko nenávisti, ale každé vášně, neboť každá volá na konec: Ukřižuj Krista.

Pilát se strachuje a vydává na Ježíše výrok smrti. Aby však svalil se sebe tu vinu, myje si ruce před celým davem, volaje: Nevinnen jsem já smrti tohoto spravedlivého, vy vizte! Ó nikoli, Piláte, i ty za ni odpovíš, protože jsi nespravedlivý a špatný soudce. Umýváš si ruce, ale v duši své nesmyješ toho zločinu a neujdeš trestu. Skutečně za několik let později, Pilát sesazen byv s úřadu a odsouzen do vyhnanství, jak se praví, sám si vzal život.

Podobně jako Pilát umývají si ruce všichni hříšníci na znamení, že jsou nevinní. Ptej se jen, proč hřeší, a hle, nevěrec ti odpoví, že by rád věřil, ale

nemůže; je tedy nevinen; — prostopášník odpoví, že nemůže přemoci své žádosti; je tedy nevinen; — hněvivý odpoví, že nemůže zkrotiti svých výbuchův; je tedy nevinen; — pijan odpoví, že se musí napítí, aby se občerstvil aneb uctil přítele; je tedy nevinen; — lakomec odpoví, že se musí zabezpečiti pro stáří; je tedy nevinen. Slovem, všichni se vymlouvají, že musejí hřešiti, že jsou tedy nevinni. Než není takového stavu, ve kterém by člověk musel hřešiti; hřeší-li však přece, to proto, že chce. Odsuzují ho také všichni vyznavači, kteří si ukládali tak příkrá mrtvení, aby nezhrěšili, — a všichni mučedníci, kteří volili raději zhynouti ve strašných mukách, nežli svoliti ke hříchu.

Snad i ty jsi se vymlouval podobně od hříchu? Ó nevymlouvej se, ale vyznávej pokorně své hříchy ve zpovědi a patře na Pána k smrti odsouzeného, takto mluv k němu se sv. Augustinem: Co jsi spáchal, nejsladší Ježíši, abys tak byl odsouzen? Čeho jsi se dopustil, nejmilejší Pane můj, aby s Tebou tak špatně bylo zacházeno? Jaký Tvůj zločin? Jaká Tvoje vina? Ach, já jsem ten zločinec hodný smrti. Já jsem byl příčinou Tvé bolesti, původem Tvého zavraždění; já jsem zasloužil Tvé smrti. A tys mne vysvobodil smrtí svou od smrti věčné.

Ó předivné tajemství! »Hřeší zločinec a trest odnáší spravedlivý; chybuje vinník, a mrskán jest Nevinný; čeho zasluhuje špatný, to snáší Dobrý; čeho se dopouští služebník, za to odpovídá jeho Pán; co páše člověk, za to trpí sám Bůh.« (Medit. Cap. VII.)

Židé byli opojeni ďábelskou radostí a na slova Pilátova odpověděli strašným hlasem, který se odrážel až o dno pekla a rozlehl se po všech stoletích: Krev jeho na nás i na naše syny!

Ó bezbožní, stane se vám, jak chcete. Spadne ta krev na vaše hlavy, skropí vaše nectné duše a vytiskne na nich znamení zavržencův. Nemine jedno pokolení, a přijde na vás strašný trest Boží, neboť vyhnání ze svatého města Jerusalema a z vlasti, zbavení chrámu, kněží a oběti, budete se toulati mezi cizími lidmi jako zavržení od Boha a nenávidění od lidí jako Kainové. Utíkajíce stále před křížem, přispějete k vítězství kříže a proti vůli vydáte svědectví Kristu, protože na bedrách svých budete nositi po světě svaté knihy Starého Zákona, které mluví o Kristu. A přijde čas, ale teprve na konec věků, že sami padnete na tváře před křížem a zvoláte: Ó kříži, jediná naše naděje!

Krev Tvá na nás i na naše děti — tak volají stále křesťané, nikoli rouhajíce se, ale prosíce. Nechť splyne svatá krev a obmyje všechny duše, posvěti všechna srdce, zúrodní celou církev. Nechť splyne tvá krev, ó Ježíši, na hříšníky a obrátí je k Tobě; nechť splyne na duše chladné a rozpálí je ohněm svaté lásky; nechť splyne na duše utrápené a potěš je v zármutcích tohoto života; — nechť splyne na duše spravedlivé a posílí je k životu stále dokonalejšímu; — nechť splyne na kněze a učiní je svatými; — nechť splyne na všechny lidi jako krev spasení a požehnání!

Sotva Pilát prohlásil výrok, ihned židé přinášejí udělaný už kříž, neboť na větší potupu měl Pán Ježíš umřítí smrtí otroků, čímž opět židé nevědomky vyplnili proroctví.

Při pohledu na kříž obličej Ježíšův zazářil nebeskou radostí; — kleká ke kříži, celuje ho a tiskne k srdci a vznášeje jasný zrak k nebi, vzdává Otcí nebeskému tklivý dík za vykoupení pokolení lidského, které se má brzy dokonati.

Potom obleknuv na sebe své šaty, běře kříž na ramena a kráčí na Kalvarii.

Celuj i ty, knězi, kříž Kristův s úctou, neboť ten kříž jest oltářem, na němž ten nejvyšší kněz dokonal krvavou obět na spásu světa, — a ty jsi jeden z jeho spoluobětníkův. Kříž jest klíčem, kterým Spasitel nejvyšší otevřel nebe, — a ty jsi jeden z jeho klíčníkův. Kříž jest katedrou, se které Mistr nejmoudřejší promlouvá k světu, — a ty jsi jeden z jeho učedníků. Kříž jest trůnem, se kterého král nejslavnější panuje nad světem, — a ty jsi jeden z jeho dvořanů. Kříž jest praporem, jež hlavní vojevůdce rozvinul, a spolu mečem, jímž překonal převrácenost Židů, filosofii Řeků, moc Římanů a všech jiných nepřátel, — a ty jsi jeden z jeho vojínů. Pamatuj však, že nepostačí kříž líbati a jím se znamenati; — třeba mimo to kříž ochotně nésti, podle kříže žíti, ku slávě kříže pracovati a v objetí kříže umíratí.

Zda po tom upřímně toužíš?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Ježíši, Ty jsi se tolik natrudil a natrpěl pro mne, a já pro tebe tak lenivě pracuji, tak nerad trpím. Neboť své povinné modlitby odřikávám spěšně aneb omrzele, na kázání špatně se připravuji a přednáším je bez zápalu, ve zpovědnici nerad sedám déle a dávám to znáti poenitentům, vyučování dítek a jiné povinnosti často nerad plním a velice o to dbám, abych se nepředřel. Než Ty, ó Pane, proměň mne a posilni, abych od nynějška miloval kříž prací svých!

Rozjímání XIII.

Pán Ježíš nese kříž na Kalvarii.

I. V radní síni Pilátově byl Král Ježíš korunován a nyní má vykonati triumfální vjezd do svého sídla na Kalvarii, kde kříž má býti jeho trůnem a oltářem. Jaký průvod mu tovaryší?

Hle, v čele jde soudní sluha, který ohlašuje výrok smrti po ulicích města, — dále kráčí nějaký počet

vojáků a hromada lidí nesoucích provazy, hřeby, řebříky a destičku s nápisem; — za nimi postupuje Král, — ó takového krále svět ještě neviděl, — Král sehnutý pod tíží kříže, zbitý, zsinalý, zkrvavený, pálený strašnou horečkou. Čtyři pochopové táhnou jej provazy, — dva jdoucí napřed strhují jej k sobě, dva v týle pohánějí jej před sebou, takže se chvěje za každým krokem.

Vedle Krále jde jeho poboční stráž — dva lotrové odsouzení rovněž k smrti kříže. Představují židovstvo a pohanstvo čili celé hříšné lidstvo, za které má Pán Ježíš umřít; ale nyní oba zlořečí a rouhají se. Byl předpis u židů, aby nebyli trestáni smrtí dva, tím méně tři najednou a výrok smrti aby nebyl prováděn před západem slunce; ale zaujatost židů pošlapala všechny zákony.

Pán Ježíš jde pokojně, mlčky, pohroužen v modlitbě. Otče, — tak praví — chci trpěti a ještě více trpěti, jen abys Ty byl oslaven a rod lidský spasen. Komu tu nepřijde na mysl Isák, jenž nese dříví na horu, na níž měl býti obětován, — anebo tichý beránek vedený k zabití?

Cesta Kristova na Kalvarii stala se vzorem a povzbuzením tolika mučedníkům a mezi nimi tolika papežům, biskupům a kněžím vedeným na popravu. Kéž bys i ty prahnul umřít za něj!

Předchozí muky tak oslabily Spasitele, že kdyby nebylo síly Boží, byl by skončil pod tíhou kříže; ale ta síla Boží dopustila s druhé strany, že po třikráte, jak podání tvrdí, padl na zemi. Pán chtěl tím ukázat, jak veliká jest jeho láska k nám, jeho katanům, — jak těžký jest jeho kříž, z hříchův našich složený, — jak silná má býti naše naděje, když doléhá na nás kříž utrpení, neboť On sám zjednal nám svými pády sílu k nesení kříže.

Židé bojíce se, aby Pán Ježíš nezemřel uprostřed cesty strmé a dlouhé, neboť, jak se tvrdí, čítala 1320 kroků, přinutili Šimona Cyrenejského, žida jdoucího ze vsi, aby aspoň kousek cesty nesl kříž za Ježíšem. (Luc. 23, 26.) Ó šťastný Šimone, po starci Simeonovi, jenž choval na rukou dětátko Ježíše, nebylo nad tebe šťastnějšího člověka, neboť jsi se stal netoliko pomocníkem Spasitelovým v nesení kříže, ale s jeho milostí obdržel jsi světlo víry, synové pak tvoji Alexander a Rufus stali se později biskupy.*)

I ty, knězi, můžeš býti takovým Šimonem Cyrenejským, budeš-li chtít jako spolupracovník Boží s celým zápallem pomáhati Kristu Pánu ve velikém díle obrácení a posvěcování duší, — jakož i neméně, budeš-li ochotně přinášeti záchranu a úlevu duším upadajícím pod břemenem křížův.

Za Kristem Pánem šli na Kalvarii vojáci římsí a fariseové, obklopeni jsouce velikým zástupem lidu, prostřed něhož byli zarputilí a jeho krve lační nepřátelé, ale též přátelé, ačkoli z obavy před nepřáteli skrývali své city.

Více odvahy projevily věřící ženy, neboť hlasitě plakaly a naříkaly. Ó jak pěkné to svědectví pro srdce ženské! Kdežto luza se rouhá a zlořečí, kdežto učedníci skrývají se nebo mlčí, ženy prolévají slzy, aby vyznaly veřejně nevinnost Kristovu a osladily mu poslední chvíle. Proto také Spasitel, chtěje odměniti jejich zbožnost, obrací se a praví s božskou vskutku vážností: Dcery jerusalemské, neplačte nad mnou, ale samy nad sebou plačte a nad syny svými. Neboť, hle, přijdou dnové, v nichžto řeknou: Blahoslaveny neplodné a životy, kteréž nerodily a prsy, kteréž nekrmily. Tehda počnou říkati horám:

---

*) Tak tvrdí staré podání.

»Padněte na nás« a pahrbkům: »Přikryjte nás.« (Luc. 23, 27.—30.)

Hle, kterak Pán Ježíš miloval svůj lid! Uprostřed bolestí a urážek nemyslí na sebe, nýbrž na neštěstí, která hrozí synům Israele a městu svatému. Spíše ještě pohled na nekající Jerusalem vytláčil mu slzy z očí; a kdoby z nás kněží neplakal nad národem naším, na nějž dopadla rovněž ruka spravedlnosti Boží? Ó jak tedy každý kněz jest povinen přičiňovati se o to, aby přestaly hříchy, které ten trest zaviniily.

Ženy jerusalemské plakaly; oč hlubší má býti soucit a vroucnější láska žen křesťanských, které za všecko vděčí Kristu Pánu! Vždyť On je vyrval z odvěké poníženosti — neboť dříve byla žena pouhou otrokyní mužovou, — On je povýšil ve své Matce Nejsvětější, dal jim citlivější srdce k účinkům svého náboženství a vytkl jim čestný úkol ve své církvi. Mužovi svěřil Pán oltář a meč a tribunál spravedlnosti a pole těžkých prací; ženě pak svěřil v ochranu domácí krb a kruh rodinný a kolébku dítěte a lože nemocného. Milovati a trpěti, konejšiti cizí bolesti a slzy stírati, býti stálou obětí a stále se obětovati, svítiti příkladem pravé zbožnosti a uchovávatí náboženského ducha v lůně rodiny — a při tom zachovávatí vždy pokoru, přívětivost a trpělivost — hle, toť povolání ženy, skromné a tiché u světa, ale veliké a požehnané u Boha.

Kéž by všechny ženy a zvláště ženy polské milovaly své povolání a vystříhaly se škodlivých proudů volné myšlenky, feminismu, emancipace a p., které vzdalují ženu našich časů od náboženství a církve, oslňují ji klamným leskem vědy a svádějí na nevhodné pro ni pole, rozbíjejíce při tom život rodinný. Běda společnosti, podlehne-li žena nevěře a zkáze!

Ty, knězi, pracuješ-li in cura animarum, snaž se ulehčovati ženám své osady plnění pravého jejich úkolu a podporuj snahy jejich o vyšší ideály aneb o skutky milosrdenství tím, že je budeš vésti k dokonalosti křesťanské, — že budeš také dle vůle Boží pečovati o nevěsty Kristovy čili o řeholnice; — ale buď při tom opatrný, ano i ve zpovědnici, aby se neprobudila náklonnost pouze přirozená k té neb k oné, nam quo devotiores, eo magis alliciunt.

Dcery jerusalemské neplačte nade mnou, ale nad sebou plačte a nad syny svými, — tak volá Pán ke všechněm lidem, předpovídaje, že zboření Jerusalema bude obrazem zničení světa a posledního soudu a zároveň hroze: »Činí-li toto na dřevě zeleném, co bude dít i se na suchém? — to jest snáším-li já, který jsem kvetoucím a ovoce plným stromem života celého světa, takové muky za hříchy lidské, co bude se suchými haluzemi, čili s dušemi zbavenými života nadpřirozeného, ne-li to, že budou uvrženy do ohně věčného.

Plač i ty, knězi, nad sebou, ale pamatuj, že jsou slzy svaté a slzy hříšné! Pláčeš-li ze soucitu nad mukami Spasitelovými anebo nad bídou bližních anebo z vroucí lásky a touhy po Bohu anebo z bolesti nad utrpeními církve a národa, jsou to slzy dobré a zjednají ti zásluhu u Boha.

Za to však slzy jsou špatné a zavržení hodné, je-li zřídlem jich nesmírný žal pro statky, rozkoše a důstojnosti světské anebo pekelná závist neb nenávist aneb uražená pýcha nebo podrážděná sebeláska. Chraň se takových slz a takového smutku!

A netoliko nad sebou plač, ale i nad svými duchovními dětmi, zvláště nad těmi, kteří spějí k zatracení; za takové se modli k srdci Ježíšovu za přimluvy Matky Bolestné, která také nad nimi pláče, — a pracuj o ně, bys je vyvedl z bludiště na cestu spásy.

Ženy jerusalemské nic neodpověděly Kristu Pánu ; ale dle staré tradice jedna z nich jménem Berenice neboli Seraphia (latině Veronika) protlačivši se vpřed, podala mu svou roušku, aby si utřel obličej prachem, potem a krví pokrytý. Pán Ježíš přijal vděčně ten projev úcty a lásky, neboť na té roušce obtiskl svou tvář, což podnes jest patrné na tak zvané roušce svaté Veroniky, která jest uschována v basilice sv. Petra.

Podobného štěstí dosáhneš i ty, knězi, budeš-li stíratí pot, slzy a bídu s tváří dětí Kristových, to jest, lidí bídnych a nešťastných.

Zda se o to staráš?

II. Uprostřed hloučku žen šla také Nejsvětější Panna; ale cestou na Kalvarii nemohla se přiblížiti k Božskému Synu a teprve pod křížem stanula. Šla přeplněná bolestí, ale trpělivá a statečná, protože Pánu Bohu zcela oddaná.

Od Matky Bolestné, nesoucí kříž v duši a od trpícího Spasitele uč se netoliko trpělivosti v nesení kříže, ale co více — lásce ke kříži! Jako synové hříšného Adama a jako učedníci Ukřižovaného, který křížem, to jest smrtí svou svět vykoupil, máme žíti podle kříže a skrze kříž jíti do nebe, čili zapíratí se a trpěti. Tak poručil sám Spasitel: Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj a následuj mne! (Mat. 16, 24.) Jindy zase pohrozil: Kdo nenese kříže svého a nejde za mnou, nemůže býti mým učedníkem. (Luc. 14, 27.)

Bylo-li to řečeno všechněm křesťanům, oč spíše tobě, knězi, který jsi přece vyvoleným učedníkem a pomocníkem Kristovým. Nediv se tedy, že každodenně dostává se ti kříže údělem! Budeš utíkatí před křížem? — on půjde za tebou. Nechceš přijmouti kříže jako zprvu nechtěl Šimon Cyrenejský? — vloží

ti jej proti tvé vůli; — odpor však tvůj způsobí jenom to, že ztratíš útěchu a zásluhu, jakou dává láska ke kříži, a kříž stane se ti těžším.

Pamatuj toliko, že kříž jest pro nás velikým dobrodiním Božím, neboť nás buď obrací, buď ostříhá od hříchu anebo zdokonaluje.

Pamatuj rovněž, že kříž jest pro nás velikou ctí, neboť nás činí podobnými Králi bolesti Ježíši Kristu. Vypravuje Písmo svaté, že král Asverus chtěje počtiti Mardochea, kázal jej posaditi na svého koně, vložiti mu na hlavu korunu, dáti do ruky berlu, obléci jej v plášť královský a tak oděného voditi po městě a při tom volati: Tak budiž uctěn, koho král uctíti chce! Podobně Pán Bůh klade nejvěrnějším služebníkům svým na hlavu korunu trnovou svého Syna, dává jim do ruky třtinu pokoření, odívá je v šarlatové roucho bolesti, obdařuje těžkým křížem a vida v každém z nich podobu svého Syna, praví jaksi: Hle, syn můj milý, v němž jsem si zalíbil. Čemuž podivujete se andělové, tážou se udiveni: Zda Syn Boží sestoupil znovu na zemi, či člověk dosáhl té cti, že nesa statečně kříž stal se podobným Synu Božímu?

Možno tak říci o všechněch křesťanech? Žel, mnozí z nich nesou kříž podobně jako zlý lotr, to jest tak, že utrpení jejich vinou jest jim k záhubě. Jiní nesou kříž podobně jako dobrý lotr, to jest tak, že utrpení stává se příčinou obrácení a pokání. Jiní konečně nesou kříž podobně jako Spasitel, to jest, křížem oslavují Boha, posvěcují své duše a přičiňují se o dobro bližních.

Ty, knězi, nenaříkej na kříž a neodmítej kříže od sebe, ale raději se modli, abys každý kříž přijímal a nesl trpělivě a spokojeně, ano s radostí a statečností nadpřirozenou.

Kéž jsou ti tu vzorem svatí kněží! Oni netoliko přijímají kříž s odevzdaností do vůle Boží, ale děkují za kříž, radují se z kříže, teskní po kříži, ženou se za křížem, takže jeden z nich (sv. František Xaverský) takto se modlí: »Pane, neboť mi toho kříže, anebo vezmeš-li jej, dej mi větší«; jiný pak (sv. Jan z Kříže) vroucně prosí: »Ó Pane, o nic jiného Tebe neprosím, než o to, abych trpěl a aby bylo mnou pohrdáno pro Tebe.«

Kéž ti také stojí před očima sv. apoštol Ondřej, jenž spatřiv kříž, volal nadšeně: »Ó kříži svatý, který jsi přijal poslední vydechnutí Mistra mého, hle, přicházím, abych složil mezi Tvá ramena útrapy dlouhého putování a svěřil ti svou odměnu i svou věčnost. Ó kříži žádoucí, k tobě jdu s veselím, vezmi mne od lidí a odevzdej mne Mistru mému, aby skrze tebe mne přijal, který mne skrze tebe vykoupil.« A když shromážděný lid začal volati: »Nespravedlivě trpí muž svatý«, a katané již chtěli jej odvázati, svatý Ondřej zvolal: »Pokud žiju, nemohu býti sňat s tohoto kříže.«

Modli se, knězi, abys za pomoci milosti Boží, mohl opakovati: Já pokud žiju, bez kříže býti nemohu a nechci. Zda máš takový úmysl?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

O Pane Ježíši, Tys ke mně z lásky nesl těžký kříž, a já utíkám i od lehkých křížkův. Prodlévám každodenně s Tebou ve večeradle, ale nechvátám do Gethsemane. Chci jíti s Tebou na horu Tábor a na místo nanebevstoupení, ale vyhýbám se Kalvarii. Teskním po trůnu slávy, ale strachuji se bolesti a ponížení; musím-li však trpěti, tu buď naříkám si na Tebe a hněvám se na lidi, anebo se zavírám v ponurém smutku. Než Ty, ó Ježíši, proměň srdce mé v srdce Své, abych miloval všeliký kříž a s křížem na ramenou stoupal na Kalvarii za Tebou, za Matkou

Tvou bolestnou a za nesčíslným zástupem svatých služebníků Tvých!

Rozjímání XIV.

Pán Ježíš ukřižovaný jest vzorem všechněm a zvláště nemocným.

I. Od věkův ustanovila Boží láska, aby Syn Boží stal se člověkem a zadostiučinil spravedlnosti Boží za hříchy. Působením unie hypostatické jedna jeho slza, jedna kapka krve byla by postačila k našemu vykoupení; avšak On vypil, jak praví Písmo, celé moře bolestí a urážek a zvolil kříž za nástroj ke spasení lidí. Proč kříž? Proto, že v kříži měla se ukázati a ukázala se v předivném světle i láska Boží i spravedlnost Boží i moudrost Boží i moc Boží; pro nás pak měl se kříž státi vším; neboť kříž jest znakem náboženství, základem víry, oporou naděje, vzpruhou lásky, zdrojem milosti.

Skutečně, v kříži světlo neumělých, posila slabých, očištění poskvrněných, bohatství chudých, osvobození vězňů, obrana pokoušených, útěcha ztrápených, spasení všechněch. V kříži zápal apoštolů, síla mučedníků, posvěcení vyznavačů, cesta života věčného pro všechny.

Nic divného, že Pán Ježíš tak miloval kříž a že tak si přál umříti na kříži. Hle, již stanul na temeni hory Kalvarie neboli Golgoty, tak zvané, protože měla podobu lebky a že dle starého podání pochoval prý na ní Noe lebku a ostatky Adamovy.

Hora to vskutku Páně a místo svaté. Když patriarcha Jakub měl v noci vidění andělů, zvolal: Ó jak hrozné jest toto místo, není tu jiného jediné dům Boží a brána nebeská (Gen 28, 27.). Strašnou zajisté jest Kalvarie smrti, hříchu, ďáblovi a zlému světu; zároveň však jest domem Božím a branou, skrze niž lidé vcházejí do nebe. Zda prodléváš často duchem na této hoře?

Sebeř i ty, knězi, celou lásku a celou bolest srdce a viz! Pochopové blíží se k Ježíšovi a nejdříve mu podávají, snad na omámení, víno se žlučí smíšené,*) jehož však nechtěl pít (Mat. 27, 34.); potom strhávají s něho násilně šaty, otvírajíce na novo všechny jeho rány. Spasitel obnažený — že jenom páska na něm zůstala**) — sám klade se na strašné dřevo jako Isák na hranici obětní. Tu jeden z katův přivazuje ruku provazem, druhý kleká na prsa, třetí přikládá ohromný hřeb ke dlani a kladivem silně na něj tluče. Dlaň se rozvírá široce a krev tryská na tváře vražedníkův. Ó Ježíši, kéž zvuk těch hřebů zní stále v našich uších; kéž připomíná všechněm Tvou lásku a probouzí hříšníky ze sna strašného!

Pravá ruka již přibita, levá však nedosahuje k otvoru vyvrtnému ve kříži; proto ji natahují provazy a probíjejí hřebem. Potom narovnáávají skrčené nohy a dvěma hřeby upevňují ke kříži.

Ach, již jsou probodeny ty svaté ruce, které tolik požehnání rozsypaly a při poslední večeři konaly obět nejsvětější. Již jsou probodeny ty nohy požehnané, které se tolik natrudily, hledajíce ztracených ovcí. Ó Ježíši, pro ty svaté rány prosíme Tě, kdykoliv se povznesou naše hříšné ruce k nebi, kéž jsou vyslyšeny od Tebe; a kolik kroků naše nohy učiní, tolik zásluh nechať nám zjednájí, dokud nás nedovedou do nebe!

Již obět složena na oltáři, již Ježíš spočívá na kříži. V té chvíli pochopové a vojáci zdvihají kříž do výšky a za strašlivého otřesu spouštějí v prohlubeň skalní. Rozlehlo se hluché zadunění, jemuž odpovídal žalostný nářek žen a pronikavý křik luzy.

Hle, již roztáhl kříž ramena svá nad zemí; necht spěchají k jeho stopám všechny duše a všichni ná-

---

*) U židů byl dávný obyčej od synedria přijatý, že odsouzeným na smrt dáván byl posilující nápoj, kterého poskytovaly zámožnější ženy. — **) Tradice tvrdí, že tu pásku podala Nejsvětější Matka.

rodové, neboť pouze v kříži jest jejich spasení. Spěchej i ty, knězi, pod kříž a volej s velikou věrou, s velikou nadějí, s velikou láskou: Vítej, kříži, pravý strome života, který svým ovocem nasycuje celé lidstvo. Ó kříži svatý, jak drahým jsi našim srdcím! Tys nesl mezi svými rameny Svatého svatých a byl jsi zrosen jeho krví; ty nyní se zdvíháš na našich oltářích, záříš na věžích měst a na korunách králů, zdobíš naše domy, naše cesty a naše hroby. Ty jednou v den soudný se ukážeš jako znamení vítězství Ježíšova, abys byl zřídlem věčného štěstí spravedlivým a věčné zoufalosti zavrženým.

Ó kříži Spasitelův, budiž na věky vyvýšen, požehnan, veleben ode všechněch! Ty nes Ježíšovu slávu až ke hranicím země a kraluj nade všemi pokoleními! Kéž ve stínu tvém shromáždí se všechny duše, kéž volají k tobě všechna srdce: Vítej, kříži, naděje naše jediná! O crux, ave, spes unica!

Hleď, knězi, abys vždy činil pobožně znamení kříže, před křížem obyčejně se modlil, kříž často a zvláště před spaním, ve chvíli pokušení a za nemoci s uctivostí celoval. Zda tak děláš?

Ale na tom není dosti; třeba mimo to žítí podle kříže.

II. Kříž na Kalvarii jest jaksi kazatelnou, se které Božský kazatel stále káže. Nastav uší svých, knězi, a slyš kázání Ježíšova! Hle, já, tvůj Vůdce, ukazuji ti kříž svůj jako prapor tvůj, jemuž máš býti věren, třeba bys měl zaň život položiti; než ty, můj vojín, opouštíš často ten prapor anebo jej i zrazuješ. Já, tvůj Král, nesu korunu z trní a piju z kalicha utrpení; a ty, můj poddaný, přeješ si choditi v koruně z květův a píti z kalicha rozkoší. Já, tvůj Pán, jsem chud a šatů zbaven, a ty můj sluha, žádáš dychtivě statků pozemských, Já, tvůj Bůh, umírám v pohrdání a ponížení; a ty, můj tvor, sníš o cti a povýšení. Já, tvůj

Mistr, snáším s radostí tak bolestné muky; a ty, můj vyvolený učedník, nechceš pro mne žítí, ni pracovati, ni trpěti.

Spravedlivá to zajisté výčitka; neboť jak nepodoben jsem Tobě, Pane; jak málo následuji Tebe ve ctnostech, zvláště v těch dvou, Tobě tak drahých, v pokoře totiž a trpělivosti; jak chvatně utíkám před všelikým pokořením, jak velice lekám se všelikého kříže a zvláště kříže nemoci.

A přece nemoc toť kříž nad míru cenný a potřebný, takže sv. Vincenc neváhal tvrditi: »Kdyby lidé věděli, jaký poklad v nemoci se zavírá, přijímali by ji s radostí.«

Neboť nemoc jest jaksi udicí Boží, kterou Bůh vydobývá duše ze rmutů světa a táhne k sobě. Tou udicí ulovil Bůh sv. Ignáce z Lojoly, sv. Kamila de Lellis, sv. Františka Caracciolo a mnoho jiných kněží. A také dnes ne jeden kněz stal by se pastvou žádosti smyslné, kdyby ho Bůh nezachránil nemocí.

A mimo to nemoc je školou Boží, ve které duše může se naučiti mnohým ctnostem, — a polem Božím, na kterém může nasbíratí mnoho klasů, to jest zjednatí si zásluhy pro život věčný a odpykati trest časný již zde na zemi.

Žel, hříchuů páše se mnoho, a přece ani lidé zbožní — a totéž bylo by možno říci též o kněžích — nechtějí se káti, jak by se patřilo; a hle, Pán Bůh je nutí nemocí ku pokání. Zvláště starší věk oplývá různými obtížemi, aby člověk měl trochu očistec na zemi za hříchy mladosti.

Není proto divu, že když sv. Felixovi z řádu kapucínského radil kdosi v nemoci, aby prosil o její oddálení, odvětil: »Co mi to radíš? Já mám vzývati Pána Ježíše, aby oddálil bolesti, jimiž mne navštěvuje? Ne, nikdy, — neboť to nejsou bolesti, ale květy

nebeské, které kvetou v ráji, a kterými Pán obdařuje své syny.«

S druhé strany nedá se zapřít, že nemoc delší a bolestnější jest křížem těžkým zvláště pro kněze, jenž leží opuštěn, bez potřebné péče a bez prostředkův k léčení, jak to dnes stále častěji se naskytá. Kdybys, knězi, byl v tom smutném stavu, pamatuj na tyto pokyny!

Přijímej nemoc bez reptání a hořkosti, pokládaje ji za navštívení Boží, za očistec pozemský a za vzpomínku z nebe! Abys neklesal na duchu, měj před duševními zraky Spasitele ukřižovaného; a zároveň mluv k sobě: Pán Ježíš trpěl nevinně, — a já snáším zasloužený trest za hříchy; Pán Ježíš trpěl bez úlevy a bez pomoci, — a já mám u sebe lékaře a soucitné osoby; Pán Ježíš trpěl na tvrdém dřevě kříže, maje za podhlavnici korunu trnovou, — a já spočívám na pohodlném loži a posiluji se netoliko pokrmem, ale i spánkem.

Patř také v duchu na matku Bolestnou a na svaté mučedníky; a nemůžeš-li se dlouho modliti, zaleť aspoň na chvíli ku stopám Pána utajeného a říkej střelné modlitby! Tak radil sv. František Saleský nemocné abatyši z Puy-d'Orbe: »Pravíš, že utrpení tvá nedovolují ti mnoho rozjímati; hle, věz, že lépe jest přibitu býti na kříži, nežli patřiti na kříž. Miluj střelné modlitby a tisíckráte za den skládej srdce své v ruce Spasitelovy, trpíc z lásky k němu a obětujíc mu své bolesti.«

Svatí kněží jsou i tu vzorem. Sv. Alfons na př. těžce se rozstonav kázal umístiti před svým tvrdým lůžkem velký kříž, na nějž stále pohlížel. Když jej bolesti v hlavě trápily, říkal: »Bolí ovšem hlava, ale jakáž to byla muka Spasitelova, když mu vtlačili korunu trnovou.« »Jindy takto se modlil: »Díky Ti, Pane, že mne činíš účastným v utrpeních nervových,

kterých jsi zakusil, když Tě přibíjeli na kříž . . . Chci trpěti, ó můj Ježíši tak, jak ty chceš, tak dlouho, jak se ti bude líbiti, uděl mi trpělivosti.« Když jej lékař vyzval, aby se neunavoval stálou modlitbou, odpověděl: »Doktore, modlitba jest úlevou; bez ní ztratila by nemoc svůj půvab.« Jednou podstoupil bolestnou operaci, drže v ruce křížek a ani jednou nezasténal. V poslední velice bolestné a dlouhé nemoci, trvající dvanačte měsíců, měl před sebou obrázek Nejsvětější Panny a stále se k ní modlil, a pokud mohl, přijímal denně Nejsv. svátost. Hle, vzor pro tebe, knězi!

V nemoci pozvi lékaře a řiď se dle jeho rad, pokud neodporují vyšším zákonům; ale naději na uzdravení skládej v Boha a podrobuj se zcela vůli Boží, ať chce prodloužiti dny tvé či nechce. Sv. František Salesský vyznačoval se v nemoci podivuhodnou trpělivostí; když mu lékař něco předpisoval, třeba odporného, odpovídal: »Čiňte s nemocným, co se vám líbí; Bůh mne odevzdal vaší vůli.« Otázán byv, jak je mu, nezvětšoval ani nezmenšoval svých utrpení, protože zveličování nemoci považoval za nízkou lež a zmenšování za hříšnou neupřímnost. Hle, knězi, též pokyn, pro tebe!

Je-li nemoc trvalá, nikoli však nebezpečná, bdi nad tím, abys nezanedbal sebe v životě duchovním, čili aby nemoc těla nepřešla do duše; proto střež se jednak choulostivosti a rozmazlenosti tělesné, jednak nezanedbávej — pokud možno — povinností kněžských a pobožností a zvláště přijímej často Nejsv. svátost!

Svatí kněží nehoví si ani v nemoci. Tak na př. sv. Petr Damianský po bezesných nocích šel na kazatelnu, jako by byl nejlépe zdráv. Bl. Jan Maria Vianney, ačkoli mrtvením a prací vysílený, spěchal každodenně hned po půlnoci do zpovědnice. Sv. Vincenc Paulanský i v pozdním věku vstával o čtvrté ráno a vlekl se namáhavě na společnou modlitbu,

třeba že nohy oteklé a bolavé odpíraly služby. Téhož ducha byl sv. Vavřinec Justiniani; když domácí chtěli jej pohnouti, aby aspoň na několik dní před smrtí položil se na lože — neboť obyčejně spal na zemi — odpověděl: »Pán Ježíš umřel na kříži, proč chcete, aby takový hříšník jako já umíral na pohodlné posteli?«

Ani dnes neschází heroických činů; vždyť není tomu dávno, jistý kněz těžce nemocný poručil, aby jej v noci oblekli a zavedli k umírajícímu osadníku, který dlouho před tím se nezpovídal, a zaopatřiv jej, zároveň s ním život dokonal. Kéž bys tak dbal o spasení svých oveček!

Je-li choroba vážná, přijmi v čas a zbožně svaté svátosti, aby tento úkon byl pro tebe posilou a příkladem pro lidi; neboť přihází se, že není, kdo by upozornil kněze, že smrt stojí u lože, a nemocný sám příliš se klame nadějí na uzdravení. Kromě toho poříd po kněžsku svým jměním, tak totiž, aby převážná část šla ad pias causas, pamatuje, že to jest tvá svatá povinnost, jejíž zanedbání může duši tvé uškodit a lidi velmi pohoršiti.

Kterak jsi se dosud choval v nemoci a kterak myslíš se chovati v budoucnosti?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Ježíši, Tys pro mne vytrpěl tak strašné bolesti na těle, a já si naříkám na chvilkové bolení hlavy, na bezesnou noc; sesíláš-li však na mne těžší a delší nemoc, nekořistím z ní náležitě, poněvadž jsem příliš citlivý k sobě a neshoduji se dosti s vůlí Tvou a málo si libuji v modlitbě. Než od nynějška s milostí Tvou bude jinak. Od nynějška budu v nemoci patřiti na Tebe a na Matku Tvou a v bolestech budu si vzpomínati na to, že hlava Tvá byla popíchána trním a ruce a nohy Tvé probodeny hřeby, abych utrpení své spojoval s Tvými a všecko obětoval Tobě.

Rozjímání XV.

Otče, odpust jim, neboť nevědí, co činí.

Dnes budeš se mnou v ráji.

I. Zavěšen jsa mezi nebem a zemí hledí Spasitel na celý svět, na věky minulé i budoucí a všechna pokolení a všichni lidé přecházejí kolem jeho kříže; než jak různé jsou jejich city! Jedni míjejí kříž, ani naň nepohledše; — to jsou pohané, kteří kříže nepoznali. Jiní metají na Krista rouhání anebo potupný smích, to jsou nepřátelé Kristovi mezi nevěřícími a křesťany. Jiní stojí pod křížem, neboť kříž je na chvíli k sobě táhne; než v krátce odcházejí, neboť kříž zdá se jim příliš odporným, a tam dole vábí je paláce jeruzalemské, to jest, půvaby světa; — to jsou křesťané mdlé a slabé víry. Jiní konečně spěchají s toužebností pod kříž, kde již jest Bohorodička, Jan a Magdalena, to jest, láska, panictví, apoštolstvo a pokání, a klesnouce pod křížem objímají jej silně a volají: Ó kříži, tys částka naše a dědictví naše na věky!

K těmto posledním i ty, knězi, chceš zajisté náležeti; a proto poklekni pod křížem a slyš, neboť, hle, Pán Ježíš promlouvá s kříže, jako kdyby chtěl diktovat svou závět.

Která bude jeho první starost? Zda o Matku nejmilejší anebo o milované učedníky? Nikoliv, ale o hříšníky, — o ty, kteří jej křížují. A proč? Zda prositi bude Otce nebeského, aby na bezbožné seslal své hromy? Nikoliv — On zachrániti je chce před spravedlností.

Otče — volá — odpust jim, neboť nevědi, co činí. Ó Ježíši, jak veliké jest milosrdenství Tvé! Nepřátelé Ti připravili smrt, a Ty se za ně modlíš a ještě je omlouváš. A zda toliko za katany Pán se modlí? Nikoliv, ale i za hříšníky, kteří jej křížují svými hříchy. Hle, vidí všechny hříšníky shro-

mážděné pod křížem a nad nimi zří meč trestu Božího; lituje jich a pozvedá zrak svůj k nebi, prosí hlasem něžným: Otče, odpust jim v milosrdenství svém a netrestej jich podle spravedlnosti své; neboť já za ně trpím, já za ně krev obětují. Nemohou-li býti spaseni bez krve, nechať ta krev se leje a hojně leje, až by kapka z ní ve mně nezbyla. Já jsem nevinný, Ty viš, Otče; já jsem Syn Tvůj, Tobě v božství rovný, a tak jsem se ponížil a pokořil, — všecko to za hříšníky, za své bratry. Nikoli za sebe prosím, abys umenšil mé bolesti, neboť přeju si ještě více trpěti. Nepřimlouvám se též za Matku svou, abys jí seslal anděla potěchy, neboť ona se chce dělit se mnou o muky; ale prosím o milosrdenství pro hříšníky. Odpust jim, Otče; já sejmu s nich kletbu a účastnými je učiním svých zásluh, aby nepoznali muk pekelných, nýbrž měli život věčný.

Ó Ježíši náš drahý, čím se Ti za to odplatíme? Čím? — hle, láskou k Bohu a láskou k bližním. Tak vidíš-li, knězi, že bratr Tvůj jest v nouzi, nezamykej před ním srdce a nelituj oběti peněz neb námahy, neboť Ježíš dal za tebe svou krev. Je-li bratr tvůj zarmoucen a opuštěn, jdi a potěš jej, neboť Ježíš při ja za tebe všelikou bolest. Bloudí-li bratr tvůj a letí v propast, zachraň jej, neboť Ježíš vstoupil až na kříž, aby tě zachránil. Hřeší-li bratr Tvůj proti tobě buď slovem buď skutkem, nehněvej se a nemsti se, ale s klidným srdcem zvolěj: Otče, odpust mu, neboť neví, co činí!

Řekneš snad: křivda moje veliká, nemohu odpustiti. Zdaž tomu tak? Ale pohleď prve na Ukřižovaného? Zda vidíš jeho rány, slyšíš rouhání a zlořečení? Kdo to trpí? Syn Boží. Zač? Zcela nevinně. On odpouští a ty nemůžeš odpustiti? Ó neodpustíš-li, pak jdi od kříže, jdi od umírajícího a odpouštějícího Ježíše! Jdi, setři s čela znamení křesťana a kněze,

jehož nejsi hoden nositi, zřekni se Ježíše a msti se; anebo vezmi svou nenávist až na lůžko smrtelné, až do hrobu, až před trůn Soudcův, až do pekla! Než ty neodejdeš od kříže nesmířen, ty složíš svou urážku neb křivdu u stop Ukřižovaného a řekneš: Otče, odpusť mému nepříteli; a tu budeš moci pohlédnouti s důvěrou na kříž a říci jedncu k Ježíši — Soudci: Pane, odpusť, neboť i já jsem odpustil!

Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí — tak se Spasitelem opakují svatí jeho služebníci. Oni netoliko se nemstí, nýbrž i nepřátelům svým dobře činí. Tak sv. Basilius zachraňuje před smrtí císařského úředníka, který jej uvěznil; — tak svatý Jan Gualbert objímá přátelsky vraha svého bratra; tak sv. František Saleský tomu, který jej hanebně pomluvil, odpovídá: »Věz, že kdybys mi vyloupil jedno oko, hleděl bych na tebe tím druhým s láskou jako na svého přítele.« Zda chceš následovati těchto svatých?

II. Kolem kříže Spasitelova stál veliký zástup lidí. Jedni hleděli naň s věrou a se soucitem, a k těm patřily především zbožné ženy. Jiní hleděli naň spíše ze zvědavosti, jak tomu bývá v podobných příhodách; a vidouce, kterak Ježíš snáší své bolesti a slyšíce, kterak odpouští svým katům, klonili se k soucitu, za kterýmž vtírala se myšlenka: Kdož ví, možná, že to zaslíbený Messiáš. Velice na ně působil úkaz podivných změn v přírodě, neboť sotva Kristus Pán pověšen byl na kříži, hned slunce začalo se zatmívati. Jiní konečně nepřestali se rouhati a posmívati se, v čemž je posilovali vlastní kněží a představení, dělajice si hlasitě úštěpky: Jiným pomáhal, ať pomůže sám sobě, je-li on Kristus vyvolený Boží (Luc. 23, 35.) . . . Nechať sstoupí s kříže, a u věříme jemu (Mat. 27. 42.). Nenávist těchto nepřátel ještě se rozmohla z toho důvodu, že Pilát poručil na záhlaví kříže přibítí nápis ve třech jazycích:

Ježíš Nazaretský, král židovský a přes naléhání židů nechtěl změnití toho nápisu.*)

Posmívali se též Ježíšovi římsí vojáci, podávajíc mu ocet a řkouce: Jsi-li král židovský, pomoz si sobě! Před tím však rozdělili mezi sebe jeho šaty kromě sukně nesešíváné a celé tkané, o niž metalí los. Sukně tato, uchovávaná dosud v Trevíru, představuje symbolicky jednotu církve Kristovy, kdežto jiné šaty jsou znakem všeobecnosti církve.

Posmíval se konečně Božskému Spasiteli jeden z dvou lotrů, volaje s kříže svého: Jsi-li ty Kristus, pomoz sobě i nám!

Káral jej za to druhý lotr, řka: Ani ty se Boha nebojíš, ježto v témž odsouzení jsi? A my zajisté spravedlivě, neboť dostáváme za to, co náleží na skutky naše, ale tento neučinil nic zlého (Luc. 23, 39.—41.). Uznal nevinu Kristovu, uvěřil, že Ježíš jest Bůh a Spasitel, pocítil hlubokou lítost nad svými zločiny, vyzpovídal se veřejně a zvolal hlasem víry, naděje, lítosti a lásky: Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého.

Odkud tak veliká víra tvá, milý lotře? Hledíš na skonávajícího a prosíš jej o život. Vidíš Ukřižovaného a mluvíš o jeho království. Zdaliž jsi slyšel o jakém králi, aby po smrti panoval? Hle, všechn svět jím pohrdl, všichni jej zavrhují, a ty jej vyznáváš Bohem a prosíš o milost?

A Spasitel odměnil tu velikou víru dobrého lotra, jenž dle tradice jmenuje se Dismas; neboť hned mu odpovídá: Dnes budeš se mnou v ráji. Již jsou ti odpuštěny zločiny celého života, jsou smyty v té krvi, která plyne z mých ran. Doufej, neboť této chvíle stal jsi se dítětem mým a dědicem mého království.

---

*) Značná část té destičky chová se dosud v Římě v basilice sv. Kříže.

Ó šťastný lupiči — volá tu sv. Chrysostom — ani na kříži jsi nezapomněl dávného svého umění; v jedné chvíli ukradl jsi království nebeské.

Jaká to pro nás útěcha! Stojte nad samou propastí pekelnou lotr se obrátil, abychom poznali nevyzpytatelné milosrdenství Boží, které ani těch největších hříšníků neodmítá, volají-li s lítostí a důvěrou o záchranu; neboť vždy zpravdňuje se přípověď Páně: Pak-li by bezbožný činil pokání ze všech hříchů svých, všech nepravostí jeho, kteréž činil, nevzpomenu (Ezech. 18, 21.).

Obrátil se lotr a tím také zavrhl nevěru těch křesťanů, kteří volají s oněmi židy: Sestup s kříže a uvěříme — ačkoli vidí kříž jeho vyvýšený a třebaže zázraky jeho lásky a moci naplňují celý svět.

Obrátil se lotr, neboť na jeho kříž padl stín kříže Kristova jako odlesk milosrdenství; nechť tedy hříšníci běží pod stín kříže Ježíšova a ke stupňům oltáře, na němž Pán utajený ve svátosti lásky spočívá, a pocítí jeho účinnost.

Obrátil se lotr, neboť Matka Nejsvětější modlila se zaň a stanula vedle jeho kříže, nechť tedy hříšníci spěchají k té Matce milosrdenství, a ona jim usnadní cestu pod kříž a dovede je k srdci Ježíšovu.

Obrátil se dobrý lotr a s kříže dostal se do předpekli a z předpekli vstoupil hned za Ježíšem do nebe, kdežto lotr zlý spadl s kříže v strašné peklo.

To jest výstraha pro všechny, aby jednak doufali v milosrdenství Boží, ale s druhé strany nedoufali opovážlivě a netrvali v hříších, a nepřestávali se lekati spravedlnosti Boží. A protož i ty, knězi, doufej a lekej se, čili jak tě nabádá sv. Bernard, celuj obě nohy Ukřižovaného, neboť z jedné plyne sladká naděje, z druhé spasitelná bázeň. Zda tak činiš?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Ježíši, Tys mi po tolikráte odpustil těžké hříchy mé, a já hněvám se najednou na bratra svého pro lehkou urážku. Prominul jsi mi dluhy na tisíce talentův, a já pro několik grošů hrduji bližního a chci jej uvrhnouti do vězení. Než od nynějška složím každou urážku neb křivdu u stop kříže Tvého a odpustím z lásky k Tobě. Od nynějška také netoliko sám budu doufati a lekati se, ale nebudu litovati práce ve zpovědnici, na kazatelně a kde se mi příležitost naskytne, abych ochraňoval ubohé hříšníky před trestem Tvým, táhl je k Tobě a smířoval s Tebou. Ty jen ostříhej mne samého před hříchem a žehnej mé práci pro duše; a ve chvíli mé smrti přijď ke mně s Nejsvětější Matkou Tvou, abych umíraje uslyšel od Tebe ta potěšující slova: Dnes budeš se mnou v ráji.

Rozjímání XVI.

Ženo, hle syn tvůj. Synu, hle matka tvá!

I. Celá Trojice Nejsvětější ustanovila od věkův, aby Syn Boží přijal na sebe lidské tělo působením Ducha svatého z Panny Neposkvrněné, Nejčistší a Nejsvětější a aby ta Panna přijala dobrovolně důstojnost mateřství Božího a tak aby se stala účinným nástrojem v díle vtělení Slova a vykoupení světa. Poněvadž Slovo vtělené mělo smrtí křížovou vykoupiti svět, proto bylo záhodno, aby Matka Vykupitelova měla účast v jeho bolestech, tím spíše, že měla zářiti všelikou svatostí a tudíž i aureolou mučedníkův, a že měla se státi matkou a potěšitelkou všech trpících, a tedy se slušelo, aby prvé sama seznámila se s bolestí a to v jejím nejvyšším stupni.

Skutečně po Spasiteli světa Nejsvětější jeho Matka trpěla nejvíce ze všech lidí, takže o ní platí slova pro-

rokova: Komu tě přirovnám anebo komu tě podobnou učiním, dcero jerusalemská? Neboť veliké jako moře jest potření tvé (Thren. 2, 13.), a že právem ji nazývá církev svatá královnou mučedníků.

V pravdě mučednictví Mariino začalo v té chvíli, kdy jí anděl zvěstoval, že bude matkou očekávaného Spasitele; neboť připomínala si tehdy jednak všechna proroctví zvěstující její muky, jednak Bůh zjevil jí bolestnou budoucnost, což také později předpověděl ústy Simeonovými: Tvou vlastní duši pronikne meč.

Obětování Božího děťátka ve chrámu bylo prvním mečem zraňujícím její duši, — útěk do Egypta a smutné tam bloudění bylo mečem druhým, — ztráta dvanáctiletého Syna za pouti do Jeruzalema byla mečem třetím. V Nazaretě bylo několik let duchovní radosti a klidu, které však přerušila smrt milovaného ženicha Josefa, a zasmušovalo stálé předvídaní muky Božského Syna.

Veřejný život Pána Ježíše přinesl Nejsvětější Panně Marii jisté potěchy, ale též působilo těžké bolesti, když musela patřiti na převrácenost a zatvrzelost fariseův a starších židovských.

Konečně přiblížil se čas umučení. Ó Matko Bolestná, kdo vypoví, co jsi tehdy vytrpěla; neboť všechny bolesti Synovy odrážely se ve Tvém srdci.

O quam tristis et afflicta

Fuit illa benedicta

Mater Unigeniti!

Quae moerebat et dolebat,

Pia Mater dum videbat

Nati poenas inclyti.

Když Pán Ježíš za modlitby v zahradě krvavý pot vyléval, Maria, ač nepřítomna, účastnila se v duchu

jeho úzkostí. Když jej přivedli k Pilátovi, Maria stála v tlačenici před radnicí a tu byla svědkyní, která pochopové šlehali jeho tělo ostrými biči, která vojáci vtiskli mu na hlavu trnovou korunu, která Pilát představil jej s pavlánu, a lid volal vztekle: Ukřižuj, ukřižuj ho! Když pak vydán byl výrok smrti, a Nejsvětější, přirovnán byv ke zločincům, vzal kříž na ramena, Matka Bolestná chtěla se aspoň na chvíli přiblížit k němu, aby mu setřela krev s tváří; ale nelitostní vojáci tomu nedopustili. Šla tedy za Ježíšem na Kalvarii; a jak veliké tam zakusila muky, patříc, která jejího Božského Syna rozpínají na kříži, která spouštějí kříž v otvor skalní a která ze čtyř ran plynou proudy krve, — tu zase slyšíc, která kladivo tluče v hřeby, která katané zlořečí, která zlý lotr se rouhá, která kněží se posmívají, která Ježíš se modlí a odpouští a konečně v ruce Otce nebeského ducha svého odevzdává.

Skončila se jeho muka, ale neskončily se bolesti Mariiny; toliko že po nanebevstoupení Božského Syna proměnily se v neustálou tesknost, která konečně ztrávila její život.

Eja Mater, fons amoris,
 Me sentire vim doloris
 Fac, ut Tecum lugeam!
 Fac, ut ardeat cor meum
 In amando Christum Deum,
 Ut ipsi complaceam.

Bolesti Mariiny byly morální, ale ne méně citelné, poněvadž »křižování Synovo křižovalo zároveň Matku«;*) a správně řekl sv. Bernard, že od nich Maria ne jednou, nýbrž tisíckrát musila zemřít.

Od onoho proroctví Simeonova, čili spíše od chvíle zvěstování tkvěly ty bolesti spolu v jejím

---

*) Sv. Augustin.

srdci jak ostré meče, a když přicházela na ně řada, vbíjely se hlouběji v ránu, takže nebylo v nich přestávky ani úlevy.

Mimo to zvětšovala tyto bolesti nesmírné láska Matky Nejsvětější ku Spasiteli; vždyť Spasitel byl netoliko jediný její Syn, ale spolu Syn Boží, a tedy nekonečně dokonalý, nekonečně milující a nekonečné lásky hodný. A hle, tomuto Synu strašné muky snášejícímu netoliko nemohla v ničem ulehčiti, ale co více, přítomností svou rozmnožovala bolest jeho srdce. Chtěla aspoň zlíbatí jeho nohy, když visel na kříži, ale divocí vojáci stáli na stráži; jedině tedy v srdci vzdychala k němu: Ó drahý Synu můj, proč nemám křídel, abych vzletěla na Tvůj kříž a osladila Ti strašné muky? Proč lidé necitelní vzdalují mne od Tebe, jediné štěstí moje?

Nemálo také trápila Nejsvětější Pannu láska k lidem. Přála si netoliko posvěcení apoštolův a lidu židovského, ale i spasení celého lidstva; zatím však musila viděti, kterak Božského Mistra jeden z učedníků prodal, druhý zapřel, ostatní opustili, — kterak větší část židů v ukrutné zaslepenosti odvrhla svého Spasitele a uvalila na sebe strašný trest; — a mimo to duchem Božím předvídala, že mnoho lidí pohrdne křížem Kristovým aneb odvrátí se od jeho církve, — že mnoho lidí zahyne, odporujíc jeho lásce.

Všechny ty bolesti snášela však Maria s nevýslovnou statečností převyšující stálost všech mučedníků, takže nechtěla jich zkrátiti a nehledala v nich útěchy. Za mučení Kristova mohla zůstatí v úkrytu, neboť kteráž matka chce se dívati na muky svého dítká! Avšak Nejsvětější Matka jde na Golgotu a stojí pod křížem. Vidí tam strašné utrpení nejmilejšího Syna a cítí je v srdci, a přece neumdlévá, neroztrhává roucha, neškubá si vlasů, ale stojí. Slunce zakrývá svůj obličej, skály pukají lítostí, celá příroda chvěje se hrůzou, a

Maria neodvrací svých očí od kříže, nepadá na zemi, ale stojí. Ač plna hořkosti, nenaříká si před Bohem, nezlořečí židům, nesvolává pomsty na katany, ale stojí tichá, trpělivá, statečná, modlíc se a žehnajíc nepřátelům.

Ó Královno mučedníkův — možno tu zvolati se sv. Bonaventurou — kde jsi stále? Zda toliko pod křížem? Ó nikoliv, Tys visela spolu se Synem na kříži, spolu s ním ukřižována, s tím rozdílem, že Syn na těle, a Ty na srdci. Tam, ó Paní má, kopím probodeno bylo srdce Tvé, tam trním korunováno, tam pohrdáno, posmíváno, potupami a octem napojeno. Ó drahé srdce lásky, proč jsi se stalo srdcem bolesti? Hledám, ó Paní, srdce Tvého a nalézám rány, biče, trny a kříž.

A Maria netoliko snášela statečně všecka utrpení, — netoliko oddávala s radostí svůj život, aby tak účast měla se Synem v díle vykoupení, ale vykonávajíc jaksi duchovní kněžství obětovala život Synův za hříchy světa; proto vhodně řekl jistý spisovatel, že na hoře Kalvarii byly dva oltáře, jeden v těle Kristově, druhý v srdci Mariině.*)

Kterak se odvděčíš za to Matce Bolestné?

Hle, uvažuj srdcem soucitným její bolesti, zvláště modlíš-li se druhý díl růžence anebo konáš-li křížovou cestu, a za to můžeš se nadíti, že Maria zjedná ti za živa vroucí úctu k umučení Páně a zvláštní lásku ke Spasiteli, jemuž slzy prolité nad bolestmi Matky Nejvyšší jsou velice milé; při smrti pak zachrání tě od útisků vnitřních a vyprosí ti milost upřímné kající. Pomodli se také časem na ten úmysl krásný hymnus: *Stabat Mater Dolorosa* a zvláště tyto sloky:

Sancta Mater istud agas,
Crucifixi fige plagas

---

*) Opat Arnoldus De cruce.

Cordi meo valide.

Fac, ut portem Christi mortem,

Passionis fac consortem

Et plagas recolare.

Za druhé z lásky k Matce Bolestné chraň se velikého hříchu, pamatuje, že kolikráte těžce hřešíme, tolikráte obnovujeme muky Spasitelovy, a kolikráte křížujeme Krista, tolikráte obnovujeme bolesti jeho Matky; neboť každý smrtelný hřích jest křížem pro Krista, mečem pro Marii.

Konečně uč se od Matky Bolestné snášeti a posvěcovati svá utrpení a v jejím soucitném srdci, jakož i neméně v srdci Spasitelově hledej síly a úlevy! Zda jsi dosud tak činil?

II. Ne zůstavím vás sirotků, tak slíbil nej-laskavější Spasitel a splnil svůj slib; neboť nedosti na tom, že nám dal všechno, co měl, konečně sebe samého, ale chtěl mimo to, aby jeho vlastní Matka byla matkou naší; a tuto vůli svou takorča v závěti zapsal.

S výsosti kříže vidí Matku nejmilejší, ukřížovanou na duši a přece plnou lásky k lidem; vidí též milovaného učedníka Jana, v něm pak celé pokolení lidské trápené tolika bédami a vztahující ruce ke kříži; — a lítost maje nad jeho sirobou praví: Ženo, hle, syn tvůj, — synu, hle, Matka tvá; jakoby chtěl říci: Ženo, vyvolená od věků, slíbená v ráji, očekávaná od celého pokolení lidského, — Ženo, Dcero Otce Nebeského, Nevěsto Ducha svatého, Matko má, budiž zároveň dobrou matkou všechněm učedníkům mým, všechněm lidem; nechať všichni mají v tobě utěšitelkyni, ochránkyni, prostřednici. A vy, děti Adamovy a děti moje, hrňte se s láskou k té Matce, abyste spočinuly na jejím srdci a skrze ni se spojily se mnou!

Ó kterak tu neděkovati Pánu, že nám dal takovou Matku; kterak tu nevolati s prorokem: O milosr-

denstvích Hospodinových na věky zpívati budu (Ž. 88, 2.); kterak nepoklekati u nohou té Matky a neprositi: Měj i mne za syna a provázej mne po celý život, až mne přivedeš do nebe!

V oné chvíli požehnané Syn Boží netoliko prohlásil Matku svou za Matku naši, ale zároveň rozšířil její srdce, takže jí objala celé lidstvo a zvláště všechny nešťastné; proto vhodně řekl Dionysius kartuzián, že za umučení Páně prsy Nejsv. Panny Marie naplnily se krví Spasitelovou, aby jí mohla kojiti své děti. Ó bídne lidstvo, rozvesel své srdce a setři své slzy! Již nejsi sirotou, neboť máš Matku milující, k níž každé chvíle můžeš volati: Zachraň mne, pozdvihni mne, potěš, Matko Maria!

Jak dobrá to Matka! Ona zná bolesti a bídy naše, neboť nás porodila pod křížem. Ona má soucit s námi, neboť zamilovala si nás láskou mateřskou; zamilovala si nás proto, že vidí v nás děti Otce Nebeského a přijaté děti své. Pěkně řekl bl. Jan Maria Vianney: »Srdce Mariino jest tak ohnivé a citlivé, že srdce všechněch matek dohromady přirovnána k jejímu srdci jsou kouskem ledu.«

Ó jak veliká a mocná to Matka! Sám Syn Boží byl jí na zemi poddán, takže na její prosbu uspíšil zázrak v Káně; když pak ji vzal do nebe, rozdělil se s ní o království milosrdenství a učinil ji rozdělovatelkou pokladů nebeských. Ne bez příčiny tvrdí též Otcové církevní a spisovatelé duchovní, že Maria jest všemohoucí skrze všemohoucnost Synovu — že moci její, jakožto moci »Matky na kolenou«, nic nedovede se opřítí a přímluva její jest vševládná (omnipotentia supplex), — že ona všelike dary, všelike ctnosti, všelike milosti rozdává, komu chce, kdy chce a jak chce, neboť Bůh sám tak ustanovil, abychom všelike dobra přijímali skrze ruce Mariiny.*) Mimo to svatí dokazují, že modlitby naše rychleji

*) Sv. Bernard a Richardus a S. Laur.

budou vyslyšeny, budeme-li je vysílati skrze ruce Mariiiny, nežli kdybychom je obraceli přímo ke Kristu, a to proto, že Pán Ježíš jako Soudce vidí v nás nejednou hříchy a v modlitbách našich veliké nedostatky a může je zamítnouti, kdežto Matka milosrdenství přičiňuje k nim vlastní zásluhy a tak zjednává jim milé přijetí.*) Konečně svatí nás učí, že nejsnazší cestou ke spasení jest opravdová úcta k Nejsv. Panně a že ten, kdo pokorným a čistým srdcem slouží Marii, tak jest si jist nebem, jakoby již byl v nebi.

Toto mateřství a prostřednictví Mariino jest nevýslovným štěstím pro všechny lidi, a tudíž i pro kněze, kteří potřebují hojnějších milostí, poněvadž i pro sebe i pro duše jiných. Kéž tedy i tobě, knězi, jest Maria matkou milovanou! Jejím srdci a její ochraně denně se odporoučej, odevzdávaje pod její stráž duši i tělo, život i smrt, svou i cizí spásu! Chceš-li obdržeti od Boha nějakou milost, pros skrze její přímlovu! Máš-li počítí nějakou důležitou věc, pros o její požehnání! Když pokušení na tebe doráží, vzývej ji o pomoc! Když nějaký kříž na tebe doléhá, hledej u ní útěchy! Mimo to všechny své dobré skutky a oběti skládej v ruce Mariiiny, aby tím milejší byly Bohu, a nedopusť, aby neuplynul ani jeden den, v němž bys nevěnoval nějakého dárku na památku své Nejmilejší Matce! Zda jsi tak činil dosud?

Z p y t o v á n í s v ě d o m í. P ř e d s e v z e t í.

Ó Ježíši, s celým nebem a s celou zemí vzdávám Ti vroucí díky, že jsi mi dal Matku Svou za matku, ale zároveň prosím, abys v srdci mém vzbudil velikou lásku k té Matce. Ty pak, ó Královno mučedníků, pros za mne u Syna Svého, bych miloval všeliký kříž, který na mne sešle! Nechať tak ochotně oddám se Bohu se vším, jako Ty jsi se oddala, uslyševši před-

*) Sv. Anselm De excell. Virg. c. VI.

pověď Simeonovu; nechať tak spokojeně snáším nenávist lidskou, jako jsi Ty snášela pronásledování Herodovo; nechať s takovou bolestí hledám ztraceného Ježíše, s jakou Ty jsi jej hledala ve chrámu; nechať tak statečně jdu cestou zkoušek Božích a pohrdání lidského, jako Ty jsi šla na Kalvarii, nechať tak trpělivě zůstanu u kříže chudoby neb choroby, jako Ty jsi stála pod křížem Syna Svého; nechať s takovým klidem hledím na ostatky drahých osob aneb na hrob vlastních nadějí, s jakou Ty jsi patřila na jeho nejsvětější Tělo, když jsi je ukládala do hrobu slovem, nechať v životě i při smrti podobám se Tobě Matko Bolestná, abych Tě za to spatřil jednou na trůnu slávy.

Quando corpus morietur,
Fac, ut animae donetur
Paradisi gloria!

Rozjímání XVII.

Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil? Žízním.

I. Na Kalvarii dějí se strašné věci. Slunce zakrylo svůj lesk a zbledlo, takže nad Jerusalemem a nad celým světem rozprostřely se hrubé temnoty, které trvaly od hodiny šesté do deváté, to jest, od poledne do třetí po poledni, a na které vzpomínají též spisovatelé pohanští.

Když Pán Ježíš narodil se v jeskyni, jasnost Boží obklíčila pastýře (Luc. 2, 9.); za to však při jeho smrti stala se tma po vší zemi. Podobně děje se v duši. Když narodí se v ní Pán Ježíš svou milostí, přichází s ním světlo; když však po těžkém hříchu z ní odchází, temnoty ji obklopují; a tyto temnoty houstnou, když duše ztrácí netoliko posvěcující milost, ale i víru. Ó běda takové duši, běda

všechněm nevěrcům, pro které zatmělo se slunce spravedlnosti — Ježíš Kristus!

Běda také bylo oněm židům, že neuvěřili v Božského Spasitele; — oni nyní ve smrtelném strachu zakrývají své tváře a utíkají do města, kdežto jiní žalostně pohlížejí na kříž a bijí se v prsa.

Mezitím Pán Ježíš se modlil, odřikávaje, jak tvrdí Otcové, žalm 21. obsahující předpověď jeho umučení; a do jeho duše vtírá se strach a bolest větší nežli před tím v Gethsemane. S výsosti kříže patří na bezbožný Jerusaleme odmítající od sebe spasení a vidí tížící jej kletbu, vidí dále celou zemi a na ní tolik hříchů, tolik zločinů, tolik bludů, tolik odpadů, — a z toho tolik křížů vložených na sebe i na své sluhy. V patách za těmi kříži vidí tresty a rány dopadající na lidstvo; a co nejbolestnější, vidí tolik duší, any hynou na věky, odporující jeho lásce. Pán Ježíš trpí strašně na těle i na duši a odnikud nemá potěchy. Nepřátelé nepřestávají metati naň urážky a rouhání: Jsi-li Syn Boží, sestup s kříže... Pomoziž sám sobě... Doufal v Boha, ať ho nyní vysvobodí. (Mat. 27, 43.). V pravdě Matka Nejsvětější se svatými ženami a sv. Janem projevují tiše svůj soucit; ale její pohled rozmnožuje bolest srdce Ježíšova.

Snad aspoň od Otce nekonečně milujícího dostane se mu nějaké úlevy? Ach, Otec nebeský dodává ještě bolestí, neboť odnímá svému nejmilejšímu Synu potěchu vnitřní a citlivou, již se těšila jeho duše hypostaticky s Božstvím spojená, čímž upadá v utrpení duchovní, nejtěžší ze všech. Není divu, že z této duše takoruka na kříži rozpjaté vyrývá se výkřik bolesti: Eli, Eli, lama sabachtani. Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?

Ti, kteří stáli pod křížem, domnívali se, že Pán Ježíš volá na pomoc Eliáše; a jeden voják v z a v

houbu naplnil octem a vložil na třtinu a dával mu pít;*) než druzí pravili: Nechej, ať uvidíme, přijde-li Eliáš, aby ho vysvobodil (Mat. 27, 46.—49.).

Bože můj, proč jsi mne opustil? — těmi slovy chtěl Pán Ježíš výraz dáti své muce, těžkosti našich hříchů a hrůze opuštěnosti, v něž hříšník upadá již zde na zemi a zvláště v pekle. Božský Spasitel představil se v tu chvíli jako vinník před Soudcem, jehož spravedlnosti dostiučinil za hříchy všech lidí; ano dle slov sv. Pavla »učiněn byl pro nás zlořečenstvím« (Hal. 3, 13.). Mimo to pokornou touto modlitbou sloučenou, jak praví apoštol, se slzami, vzdal Syn Boží Otci nebeskému nejhlubší čest a projevil nejdokonalejší lítost za naše hříchy; nám pak zjednal milost skroušenosti za spáchané viny a sladkou potěchu v utrpeních, abychom ani za života ani při smrti nemuseli volati: Bože můj, proč jsi mne opustil.

Pán Ježíš modlil se i za tebe, knězi; a proto mu za to děkuj vroucně, ale zároveň ve spojení s jeho srdcem lituj upřímně hříchův a střež se hříchů v budoucnosti čili žij ve světle, aby slunce milosti nezačernilo se ti na věky, a abys nebyl uvržen »do země tmavé a přikryté mrákotou smrti, do země bídy a temnosti, kde věčná hrůza přebývá« (Job 10, 21.), — do té země plné strachu, kde hříšníka všechno opouští kromě spravedlnosti Boží.

Máš tu rovněž vzor, kterak se chovati v opuštěnosti duchovní, kterou Bůh sesílá časem na duše zbožné, které chce dokonaleji očistiti a ku přijetí cenných milostí připraviti. V ten čas odnímá Bůh na chvíli světlo vnitřní, chut k dobrému a potěchu duchovní, čímž zdá se duši, že ji Bůh pro její hříchy zavrhl a

---

*) Vojáci římsí schlazovali se octem zředěným vodou a nazývaným posca.

zatratil, — že již není pro ni naděje ani odpuštění, — že všechny její modlitby, svatá přijímání, dobré skutky odporoučely Bohu, — že za života jest v pekle, — zvláště protože s vyprahlostí spojena jsou obyčejně strašná pokušení a že se jí zmocňuje černá zoufalost.

Dopustil-li by na tebe Bůh takovou zkoušku, lituj hříchův a pokořuj se, neboť možná, že to trest za tvé viny, ale nezoufej, jsa pamětliv, že Pán tebe neopustil skutečně, nýbrž jen zdánlivě a pro tvé dobro, abys Bohu sloužil jako syn milující a nikoli jako placený nádeník za groš potěchy!

Pamatuj rovněž, že pravá láska nezáleží na pocitech, nýbrž na plnění vůle Boží a že jiná věc jest milovati a jiná věc lásku tu cítiti — jiná konati dobrý skutek a jiná míti jistotu a potěchu, že byl vykonán.

Pamatuj posléze, že tou cestou opuštění šlo mnoho svatých kněží. Tak na př. bl. Jan Maria Vianney říkal o sobě: »Usýchám z tesknoty na té bídné zemi; duše má jest smutná až k smrti.« On též viděl před sebou neustále otevřené peklo a místo pro sebe tam určené. Trvalo to 35 let bez přerušení; přes to nehověl si v umrtvování a v pracích a nikdy si před lidmi nenaříkal; nejednou však říkával s kazatelny: »Zkoušky Boží nejsou tresty, nýbrž milostmi pro ty, kteří Pána Boha milují.«

V těchto útrapách posilovala jej milost Ježíšova jako anděl Boží; a hora Tábor ležela u něho blízko zahrady Gethsemane.

V zahradě této přebýval sv. biskup Alfons z Liguri; neboť po 18 měsíců zakoušel netoliko veliké vyprahlosti a strašlivých obav, ale i krutých pokušení proti víře, naději, pokoře a čistotě (v 88. roce života!), takže nemohl přistupovati k oltáři, ani přijímati Nejsv. svátosti, ani pohlížeti na kříž. Záchranou jeho bylo, že poslouchal naprosto svého zpovědníka a že v čase pokušení volal se slzami: »Ježíši, Maria, přispějte mi

na pomoc! Ó můj Ježíši, nedopusť, abych byl zavržen a dostal se do pekla, kde bych Tebe nemohl milovat! Trestej mne, jak toho zasluhuji, ale nezavrhuj mne od sebe! Ó Maria, nezachrániš-li mne, stanu se horším zločincem nežli Jidáš.«

Podobně i ty, knězi, modli se ve chvíli vyprahlosti neb pokušení a při tom plň věrně všechny povinnosti, poslouvej svého zpovědníka a očekávej trpělivě potěchy Boží! Buď též andělem strážným těm duším, které takovými zkouškami jsou navštěvovány!

II. Od poslední večeře neměl Pán. Ježíš nic v ústech kromě vína smíchaného se žlučí, které mu podali před ukřižováním a jehož okusiv, nechtěl pít. Avšak utrpení tohoto a předcházejícího dne, zejména ztráta krve v Gethsemane, bičování, trním korunování, cesta na Kalvarii, přibití na kříž vyvolaly strašnou horečku a palčivou žízeň; proto není divu, že zvolal: Žízním.

A po čem žízníš, ó Ježíši? Zda toliko po vodě osvěžující? Ach, nikoli, já žízním — praví Pán, — po Tvé slávě, Otče můj, a po dostiučinění za urážky, které ti hříšní lidé působí. Žízním po vašem obrácení, duše nevěřící a hříšné, abyste nezahynuly na věky, když jsem za vás prolil všechnu krev svou. Žízním po vašem posvěcení, duše věřící, žízním po vaší lásce, vašich modlitbách, vašich přijímáních smírných, vašich umrtvováních a milosrdných skutcích, abych byl pro vás vším, jako jsem se celý oddal vám. Žízním po vašem sebezapření a vaší horlivosti, kněží moji, abyste s velikou čistotou srdce a s naprostou obětovností pracovali o spáse duší a také ochotni byli umřítí za mne, jako já za vás umírám.

Ó Ježíši, kterak bychom neměli ukojiti Tvé žízně, když nás sám napájíš vodou pravdy a milosti tryskající do života věčného a sám nás vyzýváš: Žízní-li kdo, pojď ke mně a pij! (Jan 7, 37.). Bohužel, jsou křesťané nelítostní, kteří Pánu místo občerstvující

vody podávají hořkou žluč a kyselý ocet svých hříchův, — ten nestřídmosti, onen smilstva, jiný lakoty neb nenávisti. Ale též lekati se má každý z nich, aby nemusel jednou zvolati jako onen boháč v pekle: Dejte mi aspoň kapku chladící vody, neboť strašně trpím v tomto plameni.

Zda lekáš se těch muk? Zda nepodáváš také časem Pánu žluči nějaké vášně?

Veliká byla bolest Nejsv. Matky; že nemohla uhasiti žízně Ježíšovy, neboť nebylo jí dovoleno přiblížiti se ke kříži s nádobkou studené vody ani utřiti krev tekoucí zpod trnové koruny. Za to plnic přání srdce Ježíšova modlila se za obrácení nevěřících a hříšníkův. Tak i ty čiň, knězi; a netoliko se modli, ale i pracuj a trp! Zda tak činíš? Zda zvláště pracuješ na obrácení pijanů, jichž, bohužel, jest ještě nemálo v zemi polské?

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Ježíši, Ty vise na kříži viděl jsi též mne prostřed nesčetného zástupu hříšníků, modlil jsi se za mne, litoval jsi za mé hříchy a volal jsi na mne: Žízniím. Avšak já místo abych s Matkou nejsvětější obětoval Ti slzy lásky a s Magdalenou slzy lítosti, podával jsem Ti s vojáky římskými ocet choutek pozemských. Než Ty, ó Pane, proměň ten ocet ve víno svaté lásky, nechť od nynějška oplakávám své hříchy, nechť pracuji pro Tebe a trpím pro Tebe, nechť také vedu k Tobě jiné duše kající a milující!

Rozjímání XVIII.

Dokonáno jest. Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého.

I. Sotva Pán Ježíš okusil octa podaného mu v houbě a tak naplnil prorocství: V žízni mé napájeli mne octem (Ž. 48, 22.), ihned potom

řekl: **Dokonáno jest**; jakoby chtěl říci: Již se naplnilo všecko, co o mně předpověděli proroci a co naznačovaly mé předobrazy, — již obět dostiučinění a lásky dokonána, spravedlnost Otcova usmířena, lidstvo vykoupeno, satan přemožen, milost zjednána, Starý Zákon ukončen, Nový Zákon krví mou posvěcen, církev má založena a všemi poklady duchovními opatřena. Již umírám, abych od nynějška žil v obrozeném lidstvu a v milionech duší, abych přebýval s lidmi na tolika oltářích a v tolika svatostáncích, abych kraloval v církvi vítězné, bojující a trpící.

Hleď, knězi, abys za příkladem Spasitelovým opakoval často v životě: **Dokonáno jest** — hle, ó Pane, plním vůli Tvou!

Hleď zvláště, abys tak mohl říci v hodině smrti!

Modli se proto, bdi a pracuj, bys až do konce, a tudíž i v stáří, byl knězem podle srdce Ježíšova. Pros také Pána Boha o svaté kněze pro svou diecesi, pro náš národ a pro celou církev, neboť ne neprávem říkával sv. Filip Nerejský: »Dejte mi deset kněží, skutečně plných ducha Božího a já se zavazuji obrátiti celý svět.«

Kdybys, knězi, měl dnes umřít, zda bys mohl spokojeně říci: **Dokonáno jest**?

II. Již tři hodiny visel Pán Ježíš na kříži a smrt neodvažovala se k němu přistoupiti, neboť On sám řekl: »Nikdo neodnímá života ode mne, nýbrž já jej dávám sám od sebe (Jan 10, 28.). Konečně jako Pán života a smrti dovolil, aby smrt přiblížila se k němu a přerušila ten podivuhodný svazek duše s tělem. Nastává největší okamžik v dějinách světa, který očekávalo lidstvo od své kolébky, okamžik, který dojíká nebe i zemi. Země se chvěje hrůzou, v nebi pak andělové začínají zpívat píseň bolesti a zároveň píseň nadšení, neboť Syn Boží má

umřítí v lidském těle. Tu zvolal Ježíš hlasem velikým na znamení, že jest pravý Bůh, a že dobrovolně umírá: Otče, v ruce Tvé poroučím ducha svého; a nakloniv hlavu, jakoby chtěl požehnati Matku a celé pokolení lidské, odevzdal ducha svého v ruce Otce nebeského.

Ó Ježíši náš drahý, již tedy umíráš! A my sirotky ubohé, kam se podějeme? Ó dej nám umřítí s Tebou, neboť nemůžeme žítí bez Tebe!

Umřel náš Spasitel, abychom skrze něho měli život svatý, to jest, žili pro něho. Umřel náš Otec, abychom u něho nalézali potěchu v životě i při smrti. Umřel náš Král, abychom s ním jednou kralovali. Umřel náš Mistr, abychom se naučili od něho umíratí.

Před tím byla smrt něčím strašným, a to i pro lidi věřící; ale Spasitel sestoupil sám na tu cestu temnou, vrhl na ni požehnané světlo své a postavil u ní svůj kříž jako zřídlo potěchy a znamení naděje; — co více, On sám přichází do duše umírajícího křesťana jako posila nebeská; rovněž ani Matka Nejsvětější nepouští v ten čas svého dítěte, které s důvěrou se tulí k jejímu srdci. Nic tedy divného, že smrt ztratila svou hrůzu pro duši věřící a milující a pro duše dokonalé, zvláště pro svaté kněze stala se toužebně žádanou. Vždyť apoštol Pavel chce býti rozdělen a býti s Kristem; sv. Jeroným volá ke smrti: »Vítám tě, sestro nejmilejší a družko nejlepší;« sv. Vavřinec Justiniani vybízí ty, kteří obklopují jeho lože: »Osušte slzy své, nyní čas radosti;« bl. Jan Maria Vianney prolévá hojné slzy, když do jeho skromné jizbičky vešel Pán utajený, jemuž tak horlivě sloužil; učený a zbožný Suarez praví ve chvíli smrti: »Nevěděl jsem, že tak sladko jest umíratí.«

Ty, knězi, modli se často o smrt šťastnou a o milost přijetí svatých svátostí v oné chvíli; modli se zvláště k srdci Ježíšovu kopím probodenému, prose

o přímluvu patrony umírajících, sv. Josefa, sv. Barboru, svého patrona a svého anděla strážce.

Připravuj se na smrt v čas a pečlivě! Budiž také celý tvůj život přípravou na chvíli poslední! Proto doporučuje se také velice měsíční rozjímání o posledních věcech a dobrá zpověď generální. Sv. Karel předvídaje blízkou smrt uchýlil se do Verallo, kde byly kapličky s obrazy umučení Páně. Tu modlil se téměř neustále a při tom ukládal si tuhé pokání, neboť požíval toliko chléb, spal na tvrdých prknech, trápil tělo zíněnou košilí a disciplinou. Skutečně devátého dne objevila se zimnice, která jej 3. listopadu 1584 přivedla do hrobu.

Když se přiblíží smrt, přijmi ji pokojně z rukou božích, třeba bys umíral nenadále, uprostřed velikých bolestí, po těžké nemoci, v polovině dnů svých, u veliké opuštěnosti a bez pomoci duchovní; vzbuzuj v té době co nejčastěji živou víru, neochvějnou naději, hlubokou lítost, touhu po Bohu a zvláště lásku k Bohu!

Nejlépe říkati střelné modlitby a v těžkých bolestech utíkati se k srdci Spasitelovu, k ranám Páně a k bolestem Nejsv. Matky. Sv. Karel Boromejský umíraje poručil umístiti před sebou obrazy Spasitele modlícího se v zahradě, ukřižovaného a položeného v hrobě, aby vzpomínkami na jeho smrt osladil a posvětil smrt svou. Sv. Ondřej Avelinský veda v poslední chvíli strašný boj s pokušeními, neodvracel očí svých od obrazu Nejsv. Panny a s její přímluvou zvítězil. Také jest dobře míti v ruce křížek a celovati rány Spasitelovy, jakož i růženec neb medajlku obdařenou odpustky.

Ve chvílích posledních nepatří se obírat se zemí, nýbrž Bohem a duší, — a neříkati jiných slov kromě sladkých jmen Ježíše a Marie. Tenkrát bude tvá smrt drahá před tváří Hospodinovou (Ž. 115, 15.).

III. Bůh v lidském těle umírá na kříži; proto celá příroda rmoutí se a lká. Slunce pláče lítostí a po tři hodiny nevydává světla, což vypravuje také pohanský spisovatel Phlegon. Země se třese hrůzou a skály pukají, čehož svědkyní jest patrná dosud rozsídlna skály kalvarské proti obyčejným zákonům přírody utvořené.*) V Jerusalemě otvírají se některé hroby, takže mrtví z nich vycházejí a po zmrtvýchvstání Kristově ukazují se na ulicích. Ve chrámu trhá se opona zakrývající Sancta Sanctorum na znamení, že veliká tajemství byla odhalena, že brána do nebe byla otevřena krví Ježíšovou, — že kněžství starozákonní bylo zrušeno.

Prostřed zástupu židovského na Kalvarii nastal úžas, a mnozí z těch, kteří stáli kolem kříže, obrátili se hned po kázání Petrově a přijali křest z rukou apoštolův. Ano setník římský a ti, kteří byli s ním hlídající Ježíše, vidouce zemětřesení a to, co se dělo, báli se velice a pravili: Jistě Syn Boží byl tento (Mat. 27, 54.). Mezitím Nejsvětější Matka s milovaným učedníkem Janem přiblíživši se ke kříži celovala proražené nohy Ježíšovy; Magdalena pak klečela u podnoží kříže, prolévajíc hojné slzy a sbírajíc šátkem krev Ježíšovu. Plakaly též tiše svaté ženy.

Přiblíž se i ty, knězi, ke kříži a viz — hle, hlava Spasitelova trním ověčená svěsila se k zemi, oči se zavřely, ústa umkla; ale přes to ozývá se z nich hlas žaloby na lid židovský a na ty křestany, kteří jej zavrhují anebo hříchy urážejí. Poslyš ten hlas! Lide můj, lide, co jsem ti učinil anebo čím jsem tě zarmoutil? Odpovídej mi! Já jsem tě vysvobodil ze země egyptské, ze země hříchu a zatracení a převedl jsem tě přes moře Rudé, moře své krve; a ty mne

*) Pohled na tuto puklinu, kterou jsem sám r. 1872 spatřil, obrátil jistého Anglikána, nevěřícího před tím v zázrak.

poutáš provazy hříchův a pošlapáváš mou krev. Lide můj, co jsem ti zavinil?

Já jsem tě vodil po poušti a dal jsem ti Mojžíše za vůdce, to jest své kněžstvo, — dal jsem ti oblek na půl jasný a na půl temný, to jest učení víry, — dal jsem ti desky přikázání, to jest svůj zákon, — dal jsem archu úmluvy jakožto slitovnici milosti, to jest svůj oltář a svou Matku a spolu živil jsem tě na poušti mannou, to jest tím chlebem, který s nebe sestoupil a dává život světu; ty však pronásleduješ mé sluhy, zavrhuješ mou pravdu, pošlapáváš můj zákon, utíkáš od mého oltáře a od mé Matky, a místo abys tesknil po manně nebeské, nasycuješ se blátem zemským. Lide můj, co jsem ti učinil?

Já jsem tě zasypal nesčíslnými dobrodiními, neboť abych tě vyvýšil, ponížil jsem sebe až k smrti kříže, až k Tajemství oltářnímu, — abych tě obohatil, zřekl jsem se všeho, ano i šatů svých, — abych tě šťastným učinil, přijal jsem pro tebe všelikou bolest; a ty mne stále bičuješ hříchy, urážíš a přibíjíš ke kříži. Lide můj, lide, co jsem ti učinil aneb v čem jsem tě zarmoutil? Odpověz mi!

A což odpovíme, ó Pane? Tys nám nic neučinil, ale my jsme Ti ublížili, neboť není špatnosti, které bychom se vůči Tobě nedopustili. Myšlenky naše a city naše poskvrněny, ústa pošpiněna, srdce pokaženo, a život náš jest jedno pásmo hříchův. A za takovéto nevděčníky a ničemníky jsi dal, Pane, svůj život? Opravdu, po tom poznávám, že Ty jsi pravý Bůh, neboť pouze sám Bůh může tak milovati.

Pozastav se nyní, knězi, nad sebou! Snad i na tebe si žaluje Pán s kříže!

Zpytování svědomí. Předsevzetí.

Ó Ježíši, i já jsem náležel ku Tvým nepřátelům, ke Tvým katanům; než nyní zkrušený a obrácený

vrhám se před Tvým křížem na kolena, líbám s láskou Tvé nohy, podstavuji svou hlavu pod kapky krve tekoucí z ran Tvých a prosím úpěnlivě: Nedopust, ó Pane, abych vykoupen jsa krví Tvou dostal se jednou do pekla, jehož jsem tolikráte zasloužil, a tam po celou věčnost proklínal Tvou lásku. Hle, já lituji svých hříchův a připovídám, že již nebudu Tebe křivovat. Za to však budu Ti věrně sloužiti, budu se modliti, budu pracovati a trpěti, abych uctil Tebe, ó Ježíši ukřižovaný, dokud nevydám posledního hlasu: Otče, v ruce Tvé poroučím ducha svého.

Rozjímání XIX.

Probodení srdce Ježíšova. Snětí s kříže.

Uložení do hrobu.

I. Ticho zavládlo na Golgotě. Lid strachem ohromený rozprchl se v různé strany; zbyly tam svaté ženy s Marií, Matkou Ježíšovou a s učedníkem Janem stojíce kolem kříže a plačíce. V tom přibližují se vojáci římské se železnými kladivy, aby přetloukli kosti ukřižovaných a pohřbili je před sobotou, neboť židé prosili o to Piláta. Několika ranami dobíjejí lotry, z nichž jeden dostal se do předpekli, druhý pak uvržen byl do pekla. Do předpekli sestoupila též duše Ježíšova, aby potěšila svaté Starého zákona očekávající tam s nevýslovnou tesknoutou Spasitele, nežli je vezme s sebou do nebe. Ó, jak veliká byla jejich radost, zvláště sv. Josefa, sv. Jana Křtitele, sv. prorokův, sv. patriarchův a našich prvních rodičův; proto také všichni složili poklonu a díky Vykupiteli světa. —

Pros i ty, knězi, abys uviděl Pána Ježíše ve slávě až duše tvá opustí tuto zemi!

Vojíní římské vidouce, že Ježíš nežije, odešli, ale jeden z nich, jak podání tvrdí, sám setník jménem Longinus

pouští uzdu koni, stane letem blesku pod křížem a vráží kopí v bok Spasitelův, tak že ostří proniklo srdce.

Když vytáhl kopí, vytryskla z rány krev smíšená s vodou jako pramen milosti Boží. Dojat seskočil s koně, poklekl, bil se v prsa a hlasitě vyznával, že Ježíš jest pravý Bůh a Spasitel. Ó veliké tajemství! Pohanský voják otevírá srdce Ježíšovo a první zakouší jeho milosrdenství, aby ukázal cestu všechněm lidem.

To srdce jest nejspanilejším trůnem Božského majestátu, nejsvětější svatyní Božství a spolu ohniskem lásky božsko-lidské, z níž vyšla církev jakožto nevěsta Kristova a Matka naše; a proto přicházejte všechny dítky té Matky svaté, abyste oslavily Nejsv. Trojici! Přicházej i ty, knězi, s poklonami a obětmi k Božskému srdci!

To srdce jest studnicí plnou milostí, ze které všichni mohou čerpati. Tato studnice jest otevřena pro všechny; Pán Ježíš také všechny k ní zve: Kdožkoli žízníte, pojďte k vodám! A proto přicházejte, srdce vyschlá, vyprahlá žárem starostí a pokušení, načerpat vody života z té studnice; přicházejte, srdce zraněná a slabá, vyléčit se a posílnit v tom zřídle věčně tryskajícím. Přicházej i ty, knězi, pro tu vodu, neboť i ty jsi sláb, a přece máš pracovati netoliko pro duši svou, ale i pro duše jiné. Pamatuj, že kolikráte ve mši svaté přijímáš, tolikráte přikládáš ústa svá k otevřenému srdci Ježíšovu!

To srdce jest školou všechněch ctností, ve které neumělí a maličci mají se učiti životu svatému, — a zvláště lásce, neboť to srdce obětovalo se z lásky na kříži a obětuje se ve svátosti oltární, — jakož i pokoře, neboť z jeho srdce vychází stále hlas: Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem. Spěchejtež tedy všichni do této školy a učte se žíti

podle Boha! Zda všichni tak činí? Zda srdce všech-
něch křesťanů a zvláště všechněch kněží jsou aspoň
trochu podobna srdci Ježíšovu? Ach kdež! Srdce
Ježíšovo nejčistší a nejsvětější, a srdce naše poddané
zlým žádostem a poskvrněné hříchy. Srdce Ježíšovo
laskavé a sladké, a srdce naše nedůtklivé a snadno
se unášející nenávisť. Srdce Ježíšovo milosrdné a cit-
livé, a srdce naše samolibá a tvrdá. Srdce Ježíšovo
planoucí horlivostí o slávu Otcovu a o spasení duší,
a srdce naše lhostejné a chladné k Bohu i k lidem.
Srdce Ježíšovo poslušné až k smrti, pokorné a trpě-
livé, a srdce naše urputná, pyšná a vznětlivá ke každé
nepříjemnosti. Prohlédni nyní, knězi, své srdce, zdali
podobno Ježíšovu; a najdeš-li v srdci svém vášeň a
chyby, pokař se, lituj a modli se: Ó Ježíši, vezmi
srdce mé a dej mi srdce Své!

Konečně to srdce jest naším útulkem, v němž
opuštěný najde přístřeší, prosící vyslyšení, pokoušený
posilu, ztrápený útěchu, hříšník milost lítosti a od-
puštění. Proto ve všech potřebách duchovních i po-
zemských spěchej, knězi, k tomu srdci! A nepotře-
bujes ho daleko hledati, neboť ono jest živé a vždy
tlukoucí v Nejsv. svátosti oltářní. Kdykoliv tedy sloužíš
mši svatou anebo se modlíš před svatostánkem — a
čiň to každodenně — tolikráte poroučej se srdci Je-
žíšovu skrze nejsv. Matku; s druhé strany, seč jsi,
rozšiřuj úctu a lásku k tomu srdci! Zda tak činíš?

Pamatuj, že národ polský vyznačoval se vroucí
úctou k nejsv. srdci Ježíšovu, neboť již r. 1765 bi-
skupové polští podali ke svaté Stolicí prosbu o potvr-
zení této úcty. Dnes po tolika ranách a za tolika ne-
bezpečností není pro nás jiné pomoci a naděje, jediné
v božském srdci Spasitelově a v přímluvě Ochránkyně
národa Marie. A proto třeba to často společnosti
polské připomínati. Zda tak činíš?

II. Vraťme se ještě pod kříž!

Hle, blíží se dva vzácní mužové Josef z Arimathie a Nikodem, aby sňali tělo Ježíšovo s kříže a složili v hrobě, neboť vyprosili si té milosti u Piláta. Dříve báli se starších židovských, ale nyní vystupují směle; snad splynula na ně síla Boží s kříže. Přistavují žebříky, vyrážejí hřeby a s hlubokou úctou kladou svaté ostatky na klín Bohorodičky. Ó, s jakým soucitem vztáhla Maria své ruce k Ježíšovi, aby mu dala spočinouti u srdce mateřského! S jakou láskou tulí jej k sobě a zasypává polibky tu tvář zkrvavenou, tu zase rány jeho obmývá svými slzami a vytahuje trny z hlavy. Ó matko milovaná, kolik mečů proniklo v oné chvíli tvé srdce? A kdo ty meče naostřil, ne-li my hříšníci?

Nejsvětější Matka viděla je shromážděné na Kalvarii; jim také platil prosebný hlas jejího srdce: »Synové lidští, když jste již tak ukrutně Syna mého zranili, přispěšte co nejrychleji a v ranách Ježíšových lečte rány své! Syn můj za vás umřel, aby vám dal život. Hle, ruce jeho k vám vztažené a srdce jeho pro vás otevřené. Přicházejte tedy se srdci k srdci! On vám odpustí; já za vás prosím, ale i vás prosím, nekřížujte již mého Syna, nýbrž milujte jej se mnou velice!« —

Ó Matko drahá, na Tvoje pozvání přicházíme k Ježíšovi a k nohám jeho skládáme všechny nástroje umučení, všechny hříchy své. Láska Tvá, o Matko, nás odzbrojila a z ukrutných vrahů učinila milující dítky. Od nynějška chceme věrně sloužiti Ježíšovi z lásky k němu i k Tobě!

Dle obyčeje židovského Josef a Nikodem pomazali tělo Ježíšovo vonnými mastmi, ovinuli je čistým prostěradlem a s uctivostí je políbivše odnesli do hrobu vytesaného ze skály v blízké zahradě a náležejícího Josefu z Arimathie; neboť Pán Ježíš, milovník

chudoby, jako neměl vlastního domu, tak neměl ani svého hrobu.

Miluj i ty, knězi, dobrovolnou chudobu a nepoutej se k marným statkům pozemským, nýbrž co přichází od církve anebo z tvé práce, rozdávej za živa na dobré účely; jsi-li však řeholníkem, hled' abys věrně zachovával svůj slib!

S tím předsevzetím, že nebudeš milovati toho, co ti smrt dříve nebo později vyrve, přidruž se ku pohřbu těla Ježíšova! Hned za ním jde Bohorodička bolestí sklíčená a přece klidná, protože s vůlí Boží souhlasí. Hle, vzor pro tebe, až ztratíš osoby srdci drahé! Dovoleno ti plakati v ten čas, neboť i Pán Ježíš plakal nad hrobem Lazarovým, ale zároveň máš říkati v duchu: Pán dal, Pán vzal. Staň se, Pane, vůle Tvá!

Jakmile mužové odnesli tělo do hrobu a položili na kamenné lávce, usedla Maria u hlavy, Magdalena pak klečela u nohou. Než padá již soumrak, blíží se též vojáci, aby na kámen, zavírající hrob pečeť položili a hrob obklíčili stráží, neboť Pilát nařídil tak na prosbu starších; povstaň tedy, Maria, a vrať se do Jerusalema! I vrátila se Maria do domu, jak se zdá, Janova; ale jak pusto a smutno v něm! Již neukojí se její srdce v tesknosti, až když za několik let s duší i s tělem bude vzata do nebe.

A ty, knězi, s jakým pocitem opouštíš hrob Kristův? Hrob ten připomíná ti především, že srdce tvé má býti hrobem novým a čistým, do něhož máš každodenně ve sv. přijímání ukládati Pána Ježíše; hled' proto, abys se prvé staral o prostěradlo nevinnosti a o vonné masti modliteb, mrtvení a dobrých skutků. Zdaž se o to skutečně staráš?

Mimo to hrob Kristův praví ti, že i ty za nedlouho spočineš v hrobě, který bude mezníkem tvých tužeb, nadějí a snah pozemských. Ach tobě tak

těsno a těžko zdává se nyní na zemi, a kterak ti postačí jednou ta nepatrná mohyla? Ty s takovým úsilím vyhledáváš majetku, slávy, rozkoše, než co z toho všeho zanešeš do hrobu? V něm stane se tělo tvé pastvou hniloby a v prach se obrátí; ale co se stane s duší tvou? Starej se o to, abys před soud Boží přinesl čisté svědomí a bohatou sklizeň zásluh, — aby duše tvá za práce a utrpení pozemská obdržela trůn slávy, — aby jednou zasedlo na něm také tvé tělo oslavené! Zda se o to skutečně staráš?

Nyní se rozluč se Spasitelem v hrobě ležícím! Zadívej se v jeho svaté rány, otaž se ještě: Pane Ježíši, proč Ty, nejnevinnější a nejsvětější, tak mnoho jsi trpěl? Pro shlazení hříchů tvých. Kterak to, Pane, hříchy tedy mé jsou tak velikým zlem, že na jejich shlazení bylo třeba krve Tvé, Synu Boží? Tak jest, hříchy tvé jsou velikým zlem. Kolikrátkoliv tedy těžce hřeším, tolikráte zabijím Tebe, Beránku Boží? Tolikráte mne zabíjíš. Ó Ježíši, odpust mi, že jsem se tolikráte odvážil tak strašného zločinu; ale již nikdy více se neodvážím, již nikdy, ó Ježíši!

A proč ještě jsi trpěl, ó Pane? Abych ti ukázał, jak velikou cenu má tvoje duše. Ó, sečti všechny chvíle mého života pozemského, — i ty vzdechy, které se z mých prsou vydraly, — i ty slzy, které z mých očí vplynuly, — i ty rány, které byly mému tělu zasazeny, — i ty kapky krve, kterou jsem prolil. — přidej tu duši mou, již jsem dal za duši tvou, — všecko to ti praví, jak velikou cenu má tvoje duše. A ty poskvřňuješ tu duši a urážíš, jakoby byla nějakou otrokyní, — ty prodáváš ji za ledajakou maličernost ďáblu! Ach, pravda, ó Ježíši; než od nynějška budu se chovati k duši jako k nevěstě Tvé: a budu ji ostříhati, abych Ti ji neposkvřněnou odevzдал. —

A proč ještě jsi trpěl, ó Pane? Abych ti zjevil svou lásku. Kterak to, Pane, mne tedy bídného červa zemského, mne ničemného hříšníka jsi tak velice miloval, že jsi se stal pro mne člověkem a pro mne jsi život na kříži daroval? A zda jsem toho hoděn? Tys ovšem nehoden, ale má láska objímá i nehodné.

Ó Ježíši, co ti dám za lásku tak velikou? Kdybych obětoval svůj pot a krev svou, kdybych pro tebe po celý život pracoval, trpěl a za tebe umřel, všechno to jest ničím. Ó bolesti veliké, nemám co dáti Pánu za všechno co mi dal! A proto dávám sebe celého, dávám život, dávám smrt, dávám věčnost. Od nynějška budiž každé dechnutí, každá myšlenka pro Tebe, každé slovo pro Tebe, každý skutek pro Tebe, všeliké utrpení pro Tebe. Milovati Tebe bude jediná má touha, ctíti Tebe a rozšiřovati království Tvé jediná má starost. Ó Ježíši náš Ukřižovaný, přijímej ode všech pokolení a věků čest, poslušnost a lásku; kraluj nade všemi spolu s Otcem i Duchem svatým! Amen.

OBSAH:

	Stránka
I. Proč má kněz rozjímati o umučení Páně a kterak má rozjímati?	3
II. Kterak má kněz rozvažovati umučení Páně?	10
III. Pán Ježíš předpovídá své umučení. Židé činí úklady životu Pána Ježíše	16
IV. Pán Ježíš a apoštolové při poslední večeři	26
V. Smutek a modlitba Pána Ježíše v zahradě	33
VI. Zrada Jidášova a zatčení Kristovo	41
VII. Soud u Kaifáše a urážky Spasiteli způsobené	47
VIII. Pád a pokání Petrovo — Zoufalství Jidášovo	56
XI. Pán Ježíš u Piláta a Heroda	66
X. Ježíš a Barabáš	74
XI. Bičování a trním korunování Pána Ježíše	81
XII. Ecce homo — Výrok Pilátův	88
XIII. Pán Ježíš nese kříž na Kalvarii	94
XIV. Pán Ježíš ukřižovaný jest vzorem všechněm a zvláště nemocným	102
XV. Otče, odpust jim, neboť nevědí, co činí. Dnes budeš se mnou v ráji	109
XVI. Ženo, hle syn tvůj. Synu, hle matka tvá!	114
XVII. Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil? Žízním	122
XVIII. Dokonáno jest. Otče, v ruce tvé poručím ducha svého	127
XIX. Probodení srdce Ježíšova. Snětí s kříže. Uložení do hrobu	133